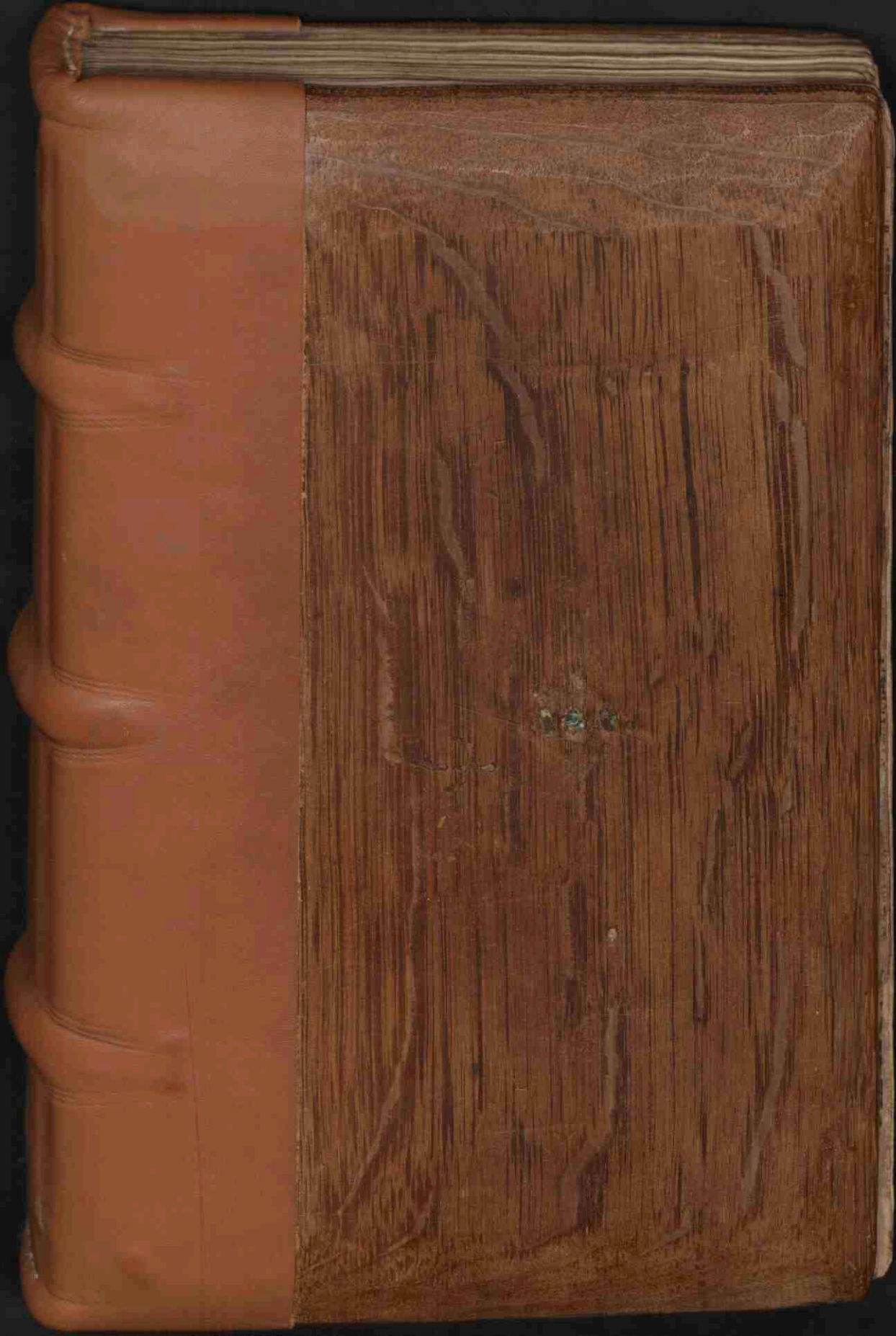

Epistolae Pauli cum argumentis.

<https://hdl.handle.net/1874/328485>

Das Original ist...

2634

Liber Monasterii Sancti Pauli In Traiecto

[Faint, illegible handwritten text]

n° 253 t.

n° 292 T.

**INCIPIT ARGUMENTUM
IN EPISTOLA AD ROMANOS**

T

PISTOLE pauli ad romanos
causa hec est. Ecclesiam e duobus
pplis de iudeis et gentilibus con-
gregatam. exequat meritis ut

causas ei auferat simultatis que de uoluntate
prelationis mutue nascebantur. Ergo ut pace
inter se & caritate iungantur. ostendit paritatem
conditione. dum peccatis fuisse obnoxium con-
stantur. quia salutem per fidem christi sunt. & gratiam
consecuti. Nam neque iudeis per fuisse legem in-
custoditam docet. nec gentiles posse legis igno-
rantiam defendi. quos ratio & ad dei noticiam
pducere poterat. & ab omni uite prauitate
reuocare. Scito quod legis non expositionem con-
tinuam esse dicitur. sed subnotationes breues
singulis uersibus ac uerbis adpositas. Pauli apostoli
epistole numero. xiiii. Ad romanos una. ad corinthios
duas. ad galathas una. ad ephesios una.
ad philippenses una. ad colosenses una. ad
thessalonicenses duas. ad timotheum duas. ad
titum una. ad philemonem una. ad hebreos una. Om-
nis textus uel numerus epistolarum ad unum he-
minis perfectionem proficit. Cum romanis ita scripsit
apostolus paulus. quasi cum incipientibus. qui post gen-
tilitatem ut initia fidei sortiantur. & persistant
ad spem uite eterne. Multa de phisicis ratio

I

no in sinuat. Multa de scripturis diuinis. Ad
corinthios prima. consecutus iā fidē. non rec
tam conseruantes obiurgat. Secunda ad corin
thios contristatos quidē sed emendatos ostendit.
galathas in fide ipsa peccantes. & ad iudaismū
declinantes exponit. Ephesios quia incipiunt
& custodiunt laudat. quod ea que acceperant
seruauerant. Philippenses qđ in quo crediderūt
seruantes ad fructū puenierunt. Colosenses
conlaudat. quia uelut ignotis scribit. & accepto
nuntio ab epaphra custodisse euangelii gratu
latur. Thessalonicenses in opere & fide creuisse
gloriat. In secda preter ea qđ & psecutionē pas
si in fide pseuerauerunt. quos & scōs appellat
ut illos qui in iudea xpm confessi. psecutiones
fortiter tolerarunt. Ad hebreos ad quorū si
militudine passi sunt. Thessalonicenses. ut in
mandatis pseuerantes psecutiones promptissi
me patientur. Om̄s ergo epistole pauli sūt nume
ro. xiiii. Ad romanos. ad corinthios. ad galathas.
ad ephesios. ad philippenses. ad colosenses. ad thes
salonicenses. ad hebreos. quos hortatur ad sum
mitudine thessalonicensium. Hec in canone non
habetur. Relique ad timotheū prima. quē ad
modū agat ecclesiā. ad timotheū. ii. quē ad mo
dū se ipsū agat. Ad titū. ut creditā sibi ecclesiā
erectē ornet. Ad philemonē de onesimo seruo
q̄ emendatus melior factus est.

111

scda

RIMON queritur quare post e-
 uangelia que supplementū legis
 sunt. & in quib⁹ nobis exempla et
 precepta uiuendi plenissime digesta
 sunt. uoluerit apłs has epistolaf ad singulas
 ecclesias destinare. **H**ac autē causa factū uide-
 tur. scilicet ut in uita nascentis ecclē nouis cau-
 sis existentib⁹ premoneret. & ut presentia atq;
 orientia refecaret uicia. & post futuras exclu-
 deret questiones exemplo ppbetarū. qui post
 editā legē moysi. in quo omnia dei mandata
 legebantur. nihilominus tamen doctrina sua
 rediuisa semp ppli compresserunt peccata. & pp-
 ter exemplū libris etiā ad nrām memoriam
 transmiserunt. Deinde queritur cur non am-
 plius quā decē eplaf ad ecclesias scripserit.
 Decē sunt enī cū illa que dicitur ad hebreos.
 Nam relique quattuor ad discipulos speciali-
 ter sunt porrecte. ut ostenderet nouū non
 discrepare a ueteri testamento. & se contra
 legē non facere moysi. ad numerū primorū
 de calogi mandatorū suas eplaf ordinauit. &
 quot ille preceptis a pharaone instituit libe-
 ratos. totidē hic epistolis a diaboli & idolatrię
 seruitute edocet adquisitos. Nam & duas ta-
 bulas lapideas duorū testamentorū figurā
 habuisse uiri eruditissimi tradiderunt.

Epistolam sane que ad hebreos scribitur. pauli
quidam non esse contendunt. eo quod non sit ei
nomine titulata. propter sermonis stiliq;
distantiam. sed aut barnabe iuxta tertullia
num. aut luce iuxta quosdam. uel certe clemen
tis discipuli apostolorum & episcopi romane ecclesie
post apostolos ordinari. **Quibus** respondendum est.
Si propterea pauli non erit quia eius non
habet nomen. ergo nec alicuius erit quia nul
lus nomine titulatur. **Quod** si inconueniens
absurdumque est ipsius magis esse credenda est. que
tanto doctrine sue fulget eloquio. Sed quoniam
apud hebreorum ecclesiam quasi destructor legi
tis falsa suspitione habebatur. uoluit tacito
nomine de figuris legis & ueritate christi red
dere rationem. ne odium nominis fonte prelati
utilitatem excluderet lectionis. **Non** est sane
mirum si eloquentior uideatur in proprio. id
est hebreo. quam in peregrino id est in greco.
quo ceterae epistolae sunt scriptae sermone. **Mouet**
etiam quosdam quare romanorum epistola in
primo sit posita. cum eam non primam scriptam
ratio manifestet. **Nam** hanc se per siculcentem
ierosolymam scripsisse testatur. cum corinthi
os & alios ante iam ut ministerium quod secum
portaturus erat colligerent litteras ad
hortatus sit. **Vnde** intelligi quidam uolunt
ita omnes epistolae ordinatas. ut prima ponere

tur quā uis posterior fuerit destinata. ut
p̄singulas epl̄as gradib⁹ ad p̄fectiora ueniret.
Romanorū namq; pleriq; tam rudes erant
ut non intellegerent non dī se gr̄a. sed suis
meritis saluatos. & ob hoc duo in ter se po-
puli conflictarent. Idcirco illos indigere
asserit confirmari uita gentilitatis prio-
ra commemorans. Corinthiis autē. iā dicit
scientiē gr̄am esse concessā. Et non t̄ā om̄s
merepat. quā cur peccantes non increpaue-
runt reprehendit sicut ait idē apl̄s. Auditis
in ter uos fornicatio. Et iterū congregatis
uobis cū eo sp̄u. tradere huius modi hominem
in interitu carnis satanę. In sedā uero laudan-
tur. & ut magis ac magis p̄ficiant commonent.
Galathe ū iam nullius criminis accusantur.
nisi hoc tantū qđ callidissimis pseudo apl̄is cre-
diderunt. Ephesi sane nulla reprehensione.
sed multa laude sunt digni. quia fidē apl̄icā
seruauerunt. Philippenses etiā multo magis
conlaudant. qui nec audire quidē falsos apl̄os
uoluerunt. Colosenses autē tales erant. ut
cū ap̄to uisi corporaliter non fuissent. hac
laude digni haberent. Et si corpore inquit
absens sum. sed sp̄u uobiscū sū. gaudens &
uidens ordinē ur̄m. Thessalonicenses nihil
omnino in duab⁹ epl̄is. om̄i laude p̄sequitur.
eo quod non solū fidē concessam serua

uerint ueritatis. sed etiam in persecutione
cruum fuerint constantes in uenti. De hebre
is uero quid dicendum est quorum thessalom
centel qui plurimum laudati sunt. imitatores
facti esse dicuntur. sicut ipse ait. Et uos
fres imitatores facti estis ecclesiarum dei
que sunt in iudea eadem enim passi estis &
uos a contribulibus uris. que & illi a iudeis.
Apud ipsos quoque hebreos eadem commemo
rat dicens. Nam & uincti compassi estis. &
rapina honorum uorum cum gaudio suscepistis.
cognoscentes uos habere meliorem & manen
tem substantiam. **INCIPIT ARGUMENTUM**

SOLVS EPITOLA AD ROMANOS

ROMANI sunt qui ex iudeis gentibusque
crediderunt. Hi superba conten
tione uolebant se alterutrum super
ponere. Nam iudei dicebant. Nos
sumus populus dei quos ab initio di
lexit et fouit. Nos circūcisi
ex genere abraham. ex stirpe sancta descendimus.
& notus retro apud iudeam tantum deus. Nos
de egypto signis dei & uirtutibus liberati ma
re sicco pertransuimus pede. cum inimicos uros
grauissimi fluctus in uoluerent. Nobis man
na pluit dominus in deserto. & quasi filius suis
celestis pabulum ministrauit. Nos die noctaque
in columpna nubis ignisque processit. ut nobis

in inuio iter ostenderet. atq; ut cetera eius
circa nos immensa beneficia taceamus. nos so-
li digni sumus dei legē accipere. & uocē dei
loquentis audire. eiusq; cognoscere uolunta-
tē in qua lege nobis pmissus est xpc. ad quos
etiā ipse se uenisse testatus est dicens. Non ue-
ni nisi ad oues que perierunt domus isrl. cū
uos canes potius quā homines appellauerit.
II **A**quū ne est ergo ut hodie idola deserentes
quib' ab initio deseruistis nobis cōparemini.
& non potius in p̄seltorū locū ex legis auto-
ritate & consuetudine deputemini. **E**t hoc
ipsū non merebamini nisi quia larga dei semp
p̄ elementia uoluit uos ad nr̄ā imitacione
admittere. **V**entes etiā e contrario respon-
debant. **Q**uanto enī maiora erga uos dei
beneficia narraueritis. tanto maior uos
criminis reos eē monstrabitis. **S**emp enī his
om̄ib' exististis ingrati. **N**am ipsis pedib' qui-
bus aridū mare transistis ludebatis ante ido-
la que fecistis. & ipso ore quo paulo ante
ob necē aduersariorū dño cantaueratis. si-
mulachra uobis fieri poposcistis. & illis oeu-
lis quib' uenerandā dei nubē uel ignē con-
spicere solebatis. simulacra intuebamini.
III **M**anna quoq; uobis fastidio fuit. & semp
in deserto contra dñm murmurastis. ad e-
gyptū unde uos manu ualida eiecerat re-

dicere cupientes. Quid plura. Ita patres ur̄i cre-
bra p̄uocatione dñm ^{irritauerunt} p̄uocauerunt. ut om̄s
in heremo morerentur. nec plus ex seniorib⁹
corū quā duo homines terram repromissio-
nis intrarent. Sed quid antiqua replicam⁹
cū etiā si illud minime fecisset. de hoc solo
uos nemo dignos uenia iudicaret. quod dñm
ih̄m xp̄m p̄phetarū semp uobis uocib⁹ repro-
missū non solū suscipere nolulistis. sed etiam
morte pessima pemistis. quē nos ut cognoui-
mus statim credimus. cū nobis de eo ante non fu-
erit predictū. Vnde probatur qđ idolis ser-
uimus. non obstinationi mentis sed ignoran-
tię deputandū. Qui enī agnitū ilico sequimur
olim utiq; sequeremur. si antea cognouissem⁹.
Sic autē uos de generis nobilitate iactatis. ¶
quasi non morū imitatio magis quā carna-
lis natiuitas filios nos faciat esse scōrum. Be-
niq; esau & ismabel cū ex abrahe stirpe sint.
minime tamen in filios reputantur. His tali-
ter alter cantib⁹ apostolus se mediū inter po-
nens. ita partiū diremit questiones. ut neu-
trū eorū sua iusticia salutē meruisse confir-
maret. Ambos uero p̄ptos & scienter & graui-
ter deliquisse ostendit. Iudeos qđ per preua-
ricationē legis dñm in honorauerunt. gentes
ū qđ cū cognitū de creatura creatorē ut
deum debuerint uenerari glām eius in ma-

nu facta mutauerint simulaera. utrosq; etiam
similiter ueniã conferutos equales esse uerissi-
ma ratione demonstrat. presertim cū in eadē
lege ad xpi fidē uocatos esse ostendit. Quā ob-
rem uicissim eos humilians ad pacē & concor-
diam cohortatur. **INCIPIUNT CAPITA**

O de natiuitate dñi sedm̄ carnem.
De fide romanorū & paulo p̄ eis
dñm̄ deprecante. **D**e gentib' gre-
cis ac barbaris & primata iudeorū

III. atq; grecorū. **I**ra dei in eos qui sunt uerita-
tis contrarii & cognitū dñm̄ deserunt & deser-

V. uerunt creature. **D**e impudicis uiris ac fe-

VI. minis. **D**e iniquis iudicib' qui mala que ali-
os phibuerunt ipsi si committunt. & de peni-

VII. tentia dei ad penitentiã reuocantē. **D**e
iudeo quod amplius habeat. & quid ceteris

VIII. gentib' ante cellat. **D**e humana calūpnia
aduersus iudiciū dī & dicentib' faciamus ma-

IX. la ut ueniant bona. **D**e iudeis & grecis om̄i-
bus peccato constrictis. & iusticie dei p̄ fidē

X. ihu xpi. **D**e iustificatione hominū p̄ fidem
XI. sine operib'. **D**e gloriatione spe glorie dei

XII. parit̄ gl̄atione tribulationis. **D**e passione
dñi p̄ uicium nobis. & preuaricationē in simi-

XIII. litudine p̄ uaricationis hominis peccatoris
ade. **D**e morte regnante ab adā usq; ad mo-
ysen in eos. qui non peccauerunt in similitu-

6
dine preuaricationis. **D**e differentia magnitudinis peccati ad humanū genus secū pariter deponente ad mortē & gratie dei apud se credentes om̄s in se reuelantes ad uitā & glām sempiternā. **D**e baptizatis quod in morte dñi sunt baptizati. uiuant autē non peccato cui mortui sunt. sed iusticie dei cui renati sunt ex resurrectione dñi ihū xp̄i. **xv.**

De fidelib' quod non sunt sub lege sed sub grā & quod liberati a seruitute peccati. facti sunt serui iusticie dei. **xvi.**

De homine quā diu uiuit unculo legis ab scripto & in passione dñi pariter moriente ut a lege sit liber. **xvii.**

De disputa-
tione carnis & carnaliū operū & sp̄e ac spiritaliū sc̄itate. **xviii.**

De sc̄is qui non carni sunt debitores sed sp̄e & quod non sp̄m timoris acceperint sed adoptionis filiorū dei. **xix.**

De differentia passionū & presentie & future & seruitute corruptionis liberari cupiente. **xx.**

De spe & de sp̄u p̄ sc̄is gemitib' que uerbis exprimi ne possunt ambitiosius postulante. **xxi.**

De predestinatis conformi solius filii dei. **xxii.**

De dō qđ pro nobis filio suo non peperit. **xxiii.**

De impossibilitate separationis hominis xp̄iani lectione dñi nr̄i ihū xp̄i. **xxiiii.**

De tolli-
ficatione pauli doloris & tristicie p̄ iudeis. **xxv.**

De duobus populis. **xxvi.**

De uoluntate dī quod quē uult inducat **xxvii.**

- xxvii.** & cui uult clementissime miseretur. **D**e cō-
xxviii. paratione figmenti & figuli. **D**e uas ire ac
xxviii. misericordie & gentiū uocatione isrl̄. **D**e isaia
xxix. clamante p̄ p̄plo. **D**e gentib⁹ iusticiā fidei cō-
xxxi. prehendentib⁹ & iudeis offendentib⁹ in lapidē
xxxii. offensionis. **D**e paulo testimoniū p̄hibente
xxxiii. quā iudei emulationē dī habeant ignoran-
xxxiii. tes. & qd̄ finis sit legis dñs xp̄c. **D**e iusticia
xxxiii. legis & iusticia fidei. **D**e incredulitate
xxxiiii. iudeorū & gentiū fide. **D**e iudeis qui non
xxxv. sint repulsi a dō. **D**e duritia iudeorum.
xxxvi. **D**e iudeorū delicto cū sit gentib⁹ salus
xxxvii. quanto magis erit plenitudo eorū. **D**e
xxxviii. ap̄lo reuelante iudeos cōparatione oliuē
xxxviii. arboris & gentes ab elatione animi reprimen-
xxxix. te. **D**e salute om̄ium iudeorū.
xl. **D**e impossibilitate sciendi secretorū scientie.
xli. **D**e ap̄lo obsecrante scōs ut corpora sua ex-
xlii. hibeant hostiā dō. **D**e falsa & uera sapien-
xliii. tia. **D**e ecc̄la & cōparatione corcorū atq;
membroe in hoc capite. **D**e diuersitate do-
norū & dilectione. **D**e odio mali & con-
iunctioni boni. **D**e caritate.
De obsequio.
De sollicitudine & de feruore sp̄s.
De tempore seruendo.
De sp̄s gaudio.
De patientia tribulationis.

De instantia orationis.

De communicatione scōrū

De hospitalitate.

De benedicendo & abstinentia maledicendi.

De gaudio cū gaudentib' ac fletu cū flentib'.

De unitate & de humilitate.

De non reddenda iniuria.

De pmissione honorū corā dō & hominib'.

De pace si fieri potest cū omib' hominib'.

De uindicta a dō expectanda.

De subiectione erga principes & potestates.

De redditione unicuiq; omnium debitorū.

De uigilantia & exercitio fidei & sobrieta

te & continentia. **D**e negligentia & tradi

tione carnis. & de manducantib' ac non man

ducantib' alternos uel uniuersos dies. **D**e

omib' qd' non sibi sed dō aut moriant' aut

uiuunt. **D**e passione dñi & potestate & qd'

nec edens non edentē & nec manducans

manducantē debeat iudicare. **D**e eo quod

nihil commune est nisi qui existimat esse

commune. **D**e periculo contristante fra

trē suum esca sua & quod non sit regnū

dei esca & potus sed iusticia & pax & gau

diū in spū scō. **D**e misterio dñi ante passio

nē in silentio habito. post passioē ū ipsius

reuelato. **EXPLICIT**

LIBRVS

xliii.
xliv.
xlv.
xlvi.

xlvii.

xlviii.

xlviiii.

l.

li.

lii.

INCIPIT EPISTOLA BEATI
PAULI AD ROMANOS.

AVLVS

SERVVS XPI IHS

uocatus apłs segregatus
in euangelium dei. qđ ante
pmiserat p pphetas suos in scrip-
turis scis de filio suo.
qui factus est ei ex semi-
ne dauid scđm carnē. qui

pđestinat^{us} est filius dei in uirtute scđm
sp̄m sc̄ificationis ex resurrectione mor-
tuorū ih̄u xpi dñi nr̄i. per quē accepi-
mus grām & apostolatū fidei in omib^{us}
gentib^{us} p nomine eius. in quibus estis &
uos uocati ih̄u xpi. om̄ibus qui sunt ro-
me dilectis dī uocatis sc̄is. Grā uobis &
pax a dō patre nr̄o & dño ih̄u xpo.

Primū quidē grās ago dō meo per
ih̄m xpm p om̄ibus uobis. quia fides ur̄a
annuntiatur in uniuerso mundo. Testis
enī mihi est deus. cui seruo in sp̄u meo in e-
uangelio filii eius. qđ sine intermissione me-
morā ur̄i facio semp in orationib^{us} meis. obse-
crans si quomodo tantē aliquando psperū
iter habeam in uoluntate dī ueniendi ad uos.
Desidero enī uidere uos. ut aliquid imptiar

grē uobis spiritalis ad confirmandos uos. idē
 simul consolari in uobis p̄eam que inuicē est
 fidē nr̄am atq; meam. **M**olo autē uos ignora
 re fr̄es. qm̄ sepe p̄positū uenire ad uos & p̄hibi
 tus sū usq; ad huc. ut aliquē fructū habeam
 & in uobis sicut & in ceteris gentib⁹. Grecis. ac
 barbaris. sapientib⁹ & insipientib⁹ debitor sum.
 ita quod in me p̄optū est. & uobis qui romę
 estis euangelizare. **N**on enī erubesco euange
 lizari. **V**irtus enī dī est. in salutē om̄i credenti.
 in deo primū & greco. **I**usticia enim dei in eo
 reuelatur. ex fide in fidē. sicut scriptū est. **I**us
 tus autē ex fide uiuit. **R**euelat enī ira dei. ex parte
morte
 de celo sup̄ om̄em impietatē & iniusticiā homi
 nū eorū qui ueritatē dei iniusticia detinent.
 quia qđ notū est dei manifestū est illis. **D**eus
 enī illis manifestauit. **I**nuisibilia enī ipsius. a
 creatura mundi p̄ea que facta sunt. intellec
 ta conspiciunt. **S**empiterna quoq; eius uirt⁹
 & diuinitas ita ut sint inexcusabiles. quia cū
 cognouissent dñm. non sicut dñm glorificauerunt
 aut gr̄as egerunt. sed euauerunt in cogita
 tionib⁹ suis. & obscuratū est insipiens cor eorū.
Dicentes enī se esse sapientes. stulti facti sunt.
 & mutauerunt gl̄am in corruptibilis dei. in
 similitudinē imaginis corruptibilis hominis.
 & uoluerū & quadrupedū & serpentū. **P**rop
 ter qđ tradidit illos d̄s in desideria cordis

corū. in immundicia. ut contumelias afficiant
corpora sua in semet ipsis. qui commutauerunt
ueritatē dī in mendaciū. & coluerunt & serue-
rūt creaturę potius quā creatori. quī est bene-
dictus in secula amen. **P**ropterea tradidit illos
d̄s in passiones ignominie. Nam femine eorū im-
mutauerūt naturalē usū. in eū usū qui est con-
tra naturā. Similit̄ autē & masculi relicto na-
turali usu femine. exarserūt in desideris suis in
inimicē. masculi in masculos turpitudinē ope-
rantes. & mercedē quā oportuit erroris sui in
semet ipsis recipientes. Sicut n̄ pbauerunt d̄m
habere in noticia. tradidit illos d̄s in reprobū
sensū ut faciant ea que non c̄ueniunt. repletos
om̄i iniquitate. malicia. fornicatione. auari-
cia. nequitia. plenos inuidia. homicidiis. con-
tentione. dolo. malignitate. susurrone. de-
tractores. dō odibiles. contumeliosos. supbo-
satos. inuentores malorū. parentib⁹ non obedi-
entes. insipientes. incompositos. sine affectione.
absq; federe. sine misericordia. Qui eū iusticiā dei
cognouissent. non intellexerūt quō qui talia
agunt digni sunt morte. non solū qui ea faci-
unt. sed etiā qui consentiunt facientibus.

II. **P**ropt̄ qđ inexcusabilis es o homo. om̄is qui
iudicas. In quo em̄ iudicas alterū. te ipsum
condempnas. Eadē em̄ agis que iudicas. Scim⁹
em̄ qm̄ iudiciū dei est. sedm̄ ueritatē in eos.

qui talia agunt. Existimas autē hoc homo omnis
 qui iudicaf eos q̄ talia agunt & facit ea. quia
 tu effugies iudiciū dī. **A**n diuitias bonitatis
 eius & patientie & longanimitatis contēpnis.
 ignorans qm̄ benignitas dī ad penitentiā te
 adducat. **S**edm̄ duritiā autē tuā & impen-
 tentis cor. thesaurizas tibi irā in die ire. & re-
 uelationis iusti iudicii dei. qui redet uniuersis
 sedm̄ opera eius. **H**is quidē q̄ sedm̄ patientiā
 boni operis. glām̄ & honorē & incorruptionē
 querentib' uitā eternā. **H**is autē qui ex cōten-
 tione & qui non ad quiescunt ueritati. cre-
 dunt autē iniquitati irā & indignatio tribu-
 latio & angustia in om̄em animā hominis o-
 perantis malū. iudei primū & greci. **S**ta autē
 & honor & pax om̄i operanti bonū. iudeo pri-
 mū & greco. **N**on est enī p̄sonarū acceptio a
 p̄a dī. **Q**uicūq; enī sine lege peccauerunt. si-
 ne lege peribit. & quicūq; in lege peccauerit.
 p̄ legem iudicabit. **N**on enī audtores le-
 gis iusti sunt apud dī. sed factores legis
 iustificabit. **S**ū enī gentes que legē non
 habent. naturaliter ea que leges sūt faciunt.
 eiusmodi legē non habentes ipsi sibi sunt lex.
 qui ostendunt opus legis scriptū in cordib'
 suis. testimoniū reddente illis conscientia.
 ipsoꝝ. & inter se inuicē cogitationū accu-
 santū aut etiā defendentū. in die cū in-

1. 1. 1.
pa pua in morte

dicabit d's occulta hominū sedm euangelii me
 ū p ihm xpm. Si autē tu iudeus cognominaris
 & requiescis in lege & glaris in dō & nosti
 uoluntatē eius. & pbas utiliora instructus
 p legē. confidis te ipsū ducē esse cecorū. lumī co
 rū qui in tenebris sunt eruditore in sapienti
 ū. magistru infantū habentē formā scientie.
 & ueritatis in lege. Qui ergo aliū doces. te ip
 sū non doces. Qui p'dicas non furandū furaris.
 Qui dicis n̄ mechandū. mecharis. Qui ab ho
 minarū idola. sacrilegiū facis. Qui in lege
 glaris. p preuaricationē legis dñi in honoras.
 Nomen enī dei puos blasphemāt inter gen
 tes. sicut scriptū est. Circūcisio quidē pdest.
 si legē obserues. Si autē preuaricator legis
 sis. circūcisio tua pputiū facta est. Si igitur
 pputiū iusticial legis custodiat. nonne p'pu
 tiū illius in circūcisionē reputabit. & iudica
 bit qd ex natura est pputiū legē consumman
 te qui p litterā & circūcisionē preuaricator
 legis est. Non enī qui in manifesto iudeus est.
 neq; que in manifesto & in carne circūcisio.
 s; qui in abscondito iudeus. & circūcisio cor
 dis in spū non littera cuius laus n̄ ex homi
 nibus sed ex dō est. **Q**uid ergo amplius est
 iudeo. aut que utilitas circūcisionis. Multi
 p om̄em modū. Primū quidē quia credita s̄
 illis eloquia dī. Quid enī si quidā illoz non

24.

III.

crediderunt. Numquid incredulitas illorum fide
 dei euacuauit. Absit. Est autem deus uerax. omnis
 autem homo mendax. sicut scriptum est. Ut ius
 tificeris in sermonibus tuis. & uincas cum iudica
 ris. **S**i autem iniquitas nostra iusticiam dei comen
 dat. quid dicemus. Numquid iniquus est deus. qui in
 fert iram. Secundum hominem dico. Absit. Alioquin
 quomodo iudicabit deus hunc mundum. Si enim ueri
 tas dei in meo mendacio habundauit in gloriam
 ipsius. quod ad huc & ego tamquam peccator iu
 dicor. Et non sicut blasphemam. & sicut auunt
 nos quodam dicere faciamus mala ut ueniant bona.
 quorum dampnatio est iusta. **Q**uid igitur. Prece
 limus eos. Nequaquam. ^{in romanis} Iustificati enim sumus iudeos
 & grecos omnes sub peccato esse sicut scriptum est
 in psalmo xiii. quia non est iustus quisquam. non est
 intellegens non est requirens deum. Omnes decli
 nauerunt simul inutiles facti sunt. non est qui
 faciat bonum non est usque ad unum. Sepulchrum pa
 tens est guttur eorum. linguas suas dolose age
 bant. uenenam aspidum sub labiis eorum. Quorum
 os maledictione & amaritudine plenum est. ue
 loces pedes eorum ad effundendum sanguinem.
 Contritio & infelicitas in uisus eorum & uiam
 pacis non cognouerunt. non est timor dei ante
 oculos eorum. Scimus autem quoniam queritque lex lo
 quitur his qui in lege sunt loquitur. ut omne
 os obstruat. & subditur fiat omnis mundus deo.

x. I. 1^av. 1. 2^a

III

140ⁿ

10^m 2

quia ex operib⁹ legis non iustificabit^r om̄s caro
corā illo. Per legē enī. cognitio peccati. Nunc
autē sine lege iusticia dī manifestata ē. testi
ficata a lege & pphetis. Iusticia autē dei p fidē
ihū xpī, sup om̄s. qui credunt in eū. Non est enī
distinctio. Om̄s enī peccauerūt. & egent glā dī.
iustificati gratis p grām ipsius. p redēptionē
quē ē in xpō ihū. quē ppōsuit d̄s ppitiatorē
p fidē in sanguine ipsius ad ostensionē iusticie
sue. ppter remissionē precedentū delictorū
in sustentatione dī. ad ostensionē iusticie dī
in hoc tēpore. ut sit ipse iust⁹ & iustificans eum
qui ex fide est ihū xpī. **V**bi ē ḡ glatio tua.
Exclusa est. Per quā legē. Factorū. Non. Sed
p legē fidei. Arbitram enī iustificari hominem
p fidē sine operib⁹ legis. An iudeorū d̄s tantū.
Nonne & gentiū. Immo & gentiū. Quāquidē
unus d̄s est. qui iustifica t circūcisionē ex fide
& preputiū p fidē. Legē ḡ destrui p fidem.
Absit. Sed legē statui. **Q**uid ergo dicen⁹ in
uenisse abrahā patrē nr̄m scdm carnē. Si enī
abrahā ex operib⁹ legis iustificatus ē. habet glo
riā sed non apd̄ d̄m. Quid enī scriptura dicit.
Credidit abrahā dō. & reputatū est illi ad iu
sticiā. Si autē qui operatur merces n̄ imputa
bit^r scdm grām. sed scdm debitū. Si ū qui non
operat^r. credenti autē in eū qui iustificat im
piū reputabit^r fidel⁹ ei⁹ ad iusticiā. scdm pp

7. III.

140ⁿ

itū gr̄e dei. sicut & d̄d̄ in psalmo dicit. beatitudi-
 dine hominis. cui d̄s accepto fert iusticiā sine
 operib⁹. Beati quorū remisse sunt iniquitates.
 & quorū tecta sunt peccata. Beatus vir. cui
 n̄ imputabit d̄ns peccatū. **Beātudo** ḡ hec in
 circūcisione manet. an etiā in preputio. **Dici-**
 mus enī. quia reputata ē abrahę fidel ad ius-
 ticiā. Quomodo ergo reputata ē in circūci-
 sione an in p̄putio. **Non** in circūcisione. sed
 in preputio. **Et** signū accepit circūcisionis
 signaculū iusticie fidei que ē in preputio.
 ut sit pater om̄ium credentiū p̄ preputium.
 ut reputet̄ & illis ad iusticiā. & sit pater
 circūcisionis. non his tantū qui sunt ex cir-
 cūcisione. sed & his qui sectant̄ uestigia fidei.
 que ē in preputio patris nr̄i abrahę. **Non**
 enim p̄ legē p̄missio abrahę & semini eius ut
 heres esset mundi. sed p̄ iusticiā fidei. Si enī
 qui ex lege heredes sunt. exinanita ē fidel.
 abolita est p̄missio. **Lex** enī irā operatur.
 Vbi enī non est lex. nec p̄uaticatio. Ideo ex
 fide. ut sc̄dm gr̄am firma sit p̄missio om̄i
 semini. non ei qui ex lege ē. sed ei qui ex fide
 ē abrahę. qui ē pater om̄ium nr̄m. sicut
 scriptū ē. Quia patrē multarū gentiū posui
 te ante d̄m cui credidisti. qui uiuificat
 mortuos. & uocat ea que non sunt. tamquā
 ea que sunt. Qui contra sp̄e in sp̄e credidit.

2^a3^a

II

8 1^a

ut fieret pater multarū gentiū. sedm qđ dictū
est ei. **S**ie erit semen tuū sicut stelle celi. & sic
arena maris. **E**t non infirmatus fide. nec confi
deravit corpus suū emortuū cū fere centū
annorū esset. & emortuā uulūā sare. In repro
mitione etiā dī non hesitavit diffidentia. sed
confortatus ē fide. dans glām dō. plenissime
sciens. quia quęcūq; p̄misit d̄s. potens ē ei. &
facere. ideo & reputatū est illi ad iusticiā.
Non est autē scriptū tantū p̄pter ipsū quia
reputatū est illi ad iusticiā. sed & p̄pter nos
quib' reputabitur credentib' in eū q̄ susci
tauit ih̄m xp̄m dñm nr̄m a mortuis. qui
tradit' ē p̄pter delicta nr̄a. & resurrexit
p̄pter iustificationē nr̄am. **I**ustificati igitur
ex fide pacē habeam' ad dñm p̄ dñm nr̄m ih̄m
xp̄m. p̄ quē & accessū habem' p̄ fidē in grām
istā in qua stamus. & glāmur in spe gl̄e fili
orū dī. **N**on solū autē. s; & gloriā in tri
bulationib'. scientes qđ tribulatio paciētiā
operat'. paciētia autē p̄bationē. p̄batio ū
sp̄e. **S**pes autē non confundit. q̄a caritas dī
diffusa ē in cordib' nr̄is. p̄ sp̄m sc̄m qui dat
est nobis. **U**t qđ em̄ xp̄c cū ad huc infirm
essem'. sedm tempus p̄ impuls' mortuus ē. **V**x
em̄ p̄ iusto q̄s moritur. **N**ā p̄ bono forsitan
q̄s audeat mori. **C**ōmendat autē suā cari
tatē d̄s in nobis. qm̄ sc̄u ad huc peccatores

remus.

xp̄e p̄ nobis mortuus est.

multo igitur magis iustificati n̄e in sanguine
ipsius salui erim⁹ ab ira p̄ ipsū. **S**i enī cū inimici
ei essem⁹. reconciliati sumus dō p̄ mortē filii
eius. multo magis reconciliati salui erim⁹ in
uita ipsius. Non solū autē sed & gl̄iam in dō. p̄
dñm nr̄m ih̄m xp̄m. p̄ quē nunc reconcilia-
onē accepim⁹. Propterea sic p̄ unū hominē in
h̄c mundū peccatū intravit. & p̄ peccatū mors.
& ita in om̄s homines mors p̄transiit. in quo
om̄s peccauerūt. Usq; ad legē enī peccatū erat
in mundo. peccatū autē non imputat⁹ cū lex
non ē. **S**ed regnauit mors ab adā usq; ad
moysen. etiā in eos q̄ non peccauerūt in similitu-
dine p̄uaricationis adē. qui ē forma futuri.

Sed non sicut delictū. ita & donū. Si enī un-
us delicto multi mortui sūt. multo magis gr̄a
dī & donū in gr̄a unius hominis ih̄u xp̄i in
plures habundauit. Et non sicut p̄ unū pec-
catū. ita & donū. Nā iudiciū ex uno in con-
dēpnationē. gr̄a autē ex multis ^{delictis} in iustifica-
tionē. Si enī in unius delicto mors regnauit
p̄ unū. multo magis habundantiā gr̄e. do-
nationis. & iusticię accipientes multa reg-
nabūt p̄ unū ih̄m xp̄m. Igit⁹ sic p̄ unius de-
lictū in om̄s homines in cōdēpnationē.
sic & p̄ unius iusticiā in om̄s homines in
iustificationē uitę. Sicut enī p̄ inobedien-

II.
II.
VI.
7° xv
III. 1°
2°

tiā unius hominis peccatores cōstituti sunt
multi. ita & p̄ unius obedientiā iusti consti-
tuentur multi. **L**ex autē sub intravit. ut
habundaret delictū. **V**bi autē habunda-
uit delictū sup̄ habundavit grā. ut sicut
regnavit peccatū in mortē. ita & grā reg-
net p̄ iusticiā in vitā eternā. p̄ ihm xpm
dñm nr̄m. **Q**uid ḡ dicem⁹. **P**er manebim⁹ in
peccato ut grā habundet. **A**bsit. **S**i enī mor-
tū sum⁹ peccato. qđ ad huc vivemus in illo.
An ignoratis. qđ quicūq; baptizati sumus
in xpo ihu. in morte ipsius baptizati sum⁹.
Consepulti enī sum⁹ cū illo p̄ baptismū in
mortē. ut quomodo surrexit xpc̄ a mortu-
is p̄ glām patris. ita & nos in novitate vi-
tę ambulem⁹. **S**i enī conplantati facti sum⁹
similitudini mortis ei⁹ simul & resurrecti-
onis erim⁹. hoc scientes quia vetus homo nr̄
simul crucifixus ē. ut destruat⁹ corpus
peccati. ut ultra n̄ serviam⁹ peccato. **Q**ui
enī mortuus est. iustificat⁹ ē a peccato. **S**i
autē mortui sumus cū xpo. credim⁹ qđ si-
mul etiā vivemus cū ip̄o. scientes qđ xpc̄ re-
surgens ex mortuis iā non moriē. mors illi
ultra n̄ dominabit⁹. **Q**uod enī mortuus est
peccato. mortuus ē semel. **Q**đ autē vivit.
vivit dō. **I**ta & vos existimate vos mortu-
os qđ ē esse peccato. viventes autē dō. in xpo

ihū dño nrō. **N**on g̃ regnet peccatū in urō
mortali corpore ut obediat concupiscentis
eius. sed neq; exhibeat membra ur̃a arma i-
niquitatis peccato. sed exhibete uos dō tam
quā ex mortuis uiuentes. & membra ur̃a
arma iusticie dō. Peccatū enī uobis n̄ domi-
nabit. Non enī sub lege estis. sed sub gr̃a. **Q**uid
ergo. Peccabim⁹ qm̄ non sumus sub lege sed
sub gr̃a. **A**bite. Nescitis qm̄ cui exhibuistis
uos seruos ad obediendū serui estis ei. cui
obedistis siue peccati ad mortē siue obedi-
tionis ad iusticiā. **B**r̃as autē dō qđ fustis ser-
ui peccati. obedistis autē ex corde in forma
doctrinę in qua traditi estis. liberati autē a
peccato serui facti estis iusticie. **H**umanū
dico. p̃pter infirmitatē carnis ur̃ę. **S**icut
enī exhibuistis membra ur̃a seruire in
munditię & iniquitati ad iniquitatē. ita
nūc exhibete membra ur̃a seruire iusticie
in sc̃ificationē. Cū enī serui essetis peccati. li-
beri fustis iusticie. **Q**uē g̃ fructū habuistis
tunc. in quib⁹ nunc erubescitis. **N**ā finis illoꝝ
mors ē. Nunc ū liberati a peccato. serui au-
tē facti dō. habetis fructū ur̃m in sc̃ificati-
onē. finē ū uitā eternā. **S**tipendia enī pec-
cati mors. **B**r̃a autē dī uita eterna. in xp̃o
ihū dño nrō. **A**n ignoratis fr̃es. Scientib⁹
enī legē loquor. q̃a lex in homine dominat⁹.

quanto tēpore uiuit. **N**ā que sub uiro ē mul-
 er. uiuente uiro alligata est legi. **S**i autē mor-
 tuus fuerit uir eius. soluta ē a lege uiri. Igitur
 ē uiuente uiro uocabitur adultera. si fuerit
 cū alio uiro. **S**i autē mortuus fuerit uir
 eius. liberata ē a lege uiri. ut non sit adul-
 tera si fuerit cū alio uiro. **I**ta; fr̄es mei. &
 uos mortificati estis legi p̄ corpus xp̄i. ut sitis
 alterius qui ex mortuis resurrexit. ut fructi-
 ficemur dō. **C**ū enī essem⁹ in carne. passionēs
 peccatorū que p̄ legē erant operabantur in mē-
 bris nr̄is. ut fructificarentur morti. **N**unc au-
 tē sum⁹ solūti a lege mortis in qua deteneba-
 m⁹. ita ut seruiam⁹ in nouitate sp̄s. & in uetus-
 tate litterę. **Q**uid ḡ dicimus. **L**ex peccatū ē.
Absit. **S**ed peccatū non cognouim⁹. nisi p̄ legem.
Nam ē cupiscentiā nesciebā. nisi lex diceret.
Non concupisces. **O**ccasione autē accepta pec-
 catū p̄ mandatū operatū est in me. om̄em ē
 cupiscentiā. **S**ine lege enī peccatū mortuū
 erat. **E**go autē uiuebā sine lege aliquando.
Sed cū uenisset mandatū. peccatū reuixit.
Ego autē mortuus sū. & inuentū est mihi
 mandatū qđ erat ad uitā hoc esse ad mor-
 tē. **N**am peccatū occasione accepta p̄ man-
 datū. seduxit me & p̄ illud occidit. **I**taq;
 lex quidē sc̄a. & mandatū sc̄m. & iustū. &
 bonū. **Q**uod ḡ bonū est. mihi factū ē mort-

Abste. Sed peccatū ut appareat peccatū p bonū
 mihi operabatur. mortē. ut fiat supra modum
 peccans peccatū p mandatū // Scimus enī q̄a lex
 spiritalis ē. ego carnalis sū. uenundatus sub
 peccato. Quod enī operor non intellego. Non
 enī qd̄ uolo bonū hoc ago. sed qd̄ odi illud faci
 o. Si autē qd̄ odi illud facio. consentio legi
 qm̄ bona ē lex. **N**unc autē iam n̄ ego operor
 illud. sed qd̄ habitat in me peccatū. **S**cio
 enī q̄a non inhabitat in me. hoc est in car
 ne mea bonū. **N**am uelle adiacet m̄. p̄fice
 re autē bonū n̄ inuenio. **N**on enī qd̄ uolo
 bonū hoc facio. sed qd̄ nolo malū hoc ago.
 Si autē qd̄ nolo illud facio. non ego ope
 ror illud sed qd̄ habitat in me peccatū. //
 Inuenio igit̄ legē uolenta mihi facere.
 bonū. qm̄ mihi malū adiacet. **C**onde
 lector enī legi dī. scdm̄ in teriore hominē.
 Video autē aliā legē in membris meis re
 pugnantē legi mentali meę. & captiuantē
 me in legē peccati que ē in membris meis.
 Infelix ego homo. quis me liberauit de
 corpore mortalium huius. **G**ra dī p̄ ih̄m xp̄m
 dñm nr̄m. Igit̄ ego ipse mente seruo legi
 dī. carne autē legi peccati. **N**ihil ḡ nunc
 dāpnationis ē his q̄ sunt in xp̄o ih̄u. qui
 non scdm̄ carnē ambulant. Lex enī sp̄c u
 ite in xp̄o ih̄u. liberauit me a lege pecca-

VIII

ti & mortis. Nam qđ in possibile erat legi in q̄
infirmabat̄ p̄ carnē. d̄s filiū suū mittens in si-
militudinē carnī peccati. & de peccato dāpnā-
uit peccatū in carne. ut iustificatio legis im-
pleret̄ in nobis. q̄ non scđm carnē ambulamus.
sed scđm sp̄m. Qui enī scđm carnē sunt. que
carnis sunt sapiunt. Qui ū scđm sp̄m. que
s̄t sp̄e sentiunt. Nam prudentia carnī. mortis
est. Prudentia autē sp̄e. uita & pax. Quā sapi-
entia carnī inimica ē dō. Legi enī dī non ē
subiecta. nec enī potest. Qui autē in carne
sunt. dō placere non possunt. Vos autē in
carne n̄ estis sed in sp̄u. si tamē sp̄e dī habi-
tat in uobis. Siquis autē sp̄m xp̄i non habet.
hic non ē ei. Si autē xp̄e in uobis ē. corpus
qđē mortuū est p̄pter peccatū. sp̄e ū uiuit
p̄tē iustificationē. Qđ si sp̄e ei⁹ qui suscitauit
ih̄m xp̄m a mortuis habitat in uobis. uiuifica-
bit & mortalia corpora ur̄a. p̄pter in habitan-
tē sp̄m ei⁹ in uobis. Ergo fr̄es debitores sumus
non carni. ut scđm carnē uiuam⁹. Si enī scđm
carnē uixeritis. moriemini. Si autē facta car-
nis mortificaueritis. uiuetis. Quicūq; enī sp̄u
dī agunt. hi filii s̄t dei. **IV** on enī accepistis
sp̄m seruitutis iterū in timore. sed accepis-
tis sp̄m adoptionis filiorū in quo clamamus
abba pater. Ipse enī sp̄e testimoniuū reddat
sp̄i nr̄o. qđ sumus filii dī. Si autē filii. &

heredes. Heredes quod de deo. coheredes autem christi. §
 Si tamen conpatimur. ut et glorificemur. ¶ Existimo ¶ II. xxv
 enim quod non sint condigne passionis huius temporis.
 ad futuram gloriam que reuelabitur in nobis.
 Nam expectatio creature. reuelationem filiorum
 dei expectat. Vanitati enim creatura
 subiecta est non uolens. sed propter eum qui subiecta
 est in spe. quia et ipsa creatura liberabitur
 a seruitute corruptionis. in libertatem glorie
 filiorum dei. ¶ Scimus enim quod omnis creatura
 in gemiscit. et parturit usque ad huc. Non
 solum autem illa. sed et nos ipsi primitias spiritus
 habentes. ¶ Et ipsi intra nos gemimus ad optationem
 filiorum dei. expectantes redemptionem
 corporis nostri. ¶ **S**pe enim salui facti sumus.
 Spes autem que uidetur. non est spes. Nam quod
 uidet quis quod sperat. ¶ Si autem quod non uide-
 mus speramus. pro patientiam expectamus. Similitudinem
 autem et spiritus adiuuat in firmitatem nostram. Nam
 quid oremus sic oportet nescimus. sed ipse
 spiritus postulat pro nobis gemitibus. in enarrabili-
 bus. ¶ Qui autem scrutatur corda. scit quid
 desideret spiritus. quia secundum deum postulat pro sanctis. ¶
Scimus autem quoniam diligentibus deum omnia
 cooperantur in bonum. ¶ his qui secundum propositum
 uocati sunt sancti. Nam quis preseruit. et
 predestinauit. conformes fieri imaginis filii
 eius. ut sit ipse primogenitus in multis ¶ III. xxv

fratribus. Quos autē predestinauit. hos & uoca-
uit. Et quos uocauit. hos & iustificauit. Quos
autē iustificauit. illos & magnificauit. **¶** Sed
g̃ dicem⁹ ad hec. Si d̃s p nobis est. q̃s contra
nos. Qui etiā p̃prio filio suo non pepercit.
sed p nobis om̃ibus tradidit illū. **¶** Quom̃
non etiā cū illo om̃ia nobis donauit. **¶** Quis
accusabit aduersus electos d̃i. D̃s qui iusti-
ficat. q̃s est qui condēpnet. **¶** X̃pc ih̃c qui
mortuus est. immo qui & resurrexit. qui est
ad dexterā dei. qui etiā interpellat p nobis.
Quis g̃ nos separabit a caritate x̃pi. Tribu-
latio. an angustia. an p̃secutio. an fames. an
nuditas. an periculū. an gladius. **¶** Sicut
scriptū est. Quia p̃pter te mortificam̃ tota
die. estimati sum⁹ sicut oues occisionis. Sed
in his om̃ib⁹ superamus. p̃opt̃ eū qui dilex-
it nos. Certus sū enī. quia neq; mors. neq;
uita. neq; angū. neq; principatus. neq; uir-
tutes. neq; instantia. neq; futura. neq; for-
tudo. neq; altitudo. neq; pfundū. neq; cre-
atura alia poterit nos separare a caritate
d̃i. que est in x̃po ih̃u d̃no ñro. **¶** Veritatē
dico in x̃po non mentior. testimoniū mi-
hi p̃hibente conscientia mea in sp̃u sc̃o.
qm̃ tristitia mihi est magna. & continuus
dolor cordi meo. Optabā enī ego ipse ana-
thema esse a x̃po p̃ fr̃ibus meis. qui sunt
cognati mei secundū carnem. qui sunt

XXII.

XXIII.

70

IX.

israheliticę quorū ad optio est filiorū & glā
 & testamentū & legis latio & obsequiū & p
 missio. quorū patres ex quibus xp̄e scđm
 carnē qui est sup om̄ia d̄s benedictus in secula
 amen. **W**on autē qđ exciderit uerbū dī; n̄
 enī om̄s qui ex isrl̄ hi sunt israheliticę. neq; qđ
 semen sunt abrahę om̄s filii. sed in isaāc uoca
 bitur tibi semen. id ē non qđ filiū carnis hi filii
 dei. sed qui filii sunt p̄missionis estimant̄ in
 femine. Promissionis enī uerbū hoc ē. Scđm
 hoc tēpus ueniā. & erit s̄are filius. Non solū
 autē illa. sed & rebecca ex uno concubitu
 habens isaāc patris nr̄i. Eū enī non dū nati
 fuissent aut aliquid egissent boni aut mali
 ut scđm electionē p̄positū dī maneret. non
 ex operib; sed ex uocante dictū est ei. qđ maior
 seruet minori. sicut scriptū est. iacob dilexi.
 esau autē odio habui. **Q**uid ḡ dicim;. Nū
 quid iniquitas apud d̄m. Absit. Moys̄ enī
 dicit. Miserebor cui misereor. & misericordiam
 prestabo. cui misertus ero. Igit̄ non uolentis
 neq; currentis. sed miserantis ē dī. Dicit enī
 scriptura pharaoni. Quia in hoc ipsū ex
 te. ut ostendā in te uirtutē meā. & annun
 tietur nomen meū in uniuersa terra. **E**r
 go cui uult miseret̄. & quē uult indurat.
 Dicit itaq; mihi. Quid igit̄ adhuc querit̄.
 Voluntati enī ei; qui resistit. **O** homo tu

quis es. qui respondeas dō. Numquid dicit
figmentū ei q̄ se finxit. qd̄ me fecisti sic.
An non habet potestatem figulus luti ex ea
de massa facere aliud qd̄ uas in honorē.
aliud ū in contumeliā. **Q**uid d̄ si uolens
d̄s ostendere irā. & notā facere potentiā
suā. sustinuit tam̄ in multa patientia uas
ita apta in internū. ut ostenderet diu
tias gl̄ie sue in uas misericōdie. que preparauit
in gl̄iam. Quos & uocauit nos non solū ex iu
deis. sed etiā ex gentib⁹. sicut in osēe dicit.
Vocabo n̄ plebē meā plebē meā. & n̄ mise
ricordiā consecutā misericōdiam consecutā.
& erit in loco ubi dictū est. Non plebs me
a uos. Ibi uocabuntur filii dei uiui. **I**saia
autē clamat p̄ isrl̄. Si fuerit numerus
filiorū isrl̄ tamquā harena maris. relique
salue fient. Verbum̄ enī consumans & ad
breuians in equitate. quia uerbum̄ bre
uiatū faciet dñs sup̄ terrā. Et sicut pre
dixit isaias. nisi dñs sabaoth. reliquisset
nobis semen. sicut sodoma facti essem⁹. & sicut
gomorra similes fuissē. **Q**uid ḡ dicitur. qd̄
gentes que n̄ sectabantur iusticiā apprehende
runt iusticiā. iusticiā autē que ex fide est. isrl̄
gentes iusticiā sectando legē iusticie non puenit. Quare
Quia n̄ ex fide. sed quasi ex operib⁹. Offende
runt enī in lapidē offensionis. sic scriptū ē.

Ecce ponā in syon lapidē offensionis & petrā
 scandali. & om̄is q̄ credit in eū non confunde-
 t̄. **F**rēs uoluntas q̄dē cordis mei. & obsecra-
 tio ad dñm fit p̄ illis in salutē. Testimonii e-
 nim p̄hibeo illis. q̄d̄ emulationē dī habent.
 Sed non sedm̄ scientiā. Ignorantes enī dei
 iusticiā. & suā querentes statuere. iusticie
 dī non sunt subiecti. Finis enī legis xp̄c. ad
 iusticiā om̄i credenti. Moyses enī scripsit.
 qm̄ iusticiā que ex lege ē. qui fecerit homo
 uiuet in ea. **Q**ue autē ex fide ē iusticia
 sic dicit. Ne dixeris in corde tuo. Quis ascen-
 dit in celū. Id est xp̄m deducere. Aut q̄s
 descendet in abyssū. hoc ē xp̄m ex mortu-
 is reuocare. Sed q̄d̄ dicit scriptura. Pro-
 pe est uerbū in ore tuo & in corde tuo.
 hoc ē uerbū fidei q̄d̄ predicam̄. Quod si con-
 fitearis in ore tuo dñm ih̄m. & in corde tuo
 credideris q̄d̄ d̄s illū excitauit a mortuis.
 saluus eris. Corde enī creditur ad iusticiā.
 ore autē confessio fit ad salutē. Dicit enī
 scriptura. Om̄is qui credit in illū. non cō-
 fundet̄. Non enī est distinctio. iudei & gre-
 ci. Nam idē dñs om̄iū. diues in om̄s q̄ in-
 uocant illū. **O**m̄is enī qui cūq; inuocauit
 nomen dñi. saluus erit. Quom̄ ḡ in-
 uocabit̄ in quē non crediderit. Aut quo-
 m̄ credent̄ ei. quē non audierit. Quom̄

Ad romanos 51 51
autē audient. sine p̄dicante. Quom̄ ū predi-
cabt̄. nisi mittant̄. Sicut scriptū est. Quā spe-
ciosi pedes euangelizantiū pacē. euangelizan-
tū bona. Sed non om̄s obediunt euanglio.
Isaas enī dicit. Dile quis credidit auditui
nr̄o. Ergo fides ex auditu. auditū autē per
uērbū xp̄i. Sed dico. Nūquid non audierunt.
Et quōdē in om̄em terrā exiit sonus eorū. & in
fines orbis terre uerba eorū. Sed dico. Nū-
quid isrl̄ non cognouit. Primus moyses dicit.
Ergo ad emulationē uos adducā in n̄ gentē
in gentē insipientē. in irā uos mittā. Isaas
autē audit & dicit. Inuentus sū non queren-
tib⁹ me. palā apparui his q̄ me non in terro-
gabant. Ad isrl̄ autē dicit. Tota die expan-
di manus meas ad ppl̄m non credentē. sed con-
tra dicentē. Dico ergo. Numquid reppulit
d̄s ppl̄m suū. Absit. Nam & ego israhelita sū
ex semine abrahā. de tribu beniamin. Non
reppulit d̄s plebē suā. quā presciuit. An nel-
citis in helia quod dicit scriptura. Quē ad
modū interpellat d̄m aduersus isrl̄. Dñe
pphetas tuos occiderunt. altaria tua
suffoderunt. & ego relictus sū solus. &
querunt animā meā. Sed quod dicit illi re-
sponsū diuinū. Reliqui mihi septē milia
uirorū. qui n̄ curuauerunt genua sua
ante baal. Sic ḡ & in hoc tēpore reliq̄e

§
9us
III.

XL

2^a

7^a

scdm electionē grē saluē facte sunt. Si autē
grā iam non ex operib⁹. Alioquin grā iā non
grā. **Q**uid g̃. Quod querebat isrl. hoc
non est consecutus. electio autē consecuta
est. Ceteri ū excecati sunt. sicut scriptū
ē. Dedit illis d̃s sp̃m compunctionis. Oculos
ut n̄ uideant. & aures ut n̄ audiant usq;
in hodiernū diē. Et dauid dicit. Fiat men
sacerū in laqueū & in captionē & in scanda
lū & in retributionē illis. Obscurent̃ ocu
li eorū ne uideant. & dorsū eorū semp in
curua. **D**ico g̃. Nūqd sic offenderunt ut
caderent. Absit. Sed illorū delicto. salus
ē gentib⁹ ut illos emulēt. Quod si delictū
illorū diuitie sunt mundi. & diminutio
eorū diuitie gentiū. quantomagis pleni
tudo eorū. **V**obis enī dico. gentibus
quādiu quidē ego sū gentiū apl̃s ministeri
um meū honorificabo. Si quom̄ ad emulan
dū p̄uocē carnē meā. & saluos faciā aliquos
ex illis. Si enī amissio eorū reconciliatio ē
mundi. que assumptio nisi uitā ex mortuis.
Qd si delibatio scā est. & massa. sicut si radix
scā. & rami. Quod si aliq̄ ex ramis fracti sūt.
tu autē cū oleaster esses insertus es in il
lis. & socius radicis & pinguedinis. obne
factus es. noli gl̃ari aduersus ramos. Qd
si gl̃aris. non tu radicē portas. sed radix

xxxv

xxxvi

xxxvii

72
te. Dices ergo. Fracti sunt rami. ut ego in-
serar. Bene, propter incredulitatem fracti sunt.
tu autem fide stas. Noli alium sapere. sed time.
Si enim deus naturalibus ramis non pepercit.
ne forte nec tibi parcat. Vide ergo boni-
tatem. & severitatem dei. in eos quodam qui ceci-
derunt severitatem. in te autem bonitatem dei si
manseris in bonitate. Alioquin & tu ceci-
deris. sed & illi si non permanserint in in credu-
litate inserentur. Potens est enim deus iterum in-
serere illos. Nam sicut ex naturali excisus
est oleastro. & contra naturam insertus est in bo-
nam oliuam. quanto magis hiis secundum naturam in-
serentur super oliuam. **IV**olo enim uos ignora-
re fratres mysterium hoc. ut non sitis uobis
ipsis sapientes. quia cecitas ex parte con-
tigit in israhel donec plenitudo gentium in-
traret. & sic omnis israhel saluus fieret. Si-
cut scriptum est. Veniet ex syon qui erip-
at. & auertat impietatem ab iacob. Et hoc
illis a me testamentum. cum abstulero pecca-
ta eorum. Secundum euangelium quodam munici propter
uos. secundum electionem autem karissimi propter patrem.
Sine preteritio enim sunt dona & uocatio dei.
Sicut enim aliquando & uos non credidistis
deum. nunc autem misericordiam consecuti estis
propter illorum incredulitatem. ita &
isti nunc non crediderunt in ueram mi-

1. 28

2.

118
ya

1. 28

sediam. ut & ipsi misericordiam consequantur. Conclu-
 sit enim dñs omnia in incredulitate. ut omnium mi-
 seretur. **O** altitudo diuitiarum sapientie &
 scientie dei. quam incomprehensibilia sunt iudicia
 eius. & inuestigabiles vię eius. Quis enim cog-
 nouit sensum domini. aut quis consiliarius eius fuit.
 aut quis prior dedit illi & retribuet ei. **Q**ui
 ex ipso & per ipsum & in ipso sunt omnia. ipsi gloria
 in secula amen. **O**bscuro itaque uos fratres per misericordiam
 dei. ut exhibeatis corpora uestra hostiam uiuen-
 tem. sanctam. deo placentem. rationabile obsequium
 uestrum. Et nolite conformari huic seculo. sed re-
 formamini in nouitate sensus uestri. ut probetis
 que sit uoluntas dei bona & beneplacens &
 perfecta. Dico enim per gratiam que data est mihi.
 omnibus que sunt inter uos. **N**on plus sapere
 quam oportet sapere. sed sapere ad sobrie-
 tatem. Et unicuique sicut deus diuisit mensuram
 fidei. **S**icut enim in uno corpore multa
 membra habemus. omnia autem membra non eundem
 acuum habent. ita multi unum corpus sumus in
 christo; singuli autem alter alterius membra.
 habentes autem donationes secundum gratiam que
 data est nobis differentes. siue prophetiam secundum
 rationem fidei. siue ministerium in ministrando.
 siue qui docet in doctrina. **Q**ui exhortatur
 in exhortando. **Q**ui tribuit in simplicitate.
Qui preest in sollicitudine. **Q**ui misere-

in hilaritate. Dilectio sine simulatione. Videntes malū. adherentes bono. Caritate fraternitatis inuicē diligentes. honore inuicē prouidentes. Sollicitudine non pigri. Spū seruientes. Dño seruientes. Spe gaudentes. In tribulatione patientes. Oratori instantes. necessitatib⁹ scōrū cōmunicantes. Hospitalitatē sectantes. Benedicite psequentib⁹ uos. benedicite & nolite maledicere. Gaudere cū gaudentib⁹. flere cū flentib⁹. Id ipsū inuicē sentientes. non alta sapientes. sed humilib⁹ consensientes. Nolite esse prudentes apd uos metipsos. nulli malū pro malo reddentes. Prouidentes bona non tantū corā dō. sed etiā corā omib⁹ hominib⁹. Si fieri potest. qd ex uobis est. cum omib⁹ hominib⁹ pacē habentes. Non uos metipsos defendentes km̄i. sed date locū cū ire. Scriptū est enī. Mihi uindictā. et ego retribuā dicit dñs. Sed si esurierit inimicus tuus. eiba illū. Si sitit. potū da illi. Hoc enī faciens. carbones ignis congeres sup caput eius. Noli uinci a malo. sed uince in bonū malū. **O**m̄is anima potestatib⁹ sublimiorib⁹ subdita sit. Non est enī potestas. nisi ad dō. Quę autē sunt ad dō ordinata sūt. Itaq; q̄ resistit potestati. dī ordinationi resistit. Qui autē

XIII

resistunt. ipsi sibi dāpnationē adquirunt. **M**ā
 principes n̄ sunt timori boni operis. sed
 mali. **V**is autē non timere potestati. **B**o
 nū fac. & habebis laudē ex illa. **D**i enī mi
 nister est tibi in bonū. **S**i autē male feceris
 time. **N**on enī sine causa gladiū portat. **D**i
 enī minister ē. uindex iurā ei qui malum
 agit. ideoq; necessitati subditi estote. non
 solū ppter iram. sed & ppter conscientiam.
 Ideo enī & tributa prestatis. ministri enī
 dī sunt in hoc ipsū seruientes. **R**eddate ḡ
 omīb; debita. cui tributū tributū. cui uec
 tugal. uectugal. **C**ui timorē timorē. cui hono
 rē honorē. **N**emini q̄cquā debeatis. nisi ut
 inuicē diligatis. **Q**ui enī diligit pximū. le
 gē implebit. **N**am n̄ adulterabis. non occides.
 non furaberis. non falsū testimoniu; dices.
 non concupisces rē pximi tui. **E**t si qd est ali
 ud mandatū. in hoc uerbo instaurat̄. **D**i
 liges pximū tuū. sicut te ipsū. **D**ilectio
 pximi malū non operatur. **P**iternitudo ḡ legis
 est dilectio. **E**t hoc scientes tēpus quia ho
 ra est. iam nos de somno surgere. **N**unc
 enī propior est nr̄a salus. quā cū credi
 dimus. **N**ox precessit. dies autē ad pro
 pinquant. **A**biiciamus ḡ opera tene
 brarū. & induamur arma lucis. sic ut
 in die honeste ambulem⁹. **N**on in cōmes

rationib' & ebrietatib' non incubilib' & in pu-
dicitib' non in contentione & emulatione.
sed induimini dñm ihm xpm. & carnis

XIII curā ne feceritis in desideris. **I**nfirmū
autē in fide adsumite. non in disceptatio-
nib' cogitationū. Alius enī credit se omnia
manducare. Qui autē infirmus est. olus
manducet; is q' manducat nō manducan-
tē non spernat. & q' non manducat man-
ducantē non iudicet. **D**s enī illū adsūp-
sit. Tu q's es q' iudices alienū seruū. **S**uo
dño stat aut cadit. Stabit autē. Potens
est enī d's statuere illū. **N**ā alius iudicat
diē inter diē. alius iudicat omīem diē. **V**n'
q'sq; in suo sensu habundet. **Q**ui sapit diē
dño sapit. **E**t q' manducat dño manducat.
grās enī agit dō. **E**t q' non manducat dño
non manducat. & grās agit dō. **I**emo
enī nr̄m sibi uiuit. & nemo sibi moritur.
Sue enī uiuimus dño uiuim'. siue mori-
m' dño morim'. **S**ue ḡ uiuim' siue mori-
m'. dñi sumus. **I**n hoc enī xpc, mortuus
ē & resurrexit. ut & uiuorū & mortuorū
dominet'. Tu autē qd iudicas fr̄em tuū.
aut tu quare spernis fr̄em tuū. **D**ñs e-
nī stabim' ante tribunal xpi. **S**criptū est
enī. **V**iuo ego dicit dñs. qm̄ mibi flectet
omē genu. & om̄is lingua confitebit' dñi

Itaq; unusq; nrm p se ratione reddet dno.
 Non g amplius inuice iudicem? sed hoc iudicate magis ne ponatis offendiculū frī uel scandalū. **S**cio ^{enim} & confido in dno ihu. qui a nihil cōmune p ipsū nisi ei qui existimat qd cōmune esse illi cōmune ē. **S**i enī ppter cibū frēm tuū contristaueris. iā non scdm caritatē ambulat. **N**oli cibo tuo illū pdere. p quo xp̄e mortuus ē. **N**on g blasphemetur bonū nrm; non ē regnū dī esca & potus. sed iusticia & pax & gaudiū in spū scō. **Q**ui enī in hoc seruit xp̄o placet dō. & pbat est hominib;. Itaq; que pacis sunt sectem & que edificationis sunt in inuicē custodiam. **N**oli ppter escā destruere opus dī. **O**mnia qdē munda sūt. sed malū est homini qui p offendiculū aliqd manducat. **B**onū est manducare carnē. & non bibere unū. **N**eq; in quo frat tuus offendit ut scandalizatur aut infirmatur; tu fidē habes penes te met ipsū. habe corā dō. **B**eatul q non iudicat semet ipsū. in eo qd pbat. **Q**ui autē discernit si manducauerit. dāpnat ē qā non ex fide. **O**mne autē qd non ē ex fide. peccatū est. **D**ebemus autē nos. **XV.** firmiores inbecillitates infirmorū sustinere. & n̄ nobis placere. **U**nusq; nrm pximo suo placeat in bonū. ad edificatio

nē. Et enim xpc non sibi placuit. sed sicut scriptū ē. Imperia imperantium tibi ceciderunt sup me. **Q**uęcūq; enim scripta sunt. ad nrām doctrinā scripta sunt. ut p paciētiā & consolationē scripturarū spē habeam. Ds autē paciētię & solatiū. det uobis id ipsū sapere in alterutrū scdm ihm xpm. ut unanimes uno ore honorificetis dñm. & patrē dñi nrī ihū xpi. Propter qđ suscipite in uicē. sicut & xpc suscepit uos inhonorē dī. Dico enim xpm ihm ministrū fuisse circūcisionis pp̄t ueritatē dī ad confirmandas pmissiones patrū. gentes autē sup misericordiam honorare dñm. sicut scriptū est. Propt̄ hoc confitebor tibi in gentib' dñe. & nomini tuo cantabo. Et iterū dicit. Letamini gentes cū plebe eius. Et iterū. Laudate om̄s gentes dñm. & magnificate eū om̄s ppli. Et rursum isaias ait. Erit radix iesse. & q̄ exurget regere gentes. in eō gentes sperabunt. Ds autē spei repleat uos om̄i gaudio & pace in erendo. ut habundetis in spe & uirtute spē sc̄i. Certus sū autē fr̄es mei. & ego nō se de uobis qm̄ & ipsi pleni estis dilectione. repleti om̄i scientia. ita ut possitis alterutrū monere. Audacius autē scripsi uobis fr̄es mei ex parte tamquā in memoria uos reducens. pp̄ter grām que da

h. l. i.

3^a

III.

pa. 70.

ta est mihi a dō. ut sum minister xpi ihu
 in gentib' scificans euangeliū dī. ut fiat
 oblatio gentiū accepta & scificata in spū
 scō. **H**abeo igit' gl'am in xpo ihu ad dñm.
Non enī audeo aliqd loqui eorū. que p me
 non efficit xpc. in obedientiā gentiū uer
 bo & factis. in uirtute signorū & pdigiorū
 in uirtute spc scī. ita ut ab ierusalē p cir
 cutū usq; ad illiricū repleueri euangeliū
 xpi. **S**ic autē hoc predicam euangeliū
 n̄ ubi nominat' ē xpc. ne sup alienū fun
 damentū edificarē. sed sicut scriptū est.
 Quib' non ē adnuntiātū de eo uidebunt.
 & qui non audierūt intellegent. **P**ropter
 qd' & in pediebar plurimū uenire ad uos.
 & phibitus sū usq; ad huc **N**ē ū ulterius
 locū non habens in his regionib'. cupidita
 tē autē habens ueniendū ad uos. ex multis
 iā precedentib' annis. cū in hispaniā pfi
 cisci cepero. spero qd' preteriens uideā
 uos. & auobis deducar illuc. si uobis pri
 mū ex parte fructus fuero. **N**ē igit' pfi
 ciscar. ierlm ministrare scīs. **P**robauerūt
 enī macedonia & achaia collationē ali
 quā facere in pauperes scōrū qstē ierlm.
Placuit enī eis. & debitores sunt eorū.
Nā si spiritualiū eorū participes facti sūt
 gentiles. debent & in carnalib' minis

trare eis. Hoc igitur cum consummauero. & ad
signa uero eis fructum hunc. proficiscar per uos
in hispaniam. Scio autem quoniam ueniens ad uos
in habundantia benedictionis christi ueniam.
Obsecro igitur uos fratres per dominum nostrum iesum
christum. & per caritatem spiritus sancti. ut adiuuetis
me in orationibus. & oretis pro me ad deum.
ut liberer ab infidelibus qui sunt in iudea.
& obsequium meum oblatio accepta fiat in ierusalem
sancta. ut ueniam ad uos in gaudio
per uoluntatem iesu christi. & refrigerer uobiscum.
Deus autem pacis sit cum omnibus uobis amen.

XVI. Commendo autem uobis phebe sororem nostram
que est in ministerio ecclesie. que est cen-
chris. ut eam suscipiatis in domino digne sanctis.
& adstatis ei in quocumque negotio urbi in-
dignerit. Et enim ipsa quoque adstare mihi
uit. & mihi ipsi. Salutate priscam & aquila.
adiutores meos in christo iesu. qui pro ani-
ma mea suas ceruices subposuerunt.
Quibus non solus ego gratias ago. sed & cum
ta ecclesia gentium & domestica eorum eccle-
sia. Salutate ephenetum dilectum mihi. qui
est primitiuus asie filius in christo iesu.
Salutate maria. que multum laborauit
in uobis. Salutate andronicum & iulium
cognatos & concipiuos meos qui sunt
nobiles in apostolis. qui & ante me fuerunt

in xp̄o. **Salutate** ampliatū dilectissimū mihi
 in dño. **Salutate** urbanū adiutorē nr̄m in
 xp̄o. & stachin dilectū meū. **Salutate** appel
 len. & pbū in xp̄o. **Salutate** eos q̄ s̄t ex arif
 toboli domo. **Salutate** herodionē cognatū
 meū. **Salutate** eos q̄ sunt ex narcissi domo
 q̄ sunt in dño. **Salutate** trifenā & trifossā. si
 que laborant in dño. **Salutate** psidā carissimā
 que multū laborauit in dño. **Salutate** rui
 sū electū in dño. & marrē ei⁹ & meā. **Salu**
tate asimeritū. flegontā. hermen. patrobā.
 herman. & om̄s qui cū eis sunt fr̄es. **Salu**
tate filologum. & iuliā. neretū & sororē ei⁹.
 & olimphiadē. & om̄s q̄ cū eis sunt fr̄es.
Salutate inuicē in osculo sc̄o. **Salutant** uos
 om̄s ecclesie xp̄i. **Rogo** autē uos fr̄es ut
 obseruetis eos q̄ dissensiones & offendicula
 preter doctrinā quā uos didicistis faci
 unt. & declinate ab illis. Huiusmodi enim
 xp̄o dño nr̄o non seruiunt. sed suo uentri.
 & suos dulces sermones seducunt corda
 innocentū. **Vr̄a** enī obedientia. in om̄eoꝝ
 locū diuulgata ē. **Gaudeo** igit̄ in uobis.
 sed uolo uos **sapientes esse** in bono. & sim
 plices in malo. **D̄s** autē pacis conterat sa
 tanan sub pedib⁹ ur̄is uelocit̄. **Gr̄a** dñi
 nr̄i ih̄u xp̄i uobiscū. **Salutat** uos ti
 motheus adiutor m̄s. & lucas. & iason.

§
 I.

§
 II.

et solipater cognati mei. Saluto uos ego
tercius. q̄ scripsi epistolā in dño. Salutat
uos gaurus hospes m̄s. et uniuerse ecclē.
Salutat uos erastus. archarius ciuitatis.
et quartus frat̄. Gr̄a dñi nr̄i ih̄u xp̄i. cū
om̄ib' uobis am̄. Si autē q̄ potens ē uos con-
firmare iuxta euangeliū meū et predi-
cationē ih̄u xp̄i. sc̄dm reuelationē mis-
teriū temporib' eternis taciti qd̄ nunc
patfactū ē p̄ scripturas pphetarū sc̄dm
preceptū eterni dī ad obedientiā fidei
in cunctis gentib' cognito soli sapienū dō
p̄ ih̄m xp̄m. cui honor et gl̄a in sc̄la sc̄loꝝ ad
E. RELIQUIT EPISTOLA PAULI AD ROMANOS

CINCIPIT PROLOGVS.
CORINTHŪ achaici. et hi similiter
ab apl̄is audierunt uerbū ueri-
tatis. et subuersi sunt multifarie a fal-
sis apl̄is. quidā aphilosophie uerbosa
eloquentia. alii a secta legis iudaice in-
ducti. Hos reuocat apl̄s ad uerā et guan-
gelicā sapienā. scribens ab epheso p̄
timotheū discipulū suū. E. RELIQUIT
PROLOGVS. INCIPIUNT CAPITVLA

Obscuro itaq; uos fr̄es.
Et ego cū uenissē ad uos fr̄es.
Et ego fr̄es noñ potui uobis.
Nescitis quia tēplū dī estis. o

Hec autē fr̄es transfigurati in me.

Tamquā n̄ uenturū sim ad uos.

Scripsi uobis in eplā.

Omnia m̄ licent sed n̄ expediunt.

De qb̄ autē scripsistis mihi.

De uirginib̄ autē p̄ceptū dñi n̄ habeo.

De his autē q̄ idolis sacrificant̄.

Nescitis autē q̄ in sacrario cooperant̄.

Nolo enī uos ignorare fr̄es.

Prop̄t̄ qd̄ km̄i mihi.

Laudo autē uos fr̄es.

Primū qd̄ conuenientib̄

De spiritalib̄ autē.

Aemulamini autē carismata.

Cū essem paruulus.

Fr̄es. nolite pueri effici sensib̄.

Notū autē uobis facio fr̄es.

Corrumunt mores bonos.

Prim̄ homo de terra terren̄.

De collectis autē q̄ fiunt in sc̄is.

Obscero autē uos fr̄es. **EXPLICIT SAPIA.**

INCIPIT EPLA. I. AD CORINTHIOS.

PAVLVS uocatus ap̄ls xpi ih̄u
p̄ uoluntatē dī. & sostenes frat̄.
ecclē dī que est corinthi. sc̄ifica
tis in xpo ih̄u uocatis sc̄is. cū om̄ib̄ qui
inuocant nomen dñi nr̄i ih̄u xpi. in om̄i
loco ipsorū & nr̄o. **G**ra uobis & pax a

do patre nro. & dno ihu xpo. Grās ago deo
meo semp p uobis in grā dī que data ē uo
bis in xpo ihū. quia in omib' diuites facti
estis in illo. in omī uerbo & in omī scientia
sicut testimoniū xpī confirmatū ē in uo
bis. ita ut nihil desit uobis in ulla grā.
expectanti v' reuelationē dñi nrī ihū xpī.
q̄ & confirmabit uos usq; infīnē sine cri
mine. in die aduentus dñi nrī ihū xpī.
Fidelis autē d̄s. p̄ quē uocati estis in societa
tē filii eius ihū xpī dñi nrī. **O**bscero au
tē uos fr̄es. p̄ nom̄ dñi nrī ihū xpī. ut id
ipsū dicatis om̄s. & non sint in uobis scis
mata. Sitis autē p̄fecti. in eodē sensu.
& in eadē scientia. **S**ignificatū est enī
mibi de uobis fr̄es mei. ab his q̄ sunt elo
es. q̄a contentiones s̄t inter uos. Hoc
autē dico. qd̄ unusq; ur̄m dicit. Ego
quidē sū pauli. ego autē apollo. ego uero
cephe. ego autē xpī. Diuisus est xpc.
Nūqd̄ paulus crucifixus est p̄ uobis. aut
in nomine pauli baptizati estis. **G**rās
ago dō meo. qd̄ neminē ur̄m baptizau
nisi crispū & gauum. ne q̄s dicat qd̄ in
nomine meo baptizati estis. Baptizau
autē & stephane domū. ceterū nescio
si quī ē aliū baptizauerī. Non enī misit
me xpc̄ baptizare. sed euangelizare.

grās ago dō meo qd̄ neminē ur̄m baptizau
nisi crispū & gauum. ne q̄s dicat qd̄ in
nomine meo baptizati estis. Baptizau
autē & stephane domū. ceterū nescio
si quī ē aliū baptizauerī. Non enī misit
me xpc̄ baptizare. sed euangelizare.

Non insipientia uerbi. ut non euacuetur
 crux xpi. Verbu enim crucis pereuntib' qdē
 stulticia ē. his autē q' salui sunt. id est nobis
 uirtus dī ē. **S**criptū est enim. **S**erdā sapientia
 am sapientū. & prudentiā prudentū rep
 habo. **U**bi sapiens. **U**bi scriba. **U**bi inq'sitor
 huius seclī. **N**onne stultā fecit d's sapientiā
 huius mundi. **N**ā q'a in dī sapientia n̄ cognouit
 mundus p' sapientiā d'm. placuit dō p' stultici
 ā predicationis saluos facere credentes. qm̄
 & iudei signa petunt. & greci sapientiā que
 runt. **N**os autē predicauim' xpm̄ crucifixū.
 iudeis qdē scandalū. gentib' autē stulticiā.
 ipsi autē uocatis iudeis atq; grecis xpm̄ dī
 uirtutē & dī sapientiā. q'a qd' stultū est dī
 sapientius ē hominib'. ~~Et infirma mundi ele~~
~~git d's. ut confundat sapientes.~~ **U**idete
 enim uocationē ur̄am fr̄es. q'a non multi sapi
 entes. n̄ multi nobiles. sed que stulta sunt. **n**on multi
 mundi elegit d's ut confundat fortia. & **i**g
 nobilia mundi & contēptibilia elegit d's. & **p**otentēs.
 ea que n̄ sunt. ut ea que sunt destrueret.
 ut n̄ gloriēt' om̄is caro in conspectu ei'. **E**x
 ipso autē uos estis in xpo ih̄u. qui fact' est
 sapientia nobis ad dō. & iusticia & sc̄ificatio
 & redēptio. ut que' admodū scriptū est.
Qui gloriat' in dño gloriatur. **E**t ego cū
 uenissetem ad uos fr̄es. ueni n̄ in sublimia

h. & qd' n̄
 mū est.
 fortia ē b
 in bus.

II

te sermonis aut sapientie annuntians uobis
testimonium xpi. Non enim iudicavi scire me
aliquid inter uos. nisi xpm ihm. & hunc crucifixum.
Et ego in infirmitate & timore & tremore
multo fui apud uos. & sermo meus & predica
tio mea. Non in persuasibilibus humane sapien
tie uerbis. sed in ostensione spiritus & uirtutis
ut fides uestra non sit insipientia hominum. sed
in uirtute dei. Sapientiam autem loquimur inter
perfectos. Sapientiam uero non huius seculi neque
principum huius seculi que destruantur. sed loquimur
dei sapientiam in misterio que abscondita
est. quam predestinauit deus ante secula in glori
am nostram. quam nemo principum huius seculi cog
nouit. Si enim cognouissent. nunquam deum glori
am crucifixissent. Sed sicut scriptum est. Et
oculus non uidit. nec auris audiuit. nec in
cor hominis ascendit. que preparauit deus
his que diligunt eum. **V**obis autem reuela
uit deus per spiritum suum. Spiritus enim omnia scrutatur.
etiam profunda dei. Quis enim scit hominum que
sint hominis. nisi spiritus hominis que in ipso est.
Ita & que dei sunt. nemo cognouit nisi
spiritus dei. **V**os autem non spiritum huius mundi
accepimus. sed spiritum que ex deo est. ut sciamus
que a deo donata sunt nobis que & loqui
mur. Non in doctis humane sapientie uer
bis. sed in doctrina spiritus. spiritualibus spiri

alia cōparantes. **A**nimalis autē homo non
 percipit ea que sunt sp̄s dī. **S**ulticia ē enim
 illi. & non potest intellegere. q̄a spiritalit̄
 examinat̄. **S**piritalis autē iudicat om̄ia.
 & ipse a nemine iudicat̄. **Q**is enī cogno-
 uit sensū dñi. q̄ instruat eū. **N**os autē
 sensū xp̄i habem̄. **E**t ego fr̄es non potui
 vobis loq̄ quasi spiritalib⁹ sed quasi car-
 nalib⁹. tamquā paruulis in xp̄o lac vo-
 bis potū dedi non escā. **N**on dū enī po-
 teratis. sed nec nunc qdē potestis. **A**d huc
 enī estis carnales. **C**ū enī sit inter uos ze-
 lus & contentio. nonne carnales estis. &
 scđm hominē ambulatis. **C**ū enī qs dicat.
 ego qdē sū pauli. alius autē ego apollo.
 nonne homines estis. **Q**uod igit̄ apollo.
 qd̄ ū paulus. **M**inistri ei⁹ cui credidistis.
 et unecuiq; sicut d̄s dedit. **E**go planta
 ui apollo rigauit. sed d̄s incrementū
 dedit. **I**taq; neq; q̄ plantat ē aliqd̄ neq;
 q̄ rigat. sed qui incrementū dat d̄s. **Q**ui
 plantat autē & q̄ rigat unū sunt. **U**nus
 qsq; autē ppriā mercedē accipiet. scđm
 suū laborē. **D**ei enī sum⁹ adiutores.
 dī agri cultura estis. dī edificatio estis.
 scđm grām dī que data ē mihi. ut sa-
 piens architectus fundamentū posui.
 Alius autē sup̄ edificat. unusquisq;

III. xi.

xii.

uideat q̄modo sup edificat. Fundamentū enī
aliud nemo potest ponere preē id qđ posi-
tū est. q̄ est xpc ihe. Siq̄s autē sup edificat
supra fundamentū hoc. aurū & argentū
lapides preciosos. ligna fenū stipulā. uni-
uscuiusq; opus manifestū erit. Dies autē
dñi declarabit. q̄a in igne reuelabit. Et
unuscuiusq; opus quale sit. ignis pbabit.
Si cuius opus manserit qđ sup edificauit
mercedē accipiet. Si cuius opus arserit
detrimentū patiet. ipse autē saluus e-
rit. sic tamen quasi p ignē. **V**escitis
q̄a templū dī estis. & sp̄c dī habitat in
uobis. Siq̄s autē tēplū dī uolauerit
disperdet illū d̄s. Templū enī dī sc̄m ē. qđ
estis uos. **V**emo se seducat. Siq̄s in ter uol
uidetur sapiens eē in hoc sc̄to. Stultus fiat
ut sit sapiens. Sapientia enī huius mun-
di. Stulticia est apud d̄m. Scriptū est enī
comprehendā sapientes in astutia eorū.
Et iterū. Dñs nouit cogitationes sapien-
tiū. qm̄ uane sunt. **I**taq; nemo gl̄etur
in hominib;. Om̄ia enī ur̄a sunt. siue pau-
lus. siue apollo. siue cephas. siue mundus.
siue uita. siue mors. siue presentia. siue
futura. om̄ia enī ur̄a sunt. uos autem
xpi. xpc autē dī. **S**ic nos existimet
homo ut ministros xpi. & dispensato

ma i ad ma
volunt

III

res misteriorū dī. Hic iā querit̄ inter dis-
 pensatores. ut fidelis q̄s inueniat̄. **M**ihi
 autē p̄ minimo est ut auobis iudicer. aut
 ab humano die. sed neq; me ipsū iudico.
Nihil enī mihi conscius sū. sed non in
 hoc iustificat̄ sū. **Q**ui autē iudicat me.
 dñs est. **I**taq; nolite ante tēpus iudicare
 quo adusq; ueniat dñs. q̄ & illuminabit
 abscondita tenebrarū. & manifestabit
 consilia cordiū. **E**t tē laus erit unieu-
 iq; a dō. **H**ec autē fr̄es transfigurauī
 in me. & apollo p̄pter uos ut in nobis
 discatis. ne supra quā scriptū ē. unius
 aduersus alterū in fletur p̄ alio. **Q**uis
 enī te discernit. **Q**uid autē habes qd̄
 non accepisti. **S**i autē accepisti. qd̄ glo-
 riaris quasi non acceperis. **I**ā saturati
 estis. iā diuites facti estis. sine nobis reg-
 natis. & utinā regnetis. ut & nos uo-
 biscū regnem. **P**uto enī d̄s nos aptos
 nouissimos ostendit tāquā mortui des-
 unatos. q̄a spectaculū facti sum⁹ mun-
 do & anglis & hominib⁹. **N**os stulti
 p̄pter xp̄m. uos autē prudentes in
 xp̄o. **N**os infirmi. uos autē fortes.
Vos nobiles. nos autē ignobiles.
Vsq; in hanc horā. & esurim⁹. & sitim⁹.
 & nudi sum⁹. & colaphis cedim⁹.

^{vagudo}
e in stabiles sumus. e laboram⁹ operantes
manib⁹ nr^{is}. Maledicim⁹. e benedicim⁹.
Persecutione^m patim⁹. e sustinem⁹. Blasphe
mam⁹. e obsecram⁹. Tamqua^m purgamenta
huius mundi facti sumus. omniu^m p^{ro}p^{ri}etate
usq; ad huc. Non ut confundam⁹ uos hec
scribo. sed ut filios meos carissimos mo
neo. **IV** am si decem milia pedagogoru^m habe
atis in xp^o. sed non multos patres. Na^m
in xp^o ihu^m p^{ro} euangeliu^m ego uos genui.
III. Rogo g^o uos fr^{at}res imitatores mei estote.
Ideo misi ad uos timotheu^m. q^{ui} est filius
meus carissimus e fidelis in d^{omi}no. quos
commune faciunt uias meas que sunt in
xp^o ihu. sicut ubiq; in omni ecclesia doceo

XX. Tamqua^m non uenturus sim ad uos. sic in
flati sunt q^{ui}da^m. Veniam⁹ aute^m cito ad uos
si d^{omi}ns uoluerit. e cognoscam⁹ non sermo
ne^m eoru^m q^{ui} inflati sunt sed uirtute^m. Non
enim in sermone e regnu^m d^{omi}ni sed uirtute.
Quid uultis. In uirga ueniam⁹ ad uos an
in caritate e spu^m mansuetudinis.

V. Ommino audit⁹ inter uos fornicatio.
e talis fornicatio qualis nec in t^{er}ra gen
tes. ita ut uxore^m patris q^{ui}s habeat;
e uos inflati estis. e n^{on} magis luctu^m
habuistis. ut tollat⁹ de medio ur^{is} in q^{ui}
XXI. hoc opus fecit. Ego quide^m absens

corpore. presens autē spū. iā iudicam ut p̄
 sens eū q̄ sic operat̄ ē in nomine dñi nr̄i ih̄u
 xp̄i. congregatis uobis & meo spū. cū uir-
 tute dñi ih̄u tradere huiusmodi satane
 in interitū carnis. ut sp̄c saluus sit in di-
 e dñi nr̄i ih̄u xp̄i. **IV** Non bona gl̄atio ur̄a. **xxi**
 Nescitis q̄a modicū fermentū. totā mas-
 sã corrumpit. Expurgate uetus fermen-
 tū. ut sitis noua consparsio sicut estis
 azimi. Et enī pascha nr̄m. inmolatus
 ē xp̄c. Itaq; epulem̄. Non in fermento
 ueteri neq; in fermento malitię & ne- **§**
 quitie. sed in azimis sinceritatis & ue- **II.**
 ritatis. **S**cripsi uobis in epla ne com- **xxv**
 miscemini fornicariis. Non utiq; forni-
 caris huius mundi. aut auaris. aut ra-
 pacib⁹. aut idolis seruentib⁹. Alioquin
 debueratis de hoc mundo exisse. Nunc
 autē scripsi uobis. non cōmisceri. Si is
 q̄ frat̄ nominat̄ est fornicator. aut aua-
 rus. aut idoli seruiens. aut maledicus.
 aut ebriosus. aut rapax. cū eiusmodi
 nec cibū sumere. Quid enī mihi de
 his qui for̄is sunt iudicare. Non de
 his qui intus s̄t uos iudicatis. **I**am
 eos qui for̄is sunt d̄s iudicabit. Au-
 ferite malū ex uobis ipsis. **A**udet ali-
 quis ur̄m habens negotiū aduersus **VI.**

alterū iudicari apd̄ iniquos / & non apud
sc̄os. **A**n nescitis qm̄ sc̄i de hoc mundo
iudicabūt. Et si in uobis iudicabit̄ mun-
dus / indigni estis q̄ de minimis iudicetis.
Nescitis qm̄ anglos iudicabim⁹. quan-
tō magis sc̄laria. **S**ecularia igit̄ iudica-
si habueritis / contemptibiles q̄ sunt in
eccl̄a / illos constituite ad iudicandū.
Ad uerecundiā ur̄am dico. Sic non ē
in ter uos sapiens q̄s quā q̄ possit iu-
dicare in ter fr̄em suū. **S**ed frat̄ cū
fr̄e iudicio contendit. & hoc apd̄ in-
fideles. **I**am quidē om̄ino delictū ē
in uobis / qd̄ iudicia habetis in ter uos.
Quare non magis iniuriam accipitis.
Quare n̄ magis fraudē patimini. **S**ed
uos iniuriam facitis. & fraudatis / &
hoc fratrib⁹. **A**n nescitis. quia iniqui
regnū dī n̄ possidebunt. **N**olite er-
rare. **N**eq; fornicariū. neq; idolis ser-
uientes. neq; adulteri. neq; molles. neq;
masculorū concubitores. neq; fures.
neq; auari. neq; ebriosi. neq; maledici.
neq; rapaces regnū dī possidebunt. **E**t
hec quidē fuistis. sed abluta estis. sed
sc̄ificati estis / sed iustificati estis. in no-
mine dñi nr̄i ih̄u xp̄i. & in sp̄u dei
nr̄i. **O**m̄ia mihi licent. sed n̄ om̄ia

Sanctus

III.

xxvii.

xxviii.

xxviiii.

expediunt. ^{incedit} ^{incedit} ^{debetur} Omnia in licentia. sed ego sub nullius
 redigar potestate. Esca uentri. & uenter escis.
 Ds autē & hanc & has destruet. Corpus autē
 non fornicationi. sed dño. & dñs corpori.

Ds ū & dñm suscitauit. & nos suscitabit
 p̄ uirtutē suā. Nescitis qm̄ corpora ur̄a
 membra xp̄i sunt. Tollens ḡ membra xp̄i.
 faciā m̄bra meretricis. Absit. An nescitis
 qm̄ q̄ adheret meretrici. unū corpus effi
 cit. Erunt enī inqt̄ duo in carne una.

Qui autē adheret dño. unus sp̄c ē. **F**ugite
 fornicationē. Omne enī peccatū q̄dcūq; fe
 cerit homo. extra corpus ē. Qui autē forni
 cat. in corpus suū peccat. An nescitis quō
 m̄bra ur̄a tēplū sp̄c sc̄i qui in uobis est.
 quē habetis ad d̄. & non estis ur̄i. **E**mpri
 enī estis p̄tio magno. glorificate & porta
 te dñm in corpore ur̄o. **O**e q̄bus autem

xxviii

xxx

Puto fuisse
 E. nō p̄d̄ ut
 solue legit

VII

scripsistis m̄. bonū est homini mulierē n̄
 tangere. Prop̄ fornicationē autē unus
 q̄sq; suā uxorē habeat. & unaquaq; suū
 uirū habeat. Vxori uir debitū reddat.
 similē autē & uxor uiro. Mulier sui
 corporis potestatē n̄ habet. sed uir. Simi
 liter autē & uir sui corporis potestatē
 n̄ habet. sed mulier. Nolite fraudare
 inuicē. nisi forte ex consensu ad temp̄.
 ut uacatis orationi. & uerū reuertami.

xxxii.

mi in id ipsū ne tēptet uos satanas ppter
incontinentiā urām. **H**oc autē dico se
cundū indulgentiā. non scđm imperiū.

Volo autē om̄s homines esse sic me ipsū.
Sed unusq̄sq; ppriū habet donū ex deo.

xxxiii.

Alius qđē sic. alius ū sic. **D**ico autē non
nuptas & uiduis. bonū est illis si sic mane
ant sicut & ego. Qđ si non se continent.

xxxiiii.

nubant. **M**elius ē enī nubere. quā uri.
His autē q̄ in matrimonio iuncti sunt
p̄cipio n̄ ego sed dñs. uxorē auro n̄ disce
dere. Qđ si discesserit manere in nuptā.

xxxv.

aut uiro suo reconciliari. & uir uxorē
non dimittat. **N**am ceteris ego dico. n̄
dñs. Si q̄s frat̄ uxorē habet in fidelē.

& hec consentit habitare cū illo. n̄ dimittit
illā. Et si qua mulier habet uirū infidelē.

& hic consentit habitare cū illa. non dimittat
uirū. **S**c̄ificatus ē enī uir infidelis.

p̄ mulierē fidelē. & sc̄ificata est mulier
infidelis. p̄ uirū fidelē. **A**lioquin filii ur̄i
immundi essent. n̄c autē sc̄i sunt.

Qđ si infidelis discedit. discedat. **N**on ē
enī seruituti subiectus frat̄ aut soror
in eiusmodi. **I**n pace autē uocauit nos
d̄s. **U**nde enī sc̄is mulier. si uirū saluū
facies. **A**ut unde sc̄is uir. si mulierem
saluā facies. **N**isi unicuiq; sic diuisit d̄s

et unūquēq; sicut uocauit d̄s ita ambulet. /
 et sicut in om̄ib; ecclesiis doceo. Circūcisus ali- /
 quis uocatus ē. non adducat p̄putiū. In p̄putio /
 aliq̄s uocatus est. non circūcidatur. Circūcisio /
 nihil ē. & p̄putiū nihil ē. sed obseruatio man- /
 datorū dei. **V**nusq̄sq; in qua uocatione uo- /
 catus ē. in ea p̄maneat. Seruus uocatus es. /
 n̄ sit tibi cura. Sed & si potes liber fieri. /
 magis utere. Qui enī in d̄no uocatus est ser- /
 uus. libertus ē d̄ni. Similiter q̄ liber uocat⁹ /
 est. seruus est xp̄i. Pretio empti estis. nolite /
 fieri serui hominū. **V**nusq̄sq; in quo uocatus /
 ē frat̄. in hoc maneat ap̄d̄ d̄m. **O** ē uirgini- /
 b; autē preceptū d̄ni non habeo. consiliū au- /
 tē do. tāquā misericōdiā consecutus ad d̄no. ut si /
 fidelis. Existimo q̄ hoc bonū esse p̄pter instan- /
 tē necessitatē. qm̄ bonū est homini sic esse. /
 Alligatus es uxori. noli querere solutionē. /
 Solutus es ab uxore. noli querere uxore. /
 Si autē acceperis uxorem. non peccasti. /
 Et si nupserit uirgo. non peccauit. Tribu- /
 lamōnē tam̄ carnis habebunt huiusmodi. /
 Ego autē uobis parco. **H**oc itaq; dico fr̄es. /
 tempus breue ē. Reliquū est ut & q̄ habent /
 uxores. tamquā non habentes sint. & qui /
 flent. tāquā non flentes. & q̄ gaudent. tā- /
 quā non gaudentes. & q̄ emunt. tāquā /
 non possidentes. & q̄ utunt̄ hoc mundo.

xxiii
 martz

24 l̄o
 xxx

tamquā non utant̄. Præterit enī figura
huius mundi. Volo autē uos sine sollicitu
dine esse. Qui sine uxore ē sollicit⁹ ē que
dñi sunt. quom̄ placeat dō. Qui autē cū ux
ore ē sollicit⁹ ē que s̄ mundi. quom̄ place
at uxori. & diuisus ē. Et mulier in nupta
& uirgo cogitat que dñi s̄. ut sit scā cor
pore & spū. Que autē nupta ē. cogitat
que sunt mundi. quom̄ placeat uiro. Por
ro hoc ad utilitatē ur̄am dico. n̄ ut la
queū uobis iniiciā. sed ad id qđ honestū
est. & qđ facultatē prebeat sine in pedim̄
to dñm obseruandi. **S**iquis autē turpē
se uideri existimat sup uirgine sua qđ
sit sup adulta. & ita oportet fieri quod
uult faciat. Non peccat si nubat. Nam qui
statuit in corde suo firmus. non habens
necessitatē. potestatē autē habens sue uo
luntatis. & hoc iudicauit in corde suo
seruare uirginē suā. bene facit. Igit̄ &
qđ matrimonio iungit uirginē suā. bene
facit. Et qđ non iungit. melius facit. Mu
lier alligata ē. quanto tēpore uir eius
uiuit. Qđ si dormierit uir ei⁹ liberata ē.
cui uult nubat. tantū in dño. Beatior
autē erit si sic p̄manserit. sedm̄ meū con
siliū. Puto autē. qđ & ego sp̄m dī habēā.
VIII. De his autē qđ idolis sacrificant. sem̄.

xxxviii.

xxiiii nocte

VIII.

di

in om̄i scientiā habem⁹. Scientia inflat. caritas
 ū edificat. Si quis autē se existimat
 scire aliqd non dū cognouit. quē admo-
 dū oporteat eū scire. Si quis autē diligit
 dñm. hic cognit⁹ ē ab eo. De esca autē que
 idolis immolant⁹. Scim⁹ q̄a nihil ē idolu in
 mundo. & qd nullus d̄s nisi unus. Nā e-
 si sunt q̄ dicunt⁹ dñm. siue in celo siue in tra-
 siquidē s̄t̄ du multi & domini multi. No-
 bis tamen unus d̄s pat̄ ex quo om̄ia &
 nos in illo. & unus dñs ih̄c xp̄c p̄ quē
 om̄ia & nos p̄ ipsū. sed n̄ in om̄ib⁹ est sci-
 entia. Quidā autē conscientia usq; nē ido-
 li quasi idolothitū manducant. & consci-
 entia ipsorū cū sit infirma pollut⁹. Et
 ea autē nos n̄ cōmendat dō. Neq; enī si
 manducauerim⁹ habundabim⁹. neq; si n̄
 manducauerim⁹ deficiem⁹. Videte enī.
 ne forte hec licentia ur̄a. offendiculū
 fiat infirmis. Si enī q̄s uiderit eū qui
 habet scientiā in idolo recumbentē.
 nonne con^{sci}entia eius cū sit infir-
 ma edificabit⁹ ad manducandū idolothi-
 ta. Et peribit infirmus in tua scien-
 tia frat̄. Propt̄ quē xp̄c mortuus est.
 Sic autē peccantes in fr̄es. & peccan-
 tes cōscientiā eorū infirmā. in xp̄o pec-
 catis. Quā ppt̄ si esca scandalizat fr̄em

20

idolu loc⁹
 hec scientia
 ve dñs
 idolu qd̄
 dñs idolu
 tuor

offendit

meū non manducabo carnē in eternū. ne
IX frēm meū scandalizē. **IV** Non sum Liber. **Non**
sū apłs. **Nonne** xp̄m ibm dñm nr̄m uidi.
Nonne opus meū uos estis in dño. **Et** si
aliis n̄ sum apłs. sed tamen uobis sum.
Nā signaculū apłatus mei. uos estis in dño.
Mea defensio apđ eos. q̄ me interrogant
hec est. **Nūqđ** non habem⁹ potestātē man
ducandi & bibendi. **Nūqđ** non habem⁹
potestātē sororē mulierē circūducendi.
sicut & ceteri apłi. & fr̄es dñi. & cephas.
Aut solus ego & barnabas n̄ habemus
potestātē hec operandi. **Quis** militat su
is stipendiis umquā. **Quis** plantauit
uineam. & fructū eius n̄ edit. **Quis** pas
cit gregē. & de lacte gregis non mandu
cat. **Nūqđ** scđm hominē dico. **An** &
lex hec non dicit. **Scriptū** est enī in lege
moysi. **Non** alligabis os boui trituranti.
Nūqđ de bubus cura est dō. **An** pp̄t̄ nos
utiq; dicit. **Nā** pp̄ter nos utiq; hec scrip
ta sunt. **Um** debet in spe q̄ arat arare
& qui triturat in spe fructus percipien
di. **Si** nos uobis spiritalia seminauim⁹.
magnū ē si nos carnalia ur̄a metamus.
Si alii potestas ur̄e participes s̄t. qua
re non potius nos. **Sed** non usi sumus
hac potestate. sed om̄ia sustinem⁹. ne

29 nocte

.I. ad corinthios .v.

quod offendiculum demus euangelio xpi. **N**escitis quoniam qui in sacrario operantur. que de sacrario sunt edunt. **E**t qui altari deseruiunt. cum altari participant. **I**ta & dominus ordinavit his quod euangelium annuntiant. de euangelio vivere. **E**go autem nullo horum usus sum. **N**on scripsi autem hec. **U**t ita in me fierent. **B**onum est enim mihi magis mori. quam ut gloriam meam quis euacuet. **N**am si euangelizauero. non est mihi gloria. **N**ecessitas enim mihi incumbit. **V**e enim mihi est. si non euangelizauero. **S**i enim uolens hoc ago. mercedem habeo. **S**i autem inuitus. dispensatio mihi credita est. **Q**ue est ergo merces mea. **U**t euangelium predicans. sine sumptu ponam euangelium. ut non ab utar potestate mea in euangelio. **V**am cum liber essem ex omnibus. omnium me seruum feci. ut plures lucrifacerem. & factus sum iudeis tamquam iudeus ut iudeos lucrifarer. **H**is qui sub lege sunt quasi sub lege essem. cum ipse non essem sub lege. ut eos qui sub lege erant lucrifacerem. **H**is qui sine lege erant. tamquam sine lege essem. cum sine lege dei non essem. sed in lege essem christi. ut lucrifacerem eos qui sine lege erant. **F**actus sum infirmis infirmus. ut infirmos lucrifacerem. **O**mni bus omnia factus sum. ut omnes facerem saluos. **O**mnia autem facio propter euangelium.

248

3a. **xi.**

xlii.

gelū. ut particeps ei efficiar. **V**escitis quid
hū qui in stadio currunt. om̄s quidē cur-
runt. sed unus accipit brauiū. Sic curri-
te. ut cōprehendatis. Om̄s autē q̄ in agone
contendit. ab om̄ib' se abstinet. **E**t illi q̄dem
ut corruptibilē coronā accipiant. nos autē
in corruptā.

xliii.

Ego igit̄ sic curro. n̄ quasi
in incertū. Sic pugno. non quasi aerē uerbe-
rans. Sed castigo corpus meū. & in seruitutē
redigo. ne forte cū aliis p̄dicauerī. ipse re-

25 not.

X

pubus efficiar. **V**olo enī uos ignorare fr̄es.
qm̄ patres nr̄i om̄s sub nube fuerūt. & om̄s
mare transierūt. & om̄s in moyse baptizati
sūt in nube & in mari. & om̄s eandē escam
spiritalē manducauerūt. & om̄s eundē po-
tū spiritale biberunt. Bibebant autē de
spiritali. consequente eos petra. Petra au-
tē erat xp̄c. Sed non in plurib' eorū. be-
neplacitū est dño. Nā p̄strati sūt in deser-
to. Hec autē in figura facta sunt nr̄i. ut
n̄ simus concupiscentes maloz. sicut & illi
concupierunt. Neq; idolatrie efficiamini.
sicut quidā ex ipsis. quē admodū scrip-
tū est. Sedit popl̄s manducare & bibere.
& surrexerunt ludere. Neq; fornicemur
sicut quidā ex ipsis fornicati sunt. & ceci-
derunt in una die uiginti tria milia.
Neq; tēptemur xp̄m. sicut quidā eorum

tēptauerunt. & a serpentib⁹ perierunt. Neq; murmurauerunt. sicut quidā eorum murmurauerūt. & perierunt ab exterminatore.

xlv.

Hec autē omnia in figura contingebant illis. Scripta sūt autē ad correptionē nrām. in quos fines seculorū deuenerunt.

xlvii.

Itaq; q̄ se existimat stare. iudeat ne cadat; temptatio uos non adprehendat. si humana.

2° p

Fidelis autē d̄s est. q̄ non patiet² uos tēptari supra id qd̄ potestis. sed faciet cū tēptatione etiā puentū ut possitis sustinere.

xlviii.

Propt̄ qd̄ carissimi mihi fugite ab idolorū cultura. ut prudentib⁹ loquor uos ipsi iudicate qd̄ dico.

xlviiii.

Calicē benedictionis cui benedicim⁹. Nonne cōmunicatio sanguinis xp̄i est.

Et panis quē frangimus. nonne participatio corporis xp̄i ē.

Quā unus panis ē. & unū corpus sum⁹ in xp̄o. Om̄sq; de uno pane. & de uno calice participam⁹.

Videte isti sedm carnē. Nonne qui edunt hostias participes sunt altaris.

xlix.

Quid ḡ dico qd̄ idolis immolatū sit aliqd̄. aut qd̄ idoliū sit aliqd̄.

Sed que immolant gentes. demonis immolant. & non dō. Nolo autē uos socios fieri demoniorū.

Non potestis mense dñi participes esse. & m̄se demoniorū. An emulamur dñm.

Numqd̄ fortiores illo sumus. Om̄ia mihi li

3°

Non potestis calicē dñi bibere. & calicē demoniorum

cent. sed n̄ om̄ia expediunt. Om̄ia m̄ licent.
sed non om̄ia edificant. Nemo qđ suū est
querat. sed qđ alterius. Om̄e qđ in macel
lo uenit manducate. nihil interrogantes
ppter conscientiā. Dñi est terra. & pleni
tudo eius. **S**iqs uocat uos infidelium ad
cenā. & uultis ire om̄e qđ uobis adponit
manducate. nihil interrogantes ppter c̄
scientiā. Siquis autē dixerit hoc immola
tū est idolis. nolite manducare ppter illū
qđ indicauit. & ppter conscientiā. Conscienti
ā autē dico n̄ tuā. sed alterius. Ut qđ em̄
libertas mea iudicat̄ ab aliena conscientia.
Si ego cū gr̄a participo. qđ blasphemor
peo qđ gr̄as ago. Sive ergo manducatis
sive bibitis uel aliud qđ facitis. om̄ia in
gl̄am dī facite. **S**ine offensione estote
iudeis & gentib⁹ & ecclesie dī. sicut & e
go p om̄ia om̄ib⁹ placeo. non querens quod
mihi utile ē. sed qđ multis ut salui fiant.
XI Imitatores mei estote. sicut & ego xp̄i.
laudo autē uos fr̄es qđ p om̄ia mei me
mores estis. & sicut tradidi uobis prece
pta mea tenetis. **V**olo autē uos scire qđ
om̄is uiri caput xp̄c est. caput autē
mulieris uir. caput ū xp̄i d̄s. Om̄is
uir orans aut pphetans uelato capite.
deturpat caput suū. Om̄is autē mulier

l.

li.

lii.

XI

liii.

lii.

orant aut pphetant n̄ uelato capite. de
 turpat caput suū. **V**nū est enī ac si de cal-
 uetur; nā si non uelat̄ mulier. & tondeat̄.
Si ū turpe ē mulieri tonderi aut de calua-
 ri uelut caput suū. **V**ir quidē non debet
 uelare caput. qm̄ imago & gl̄a est dī. **M**u-
 lier autē gl̄a est uiri. **N**on enim uir ex mu-
 liere est. sed mulier ex uiro. **E**t enī non ē
 creatus uir p̄pt̄ mulierē. sed mulier p̄pter
 uirū. ideo debet mulier uelamen habe-
 re sup̄ caput p̄pter anglos. **V**erūtamen
 neq; uir sine muliere. neq; mulier sine
 uiro in dño. **N**am sicut mulier de uiro.
 ita & uir p̄ mulierē. **O**m̄ia autē ex dō.
 uos ipsi iudicate. **D**ecet mulierē non uela-
 tā orare dñm. **N**ec ipsa natura docet uos.
 quā uir qdē si comā nutriat. ignominia ē
 illi. **M**ulier ū si comā nutriat gl̄a est illi.
 qm̄ capilli p̄ uelamine ei dati sunt. **S**i q̄s
 autē uidetur contentiosus esse. nos talem
 consuetudinē non habem⁹ neq; ecclā dei.
Hoc autē precipio n̄ laudans. qđ non m̄
 melius sed indeterius cūentis. **P**rimū qđ
 dē conuenientib⁹ uobis in ecclā. audio scil-
 furas esse. & ex parte credo. **N**ā oportet &
 hereses ēē. ut & qđ p̄bati sunt manifesti fi-
 ant in uobis. **C**onuenientib⁹ ḡ uobis in unū.
 iā non ē dominicā cenā manducare. **V**nū

q'sq; enī suā cenā presumat ad manducan-
dū & alius quidē esurit. alius autē ebrus
est. Nūquā domo non habetis ad manducan-
dū & bibendū. Aut eccliam dī contēpnitis
& confunditis eos q̄ non habent. Quid di-
cā uobis. Laudo uos. in hoc n̄ laudo. **E**go
enī accepi a dño. qđ & tradidi uobis. qm̄
dñs ih̄c in qua nocte tradebat. accepit
panē & grās agens fregit & duxit. Acci-
pite & manducate. hoc est corpus meū
qđ p̄ uobis tradetur. **H**oc facite in me-
am cōmemorationē. Similiter & calicē.
post quā cenauit dicens. Hic calix nouū
testamentū est in meo sanguine. hoc faci-
te quoties cūq; bibitis in meā cōmemo-
rationē. Quotiescūq; enī manducabitis
panē hunc & calicē bibetis. mortē dñi an-
nuntiabitis donec ueniat. **I**taq; q̄cūq;
manducauerit panē. uel biberit calicem
dñi indigne. reus erit corporis & sangu-
nis dñi. Probet autē se ipsū homo. & sic
de pane illo edat. & de calice bibat. Qui
enī manducat & bibit in digne. iudiciū
sibi manducat & bibit n̄ diiudicans cor-
pus dñi. ideo inter uos multi infirmi &
inbecilles & dormiunt multi. Quod si
nosmet ipsos diiudicarem? non utiq; iu-
dicaremur. Dñi iudicamur autē a dño

lvii. 3^a

lviii.

lviii

corripimur. ut non cū hoc mundo dampnemur.
Ltaq; fr̄es mei cū conuenietis ad manducan-
 dū. inuicē expectate. Siq; esurit. domi-
 manducet. ut non in iudiciū conueniat. **L**
 cetera autē cū uenero disponā. **D**e spirita-
 lib' autē. nolo uos ignorare fr̄es. Scitis qm̄
 cū gentes essetis. ad simulacra muta p̄ ut
 dicebamini euntes. Ideo notū uobis facio qd̄
 nemo in sp̄u d̄i loquens dicit anathema
 ih̄u. Et nemo potest dicere dñs ih̄s. nisi in
 sp̄u sc̄o. **D**iuisiones uero gratiarū sunt. idē
 autē sp̄e. Et diuisiones ministracionū sunt. idē
 autē dñs. Et diuisiones operacionū s̄. idē ū d̄s.
 qui operatur om̄ia in om̄ib'. **U**niciq; autē da-
 tur manifestatio sp̄e ad utilitatē. **A**li qd̄ per
 sp̄m datur sermo sapientie. **A**li autē sermo sci-
 entie. sedm̄ eundē sp̄m. **A**lteri fidel. in eodē sp̄u.
Ali gr̄a sanctorū. in uno sp̄u. **A**li operatio uirtu-
 tū. **A**li p̄phetia. **A**li discretio sp̄uū. **A**li gene-
 ra linguarū. **A**li interpretatio sermonū. **H**ec au-
 tē om̄ia operantur unus atq; idē sp̄e. diuidens
 singulis p̄ ut uult. **S**icut enī corpus unū est &
 membra habet multa. om̄ia autē m̄bra corpo-
 ris eū sunt unū corpus sum. ita & xp̄s.
 Et enī in uno sp̄u om̄s nos in unū corpus bap-
 tizati sum'. siue iudei. siue gentiles. siue serui.
 siue liberi. et om̄s in uno sp̄u potati sumus.
Nā & corpus non cōtinū m̄brū. sed multa. **S**i

capitulum XII

266

3

dicere pes qui non sunt manus. non sunt de corpore.
nihil non sunt de corpore. Et si dixerit auris
quia non sunt oculis. non sunt de corpore. non ideo non
est de corpore. **Sicut** corpus oculis. ubi au-
dit. **Sicut** corpus audit. ubi odoratus.
Namque autem posuit deus membrum unum quodque cor-
poris in corpore sicut voluit. Quod si essent omnia
unum membrum. ubi corpus. **Nunc** autem multa
quodam membra. unum autem corpus. **Non** potest autem
dicere. oculus manus. opera tua non indigeo.
aut iterum caput pedibus non estis in necessariis
sed multo magis. qui videntur membra corporis
inferiora esse necessaria. sed de quibus putamus
ignobilia corporis esse membra. his habundantior
honor est circumdatus. et qui in honesta sunt
nostra habundantior est honestate habent. **Honestas**
autem nostra nullius egant. sed deus temperavit cor-
pus et cui de erat habundantior tribuendo
honor est ut non sit scisma in corpore. sed id ipsum
per unum sollicita sunt membra. **Et** si quid patitur
unum membrum. compatitur omnia membra. **Sicut**
gloriatur unum membrum. congratulatur omnia membra.
Vos autem estis corpus christi. et membra de membris.
et quodam quodam posuit deus in ecclesia. primum apostolos.
secundo prophetas. tertio doctores. deinde virtutes.
et inde gratias. curaciones. opulationes. gubernaciones.
genera linguarum. **Numquam** omnes apostoli.
Numquam omnes prophete. **Numquam** omnes doctores.

Numquid omnes uirtutes. Numquid omnes gratiam
 curacionum habent. Numquid omnes linguas
 loquuntur. Numquid omnes interpretantur. **Emulamini**
 autem carismata meliora. & ad huc excellen-
 tiorem uiam uobis demonstrabo. **XIII.**
 Si linguas hominum loquar & angelorum. caritatem autem non habeam.
 factus sum uelud aes sonans aut cymbalum tintiens.
 Et si habuero prophetiam & nouerim misteria omnia
 & omnem scientiam. & habuero omnem fidem. ita ut
 montes transferam. caritatem autem non habeam.
 nichil sum. Et si distribuero in cibos pauperum
 omnes facultates meas. & si tradidero corpus
 meum ita ut ardeam. caritatem autem non habuero. nichil in prodest.
 Caritas paciens est benigna est. Caritas non emulat. non agit propter
 se. non est ambitiosa. non querit que sua sunt. non irritat.
 non cogitat malum. non gaudet super iniquitate. congaudet autem ueritati. Omnia suffert.
 omnia credit. omnia sperat. omnia sustinet. Caritas nunquam excidet.
 Sive prophetie euacuabuntur. sive lingue cessabunt. sive scientia destruetur.
 Ex parte enim cognoscimus. & ex parte prophetamus. **20**
 Cum autem uenerit quod perfectum est. euacuabitur quod
 ex parte est. Cum esse paruulus loquebar ut paruulus.
 Sapiebam ut paruulus. cognoscebam ut paruulus.
 Quando autem factus sum uir. euacuaui que erant paruuli.
 Videmus nunc per speculum in enigmate. tunc autem faciem ad faciem.

Nunc cognosco ex parte. tunc autē cognoscā. scientia
& cognitus sū. Nunc autē manent. fides. spes.
caritas. tria hec. Maior autē his ē caritas.

XIII **S**ectamini caritatē. emulamini spiritalia.
magis autē ut pphetis. Qui enī loquitur lingua.
nō hominib' loquitur sed dō. ^{et intelligit} Nemo enī audit. Spū
autē loquitur misteria. Nā qui pphetat hominib'
loquitur ad edificationē. & exhortationē & consola
tionē. Qui loquitur lingua. semetipsū edificat.

30 nota Qui autē pphetat. cieliā dī edificat. **N**olo autē
uos omēs loq' linguis. magis autē pphetare. Nā
maior ē q' pphetat. quā qui loquitur linguis. nisi
forte interpretetur ut ecclā edificationē accipi
at. Nunc autē frēs si uenero ad uos linguis loquens
qd uobis pdero nisi uobis loquar. aut in reue
lacione. aut in scientia. aut pphetia. aut doctri
na. Tam que sine anima sunt uocē dantia. siue
tibia. siue cithara. nisi distinctionē sonituum
dederint. quom' sciet id qd canit' aut qd citha
rixatur. Etenī si incertā uocē det tuba. quis
parabit se ad bellū. Ita & uos p linguā nisi
manifestū sermonē dederitis. quom' sciet id
qd dicit'. **F**ritis enī in aera loquentes. sicut mil
ta. ut puta genera linguarū sūt in hoc mundo
& nichil sine uocē ē. Si ḡ nesciero uirtutē
uocis. ero ei cui loquar barbarus. & q' loquitur
m' barbarus. Sic & uos qm' emulator es est
tis spirituu'. ad edificationē ecclē querite.

no habundetis. & ideo q̄ loquitur lingua oret ut in
 terpretet̄. Nā si orē lingua sp̄e m̄s orat. mens
 autē mea sine fructu ē. Vā ḡ est. Orabo sp̄u
 orabo & mente. psallā sp̄u psallā & mente. leterū
 si benedixeris sp̄u. q̄s supplet locū idiote. Quom̄
 dicet am̄ sup tuā benedictionē. qm̄ qd̄ dicas
 nescit. Nā tu qd̄ bene gr̄as agis. sed alter non
 edificat̄. gr̄as ago dō. qd̄ om̄ium ur̄um lingua
 loquor. Sed in ecclā uolo quinq; uerba sensu
 meo loqui. ut & alios instruā. quā decē milia
 uerborū lingua. **Fr̄es** nolite pueri effici sensu
 b. sed malitia paruuli estote. sensib' pfecta es
 tote. In lege scriptū est. qm̄ in aliis linguis. &
 labiis aliis loquar pplō huic. & nec sic audient
 me dicit dñs. Itaq; lingue in signū sunt. non
 fidelib' sed infidelib'. Prophetę autē non infide
 lib' sed fidelib'. Si ḡ conueniat uniuersa ecclā in
 unū & om̄s linguis loquant̄. intrent autē idi
 ote aut infideles. nonne dicent qd̄ insanitis.
 Si autē om̄s pphetent. intret autē q̄s infide
 lis uel idiota. conuenit̄ ab om̄nib' diudi
 cat̄ ab om̄nib'. occulta cordis ei' manifesta
 sunt. & ita cadens in faciē adorabit dñm. pnun
 tians qd̄ uere d̄s in uobis sit. **Quid ḡ ē fr̄es.**
 Cū conuenitis unusquisq; ur̄m psalmū habet.
 doctrinā habet. apocalipsin habet. linguā ha
 bet. interpretationē habet. om̄ia ad edificati
 onē fiant. Sive lingua q̄s loquit̄ scdm̄ duos

32p

ffrank

aut ut multū tres. & per partes & unus interprete-
tur. Si autē non fuerit interpres taceat in ecclā:
sibi autē loquat̄ & dō. **P**rophete duo aut
tres dicant. & ceteri diiudicent. Sed si alii re-
uelatū fuerit sedenti. prior taceat. Potestis
enī omīs p̄ singulos pphetare. ut omīs discant &
omīs exhortent̄. Et sp̄e pphetarū pphetis subice-
tus ē. Non enī est dissensionis d̄s sed pacis. sicut

in omīb' ecclis scōz doceo. **M**ulieres in ecclis ta-
ceant. Non enī p̄mittit̄ eis loq̄. sed subditas esse
sicut & lex dicit. Siq̄d autē uolunt discere. do-
mi uiros suos in terrogent. turpe est enī mulieri
in ecclā loq̄. An a uobis uerbū dī pcessit. aut in
uos solos puenit. Siq̄s uidet̄ ppheta esse aut
spiritalis cognoscat que seribo uobis. q̄a dñi s̄t
mandata. Siq̄s autē ignorat. ignorabit. Itaq; fr̄s
emulamini pphetare. & loq̄ linguis nolite p̄hibe-
re. Omnia autē honeste. & scđm ordinē fiant in

uobis. **P**otū autē uobis facio fr̄s euanglīm qđ
p̄dicam uobis. qđ & accepistis in quo & statis. p̄
qđ & saluamini. Qua ratione p̄dicam uobis si
tenetis. nisi frustra credidistis. Tradidi enī uo-
bis in primis qđ & accepi. quō xp̄e mortuus
est p̄ peccatis nr̄is scđm scripturas. & q̄a sepu-
tus ē. & q̄a resurrexit tertia die scđm scrip-
turas. & q̄a uisus ē cephe. & post hec undeci.
Deinde uisus ē plusquā quingentis fr̄ib' simul
ex qb' multi manent usq; adhuc. qđā autē

lxiii.

lxiiii.

lxv.

dormierunt. Deinde uisus est iacobo. Deinde ap[osto]lis
 om[n]ib[us]. **N**ouissime autem om[n]ium tanquam ab hortatio-
 nis est et mihi. Ego enim sum minimus ap[osto]lorum
 et non sum dignus uocari ap[osto]lus. quoniam persecutus sum
 ecclesiam dei. **G**ratia autem dei sum id quod sum. et gratia eius
 in me uacua non fuit. sed habundantius illis
 om[n]ib[us] laboravi. **N**on ego autem. sed gratia dei me-
 cum. **S**icut enim ego siue illi. sic predicam et sic
 credidistis. **S**i autem Christus predicat quod resurrexit
 a mortuis. quomodo quidam dicunt in uobis. quoniam resur-
 reccio mortuorum non est. **S**i autem resurreccio
 mortuorum non est. neque Christus resurrexit. **S**i
 autem Christus non resurrexit. inanis est gratia predicatio
 nostra. inanis est et fides uestra. **I**nuenimus autem et falsi
 testes dei. quoniam testimonium diximus aduersus deum.
 quod suscitauerit Christum quem non suscitabit. si mor-
 tuum non resurgunt. **N**am si mortui non resurgunt.
 neque Christus resurrexit. **Q**uod si Christus non resurrexit.
 uana est fides uestra. ad huc enim estis in peccatis
 uestris. **E**rgo et qui dormierunt in Christo. perierunt.
Si in hac uita tantum in Christo sperantes sumus.
 miserabiles sumus omnibus hominibus. **N**unc
 autem Christus resurrexit a mortuis primitie dor-
 mentium. quoniam quidem pro homine mors. et pro homi-
 ne resurreccio mortuorum. **E**t sicut in adamo
 omnes moriuntur. ita et in Christo omnes uiuificabun-
 tur. **U**nusquisque autem in suo ordine. primitie
 Christi. deinde hi qui sunt Christi. qui in aduentum eius

crediderunt. Deinde finis eū tradiderit regnū dō
& patri. eū euacuauerit om̄em principatū & po
testatē & uirtutē. Oportet autē illū regnare do
nec ponat om̄s inimicos sub pedib⁹ eius. Nouis
sima autē inimica destruet⁹ mors. Om̄ia enim
subiecit sub pedib⁹ ei⁹. Cū autē dicat om̄ia sub
iecta sūt ei. sine dubio pret̄ eū q̄ subiecit ei
om̄ia. Cū autē subiecta fuerint illi om̄ia tē
ipse filius subiectus erit illi. q̄ sibi subiecit om̄
nia. ut sit d̄s om̄ia in om̄ib⁹. Alioquin q̄d faci
ent q̄ baptizent⁹ p̄ mortuos. Si omnino mortui
non resurgunt. ut q̄d x̄ baptizant⁹ p̄ illis.
Ut q̄d & nos perichitam⁹ om̄i hora. **C**orinthios
morior p̄pter ur̄am gl̄am fr̄es. quā habeo in
x̄p̄o ih̄u d̄no nr̄o. Si sc̄dm̄ hominē ad bestias
pugnauit ephesi. q̄d mihi p̄dest si mortui non re
surgunt. **M**anducemus & bibamus. oras enim
moriem⁹. Nolite seduci. Corruptunt enī mores
bonos. colloquia mala. Euigilate iusti. & nolite
peccare. Ignorantiā enī dei q̄dā habent. Ad re
uerentiā uobis loquor. Sed dicit aliq̄s. Cū
m̄ resurgunt mortui. Quali autē corpore
uenient. **I**nsipiens tu q̄d seminas non uini
ficatur. nisi prius moriatur. & q̄d seminas
n̄ corpus q̄d futurū est seminas. sed nudum
granū. ut p̄ua tritici aut alicuius ceterorū.
Ds̄ autē dat illi corpus sicut uoluit. & un
cuiq; seminū p̄priū corpus. Non om̄s caro

eadē caro. sed alia hominū. alia pecorū. alia uolu-
 crū. alia autem piscū. Et corpora celestia. & corpo-
 ra terrestria. Sed alia quod celestium gloria. alia autem
 terrestrium. alia claritas solis. alia claritas lune.
 & alia claritas stellarum. Stella enim ab stella dif-
 fert in claritate. sic & resurrectio mortuorum.
 Seminat in corruptione. surget in incorruptio-
 ne. Seminat in ignobilitate. surget in gloria. Sem-
 inat in infirmitate. surget in uirtute. Semina-
 tur corpus animale. surget corpus spiritale. Si cor-
 pus animale. est & spiritale. sicut scriptum est.
 factus est primus homo adam in animam uiuentem.
 nouissimus adam in spiritu uiuificantem. Sed non prius
 quod spiritale est. sed quod animale est. deinde quod spirita-
 le est. Primus homo de terra terrenus. secundus
 homo de celo celestis. Qualis terrenus. tales &
 terreni. & qualis celestis. tales & celestes. Igitur
 sicut portauimus imaginem terreni. portemus &
 imaginem celestis. Hoc autem dico fratres. quoniam caro &
 sanguis regnum dei possidere non possunt. neque cor-
 ruptio in corruptelam possidebit. Ecce myster-
 ium uobis dico. Omnes quidem resurgemus. sed non
 omnes inmutabimur. in momento in ictu oculi in
 nouissima tuba. Canet enim tuba. & mortui re-
 surgent in corrupti. & nos inmutabimur. Opor-
 tet enim corruptibile hoc induere in corrupti-
 onem. & mortale hoc induere in mortalitatem.
 Cum autem mortale hoc induerit immortalita-

11
tē. tunc fiet sermo qui scriptus est. Absorta est
mors in uictoria. **V**bi ^{est} mors uictoria tua. **V**bi ē
mors stimulus tuus. **S**timulus autē mortis pec-
catū est. uirtus ū peccati lex. **D**eo autē grās q̄
dedit nobis uictoriā p̄ dñm nr̄m ih̄m xp̄m. Itaq;
fr̄es mei dilecti stabiles estote & immobiles abun-
dantes in opere dñi semp. scientes qd labor ur̄
non ē inanis in dño. **D**e collectis autē quā fi-
unt in sc̄os. sicut ordinauit in ecclis galatię. ita
& uos facite p̄ unā sabbati. **U**nusquisq; ur̄m ap̄d
se reponat. recondens qd ei bene placuerit. ut
non cū uenero tē collecte fiant. **S**ū autē p̄sens
fuero. quos pbaueritis p̄ epistolal. hos mittā p̄fer-
re grām ur̄am ierusalē. **Q**uā si dignū fuerit ut
& ego ueniā. mecū ibunt. **V**eniā autē ad uos. cū
macedoniā p̄transiero. **N**ā macedoniā p̄transibo.
Ap̄d uos autē forsitan manebo. uel etiā hiemabo.
ut uos me deducatis quocūq; iero. **N**olo enī uos in
transitu uidere. **S**pero enī me aliquantū tē-
poris manere ap̄d uos. si dñs p̄miserit. **S**erma-
nebo autē ephesi. usq; ad pente costen. **O**stum-
enī mihi apertū est magnū & euidens. & aduersi-
rii multi. **S**i autē uenerit timotheus. uidete
ut sine timore sit ap̄d uos. **O**pus enī dñi opera-
tur. sicut & ego. ne q̄s q̄ illū spernet. **D**educite
autē illū in pace. ut ueniat ad me. **E**xpecto
enī illū cū fr̄ib. **D**e apollo autē fr̄e qm̄ mul-
tū rogauit eū. ut ueniret ad uos cū fr̄ib. &

XVI.

CVI.

atq; non fuit uoluntas eius ut nō ueniret. Veniet
 autē. cū ei uacūū fuerit. **V**igilate stete in fide
 firmiter agite & confortamini. omnia uŕa in ca-
 ritate fiant. **O**bsecro autē uos fr̄es. nostis do-
 mū stephane & fortunati qm̄ sunt primitiŕ
 achaig. & in ministeriū sc̄orū ordinauerūt se ip-
 sos. ut & uos subditi sitis eiusmodi. & om̄i coo-
 peranti & laboranti. **G**raudeo autē in presen-
 tia stephane. & fortunati. & achaici. qm̄ id qđ
 uobis deerat. ipsi suppleuerūt. Refecerunt enī
 & meū sp̄m & uŕm. **C**ognoscite ḡ. qđ eiusmodi sūt.
Salutant uos om̄s ecclē asie. Salutant uos
 in dño multū aquila & prisca. cū domestica
 sua ecclē. apđ quos & hospitor. Salutant uos
 fr̄es om̄s. Salutate in inuicē in osculo sc̄o. Salu-
 tatio mea manu pauli. **S**i q̄s non amat dñm
 nŕm ih̄m xp̄m. hic sit anathema maranatha.
 gr̄a dñi nŕi ih̄u xp̄i uobiscū. **C**aritas mea cum
 om̄b uobis in xp̄o ih̄u a **o r e n**. **E**xplient eplā .i.

lxxii
lxxx

lxxx

lxxxii

lxxx

AD CORINTHIOS. INCIPIT. PLOGVS.

Pro pactā penitentiā consolatori-
 am scribit eis eplām atroadē. p̄tū.
 & collaudans eos hortat̄ ad meliora. contrista-
 tos quidē eos s̄c̄m̄datos ostendens. **E**xplient

PLOGVS. INCIPIT VNE CAPITVLA

Benedict̄ d̄s & pat̄ dñi nŕi ih̄u xp̄i.
Et hac confidentia.
Cū uenissem autē.

Fidutiā autē talē habemus.

Ideo habentes hanc ministratiōē.

Habemus autē thesaurū istū.

Scimus autē qm̄.

Scientes ḡ timorē dī.

Ecce n̄c tempus acceptabile.

Os nr̄m patet ad uos o corinthi.

Multa mihi fiducia ē.

Notū uobis facim̄ fr̄es.

Scitis enī gr̄am dñi nr̄i ih̄u xp̄i.

Nā de ministerio qđ fit in sc̄is.

Ipse autē ego paulus.

Vinā sustineretis modicū.

Iterū dico ne q̄s me putet insipientē.

Si gloriari oportet.

Ecce tertio hoc parat̄ sū ad uos.

Predixi & predico ut presens. **EXPLICIUNT**

CAPITULA. INCIPIT EPITOLA SCA

AD CORINTHIOS.

PAULVS APOSTOLVS IH̄V XPI

p̄ uoluntatē dī. & timotheus fr̄es

ecclē dī qui s̄t corinthi. cū sc̄is om̄ib̄ qui s̄t

in uniuersa achaya. gr̄a uobis & pax a dō pa-

tre nr̄o. & dño ih̄u xp̄o. **Benedict̄ d̄s &**

pater dñi nr̄i ih̄u xp̄i. pat̄ misericordiū & d̄

totius consolationis q̄ consolāt nos in om̄i u-

bulatione nr̄a. ut possim̄ & ipsi consolari eos

qui in om̄i pressura s̄t. p̄ exhortatiōē qua

hortamur & ipsi a dō. qm̄ sicut habundant passio-
 nes xp̄i in nobis. ita & p̄ xp̄m habundat conso-
 latio nr̄a. **S**iue autē tribulamur p̄ ur̄a exhortati-
 one & salute. siue consolamur p̄ ur̄a consolatione.
 siue exhortamur p̄ ur̄a exhortatione & salute. que
 operatur tolerantiam eorūdem passionū. quas & in
 nos patimur. ut spes nr̄a firma sit p̄ uobis. **S**ciē-
 tes qm̄ sicut foeni passionū estis. sic eritis & con-
 solationis. **N**on enim uolumus ignorare uos fr̄es
 de tribulatione nr̄a que facta ē in asia. qm̄ su-
 pra modū grauati sumus supra uirtutē. ita ut
 crederet nos etiā uiuere. **S**ed ipsi in nobis respon-
 sū mortis habuim⁹. ut non simus fidentes in
 nobis sed in dō. qui suscitauit mortuos q̄ de
 tantis periculis eripuit nos & eruit. **I**nquē-
 speram⁹. qm̄ & adhuc eripiet adiuuantib⁹ uobis
 in oratione p̄ nobis. ut ex multarū p̄sonis facierū
 eius que in nobis est donationis p̄ multos gr̄e
 agant p̄ nobis. **N**am gl̄a nr̄a hęc est testimoniū
 conscientie nr̄e. qd̄ in simplicitate. & sinceritate
 dī. non in sapientia carnali. sed in gr̄a dī conuer-
 sati sumus in mundo. habundantius autē ad uos.
Non enim alia scribimus uobis. quā que legis-
 tis & cognoscitis. **S**pero autē quod usq; in finē
 cognoscetis. sicut & cognouistis nos ex parte.
 quia gl̄a ur̄a sumus. sicut & uos nr̄a in die
 dñi nr̄i ih̄u xp̄i. **E**t hac confidentia uo-
 lum prius uenire ad uos. ut secundam gr̄am ha-

ii.

iii.

iiii.

beretis. & p̄ uos transire in macedoniã. & iterũ a
macedonia uenire ad uos. & a uobis deduci in ma-
cedã. **C**ũ ę hoc uoluissẽ. numq̄d leuitate usul
sũ. **A**ut quę cogito. scđm carnẽ cogito. ut sit apđ
me. est & non. **F**idelis autẽ d̄s est quia sermo nr̄ qui
sit apđ uos. non est in illo. est & non. **D**ũ enĩ filius
ih̄e xp̄e qui in uobis predicat̄ est. p̄ me. & siluanũ
& timotheũ non fuit est & non. sed est in illo fuit.
Quot quot enĩ p̄missiones dei sunt. **V**n illo est.
ideo & p̄ ipsũ. amen dō ad gl̄am nr̄am. **Q**ui autẽ
confirmat nos uobiscũ in xp̄o. & qui unxit nos
d̄s. & qui signauit nos. & dedit pignus sp̄e in cor-
dib' ur̄is. **E**go autẽ testẽ dñi inuoco in animã meã
qđ parcens uobis. non ueni ultra corinthũ non
quã domnam fidei ur̄e. sed adiutores sumus
gaudi ur̄i. **N**am fide statis. **S**tatu autẽ hoc
ipsũ apđ me. ne iterũ in tristitia uenire ad
uos. **S**iemĩ ego contristo uos. & quis est qui me
letificet. nisi qui contristat̄ ex me. & hoc ipsum
scripsi uobis. ut non eũ uenero tristitiã sup̄ tris-
titiã habeã. de quibus oportuerat me gaudere.
confidens in om̄ib' bonis quia meũ gaudiũ om̄i
ũ ur̄m est. **N**ã ex multa tribulatione. & angustia
cordis scripsi uobis p̄ multas lacrimas ut non
contristemini. sed ut sciatis quã caritatẽ habeã
habundantius in uobis. **S**iqs autẽ contristauit
me. non me contristauit. **S**ed ex parte. ut non
onerẽ om̄s uos. Sufficit illi qui eiusmodi est ob

•II•

argatio hec que fit a plurib' . ita ut et contrario
 magis donetis & consolemini . ne forte habundan-
 tiore iusticia ab sorbeat' qui eiusmodi est . Prop-
 ter qd obsecro uos . ut confirmetis in illu' cari-
 tate . Ideo eni' & scripsi . ut cognoscā ex perimen-
 tu' ur' . an in omib' obedientes sitis . Cui autē
 aliquid donastis . & ego . **N**ā & ego qd donavi . siqd
 donavi ppter uos in psona xp'i . ut non circū-
 ueniamur a satana . **N**on eni' ignoramus cogita-
 tiones eius . **C**ū uenissem autē troade ppter
 euangelii xp'i . & ostiū mihi apertū est in dño
 non habui requiē spiritū meo . eo qd non inue-
 neri' utū frēm meū . sed uale faciens eis pfect'
 sum in macedoniā . Deo autē grās qui semp tri-
 umphat nos in xp'o ihū . & odorē noticie sue ma-
 nifestat p nos in omni loco . quia xp'i bonus odor
 sumus deo . in his qui salui fiunt . & in his qui pe-
 reunt . **A**lius quidē odor mortis in mortē . alius
 autē odor uitę in uitā . **E**t ad hec q's tā idoneus .
 Non eni' sumus sicut plurimi adulterantes uer-
 bū dei . sed ex sinceritate sicut ex deo corā deo
 in xp'o loquim'. **I**ncipimus iterū nos metipsos
 cōmendare . **A**ut nūqd egem' sicut quidā cōmenda-
 tius epistolis ad uos aut ex uobis . **E**p'ta nrā
 uos estis scripta in cordib' nr'is . que scitur & le-
 gitur ab omib' hominib' manifestati . qm' ep'ta es-
 tis xp'i ministrata a nobis & scripta non atra-
 mento . sed spū dei utui . non in tabulis lapideis .

sed in tabulis cordis carnalib'. **F**iducia autē talē habemus p̄ xp̄m ad d̄m non qđ sufficientes simus cogitare aliqđ a nobis quasi ex nobis. sed sufficientia nr̄a ex deo ē. **Q**ui & idoneos nos fecit ministros noui testamenti. non littera sed spū. **L**ittera enī occidit. sp̄c autē uiuificat. **Q**đ si ministratio mortis litteris formata in lapidib' fuit in glā. ita ut non possent filii ^{isrl'} intendere in faciem moȳsi p̄pter glām uultus eius que euacuat'. quomodo non magis ministratio sp̄c erit in glā. **N**ā si ministratio dāpnationis glā est. multo magis habundat ministeriū iusticie in glā. **N**am nec glorificatū est qđ claruit in hac parte. p̄pter excellentē glām. **S**i enī qđ euacuat' p̄ glām est. multo magis qđ manet in glā est. **H**abentes igit' talē sp̄c multa fiducia uiuimur. & non sicut moȳses. ponebat uelam̄ sup faciem suā ut non intenderent filii isrl' in faciem eius qđ euacuat'. sed obtusi sunt sensus eorū. **U**sq; in hodiernū enī diē id ipsū uelamen in lectione ueteris testamenti manet n̄ reuelatū. qm̄ in xp̄o euacuat'. **S**ed usq; in hodiernū diē cū legit' moȳses. uelam̄ est positū sup cor eorū. **C**ū autē conuersus fuerit ad d̄m. auferet' uelamen. **D**ñs autē sp̄c est. **U**bi autē sp̄c d̄m. ibi libertas. **N**os ū om̄s reuelata facie glām d̄ni specularites in eandem imaginē transformam̄ a claritate in claritate. **tamquā ad d̄m spū.** **I**deo habentes hanc ministracionē iuxta qđ misericordiam consecuti sumus.

.III.

non deficiamus sed abdicamus occulta dedecoris. non ambulantes in astutia neque adulterantes uerbum dei. sed manifestatione ueritatis commendantes nosmet ipsos ad omnem conscientiam hominum coram deo.

Quod si etiam opertum est euangelium nostrum in his qui perierunt est opertum. in quibus deus huius seculi excecavit mentes infidelium. ut non fulgeat inluminatio euangelium gratie christi qui est imago dei inuisibilis. Non enim nosmet ipsos predicamus. sed christum ihesum dominum nostrum. nos autem seruos uostros per ihesum. quoniam deus qui dixit de tenebris lumini splendescere. inluxit in cordibus nostris ad inluminacionem scientie claritatis dei in faciem christi ihesu. **H**abemus autem thesaurum istum in uasis fictilibus. ut sublimitas sit uirtutis dei. et non ex nobis. In omnibus tribulationem patimur. sed non angustiam. Aporiam. sed non destitutum. Persecutionem patimur. sed non derelinquimus. Decimur. sed non perimus. Sempiternam mortificationem ihesu in corpore nostro circumferentes. ut et uita ihesu in corporibus nostris manifestetur. Sempiternam enim nos qui uiuimus in morte tradimus propter ihesum. ut et uita ihesu manifestetur in carne nostra mortali. Ergo mors in nobis operatur. uita autem in uobis. Habentes autem eundem spiritum fidei. sicut scriptum est. Credidi propter quod locutus sum. et nos credimus propter quod et loquimur. **S**cientes quoniam qui suscitauit ihesum. et nos cum ihesu suscitabit et constituet uobiscum. Omnia enim propter uos ut gratia habundans. per multas

grarū actiones habundet in glām dei . ppter qđ non
deficimus . Sed licet his qui foris est nr̄ homo cor
rūpat̄ . tamen his qui intus ē . renouatur de die
in die . Id enī qđ in presenti est momentaneū &
leue tribulationis nr̄e . supra modū in sublimitate
eterne gl̄e pondus operat̄ in nobis . non con
templantib⁹ nobis que uident̄ . sed que non uiden
tur . **Q**ue enī — uident̄ tēporalia sunt . que autē
non uident̄ eterna sunt . **S**cimus enī qm̄ si ter
restris domus nr̄a huius habitationis dissoluatur
qđ edificationē ex dō habem⁹ domū non manu
factā eternā in celis . **N**ā & in hoc ingemiscimus
habitationē nr̄am que de celo est sup̄ indui cupi
entes . si tamen uestiti n̄ nudī inueniam⁹ . **N**ā & qui
sumus in tabernaculo isto . ingemiscim⁹ grauati eo
qđ nolum⁹ exspoliari sed sup̄ uestiri . ut ab sorbeat̄
qđ mortale est a uita . **Q**ui autē efficit nos in hoc
ipsū d̄s . qui dedit nobis pignus sp̄e . **A**udentes
igitur semp̄ & scientes . qm̄ dū sumus in corpore .
peregrinam⁹ ad dño . **P**er fidē enī ambulam⁹ . & non
p̄ speciem . **A**udemus autē & bonā uoluntatē habemus
magis peregrinari a corpore . & p̄sentes esse ad
dñm . & idō contendim⁹ siue absentes siue p̄sentes
placere illi . **O**m̄s enī nos manifestari oportet an
te tribunal xp̄i . ut referat unusquisq; ppria cor
poris p̄ ut gessit siue bonū siue malū . **S**cientes
ḡ timorē dñi hominib⁹ suademus . dō autē mani
festi sumus . **S**pero autē & in conscientis ur̄is

manifestos nos esse. **N**on iterum nos commendamus
 uobis. sed occasione damus uobis gloriandi pro
 nobis. ut habeatis ad eos qui in facie gloriantur.
 & non corde. Siue enim mente excedimus deo. si-
 ue sobrii sumus uobis. Caritas enim christi urget nos.
 estimantes hoc. quoniam si unus pro omnibus mortuus est. ergo
 omnes mortui sunt. Et pro omnibus mortuus est. ut & qui
 uiuunt iam non sibi uiuant. sed ei qui pro peccatis mortu-
 us est. & resurrexit. **I**taque nos ex hoc neminem
 nouimus. secundum carnem. Et si cognouimus secundum carnem
 christum. sed nunc iam non nouimus. Si qua ergo in christo
 noua creatura. uetera transierunt. & ecce facta
 sunt noua. Omnia autem ex deo qui reconciliauit nos
 sibi per christum. & dedit nobis ministerium reconciliatio-
 nis. Quinque deus erat in christo mundum reconcilians.
 sibi. non reputans illis delicta ipsorum. & posuit in no-
 bis uerbum reconciliationis. Pro christo ergo legatione
 fungimur. tanquam deo exhortante pro nos. Obsecramus
 pro christo. reconciliamini deo. Eum qui non nouerat pec-
 catum pro nobis peccatum fecit. ut nos efficeremus iusticia
 dei in ipso. **A**diuantes autem exhortamur. ne in uacuum
 gratiam dei recipiatis. Aut enim. Tempore accepto ex-
 audiuit. & in die salutis adiuu te. **E**cce nunc
 tempus acceptabile. ecce nunc dies salutis. nemini dan-
 tes ullam offensionem. ut non uituperetur ministerium
 nostrum. sed in omnibus exhibeamus nosmetipsos sicut dei
 ministros. in multa patientia. in tribulationibus.
 in necessitatibus. in angustiis. in plagis. in carceribus.

pro deo
 pro deo
 pro deo

VI

in seditionib⁹. in laborib⁹. in ieiuniis. in uigiis. in
castitate. in scientia. in longanimitate. in suauita
te. in spū scō. in caritate non ficta. in uerbo ue
ritatis. in uirtute dei. Per arma iusticie adextera
& a sinistris. p̄ glām & ignobilitatē. p̄ infamiā &
bonā famā. Vt seductores & ueraces. sicut qui ig
noti & cogniti. Quasi morientes & ecce uitimus.
ut castigati & non mortificati. quasi tristes. semp̄
autē gaudentes. Sicut egestes. multos autē locu
pletantes. tamquā nihil habentes. & omnia possiden
tes. **O**s nr̄m patet ad uos o corinthu. cor nr̄m
dilatātū est. Non angustiamini in nobis. angustia
mini autē in uiscerib⁹ ur̄is. Eandē autē habentes
remuneratiōē. tāquā filius dico. dilatamini & uos.
Nolite iugū ducere cū infidelib⁹. Quę autē paru
cipatio iusticie cū iniquitate. Aut quę societas
luci ad tenebras. Quę autē conuentio xp̄i ad be
liam. Aut quę pars fidei cū infidele. Qui autē
consensus tēplo dei cū idolis. Vos enī estis tēplū
dī uiui. sicut dicit dñs. qm̄ in habitabo in illis
& in ambulabo et ero illorū d̄s. & ipsi erunt in
ppl̄s. Propter qđ exite de medio eorū. & separami
ni dicit dñs. & immundū ne tetigeritis. & ego re
cipiā uos. & ero uobis in patre. & uos eritis mihi
in filios & filias. dicit dñs om̄ps. **H**as igitur haben
tes p̄missiones. carissimi. mundem⁹ nos ab om̄i in
quinamento carnis & sp̄o. pficientes sc̄ificatione
in timōre dī. **C**apite nos. Meminē. lesimus. ne

VII

inie corrupimus. nemine circū uenim? Non ad e
 depnationē ur̄am dico. **P**redicte enī qđ in cordib
 ur̄is estis. ad conuincendū & ad conuincendum.
Multa mihi fiducia est apđ uos. multa in glori
 amo est p uobis. repletus sū consolatione. super
 habundo gaudio in omni tribulatione nr̄a. **N**am
 cū uenissemus macedoniā. nullā requiē habuit
 caro nr̄a. sed omni tribulationē passi. foris pug
 natus timores. sed qui consolatur humiles. con
 solatus ē & nos dñs in aduentū ur̄i. Non solū autē
 in aduentū eius. sed etiā in solatio qua consolatur
 est in uobis referens ur̄m desiderū. ur̄m fletū.
 ur̄am emulationē p me. ita ut magis gauderē.
 qm̄ & si contristauit uos in eplā non me peni
 ter. & si peniteret uidens qđ eplā illa. & si ad
 horā uos contristauit nē gaudeo. non qđ con
 tristati estis. sed quia contristati estis ad peni
 tentiā. Contristati enī estis scđm dñm. ut in nul
 lo detrimentū patiamini ex nobis. **Q**ue enim
 scđm dñm tristitia ē. penitentia. salutē stabilem
 operatur. scđi autē tristitia mortē operatur. **E**cce
 enī hoc ipsū scđm dñm contristari uos quantā
 in uobis operatur sollicitudinē. sed defensionē.
 sed excusationē. sed indignationē. sed timorē. sed
 desiderū. sed emulationē. sed uindictā. In om
 nib' exhibuistis uos in contentinatos esse nego
 tio. **I**gitur & si scripsi uobis. non ppter eum
 qui fecit in iur̄iā. nec ppter eū qui passus ē.

sed ad manifestandā sollicitudinē nr̄am quā puo-
bis habemus corā dō. idō consolati sumus. In con-
solatione autē nr̄a. habundantius magis gauisi
sumus sup̄ gaudiū titi. quia reffectus est sp̄s eius
ab om̄ib' uobis. Et siquid ap̄d illū de uobis gl̄ia
sū. non sū confusus. sed sicut om̄ia de uobis in ue-
ritate locuti sumus. ita & gl̄atio nr̄a que fuit
ad titū ueritas facta ē. & viscera eius habun-
dantius in uobis sunt. reminiscens om̄iū uir-
tutū obedientiā. quom̄ cū timore & tremore excepisset
eū. Gaudeo. qđ in om̄ib' confido in uobis. **N**otā
autē facim' uobis fr̄es gr̄am dī que data est in
ecclesiis macedonie qđ in multo experimento tribu-
lationis habundantia ipsorū gaudiū fuit. & altissi-
ma paupertas eorū habundauit in diuitiis simpli-
citatis eorū. quia scđm uirtutē testimoniū il-
lis reddo. & supra uirtutē uoluntariū fuerūt.
eū multa obsecratione obsecrantes nos gr̄am
& cōmunicatiōē ministerū qđ sit in scōs. Et non
sicut sperauim'. sed semet ipsos dederunt primū
dño. deinde nobis puoluntatē dī. ita ut roga-
rem' uti. ut quē admodū cepit ita & pficiat in
uobis. etiā gr̄am istā. sed sicut in om̄ib' habunda-
tis fide. & sermone. & scientia. & om̄i sollicitu-
dine. insup̄ & caritate ur̄a in nos. ut & in hac
gr̄a habundetis. Non quasi imperans dico. sed
p̄ aliorū sollicitudinē. etiā ur̄e caritatis inge-
niū bonū cōsp̄ans. Scitis enī gr̄am dñi nr̄i

huiusmodi quoniam propter uos egenus factus est cum esset
 dives. ut illius inopia uos diuites essetis. Et confi-
 dum in hoc do. **Hoc enim uobis utile est.** qui non solum
 facere sed et uelle cepistis ab anno priore. **Nunc**
 et factum proficere. ut quem admodum propositus est an-
 mus uoluntatis. ita sit et proficendi ex eo quod habe-
 tis. Si enim uoluntas proposita est. secundum id quod habet
 accepta est. non secundum id quod non habet. **Non enim**
 uobis sit remissio. uobis autem tribulatio. sed
 et equalitate in presenti tempore. uestra habundan-
 tia illorum inopiam suppleat. ut et illorum habun-
 dantia uestra inopia sit supplementum. ut fiat equa-
 litas sicut scriptum est. **Qui multum habet non ha-**
bitauit. et qui modicum non minorauit. **Gras**
 autem deo qui dedit eandem sollicitudinem pro uobis
 in corde uari. quoniam exhortationem quidem suscepit.
 sed dum sollicitior esset sua uoluntate profectus ad
 uos. **Misimus etiam cum illo fratrem.** cuius laus est
 in euangelio pro omnibus ecclesiis. **Non solum autem.** sed et
 ab ordinatus ab ecclesiis comes peregrinationis
 uestrae. in hanc gratiam que ministratur a uobis ad domini
 gloriam. et destinata uoluntate uestram deuitantes
 hoc. ne quis uos uituperet in hac plenitudine
 que ministratur a uobis. **Prouidemus enim bona.** non
 solum coram deo. sed etiam coram hominibus. **Misimus**
 autem cum illis et fratrem uestrum. quem probauimus in
 multis sepe sollicitum esse. **Nunc autem multo**
 sollicitiore pro confidentia multa in uos. siue pro

utro q̄ est socius m̄s. & in uobis adiutor. siue fr̄es
nr̄i. apti eccliarū gl̄e dī xp̄i. **O**stensionē ḡ quę ē
caritatis ur̄e. & nr̄e gl̄e puobis in illos. **O**sten
IX dite in facie eccliarū dī. **P**ā de ministerio qd̄
fit in scōs. ex habundanti ē m̄ scribere uobis. Sc̄
enī p̄ptū animū ur̄m. p̄ quo de uobis glorior
ap̄d macedones. qm̄ & achaa parata ē ab anno
preterito. & ur̄a emulatio puocauit plurimos.
Misimus autē fr̄es. ut ne qd̄ gl̄amur de uobis.
euacuet̄ in hac parte. ut quē admodum
duri parati sitis. ne cū uenerint mecū macedo
nes & inuenerint uos in paratos erubescamus
nos. ut non dicamus uos. in hac substantia.
Necessariū ḡ existimaui rogare fr̄es ut p̄ue
niant ad uos. & ip̄arent rep̄missā benedictionē
hanc paratā esse. sic quasi benedictionē. non
quasi auaritiā. **H**oc autē dico. q̄a q̄ parce sem
nat. parce & metet. & qui seminat in bene
dictionib⁹. de benedictionib⁹ & metet. **U**nus
quisq; p̄ ut destinauit corde suo. non ex tri
stia aut ex necessitate. **H**ilarē enī datorē dili
git d̄s. **P**otens est autē d̄s om̄em gr̄am habun
dare facere in uobis. ut in om̄ib⁹ semp̄ om̄em
sufficienciā habentes habundetis in om̄e opu
bonū. sicut scriptū est. **D**ispersit dedit pau
perib⁹. iusticia eius manet in eternū. **Q**ui au
tē administrat semen seminanti. & panē ad
manducandū prestabit. & multiplicabit sem

ur̄m. & augebit frugū iusticie ur̄e. ut in om̄ibus
 locupletati habundetis in om̄em simplicitatē que
 operat̄ p̄ nos gr̄arū actionē deo. qm̄ ministerium
 huius officii. non solū supplet ea que defunt sc̄is.
 sed etiā habundat p̄ multas gr̄arū actiones in dño.
 p̄ probationē ministerii huius gloriificantel deū
 in obedientia confessionis ur̄e in euanglio xp̄i. &
 simplicitate cōmunicacionis in illos & in om̄s. & in
 ipsorū obsecratione p̄ uobis desiderantū uos p̄pter
 eminentē gr̄am dei in uobis. Gr̄as dō sup̄ in enar
 tabili dono eius. **I**psē autē ego paulus obsecro uos
 p̄ mansuetudinē & modestiā xp̄i. qui in facie qdē
 humilis in ter uos. absens autē confido in uobis.

Rogo autē ne p̄sens audeā p̄ eā confidentiā qua
 existimor audere in quosdā qui arbitrant̄ nos. tam
 quā sc̄dm carnē ambulem. In carne enī ambulantes.
 non sc̄dm carnē militam. Nā arma milicie
 nr̄e. non carnalia sed potentia di ad destructionē
 munitionū consilia destruentes. & om̄em altitu
 dinē extollentē se aduersus scientiā dei. & in
 captiuitatē redigentes om̄em intellectū in obse
 quū xp̄i. & in p̄ptu habentes ulesci om̄em in
 obedientiā. cū impleta fuerit ur̄a obedientia.

Quę sc̄dm faciē sunt uidete. Si q̄s confidit sibi
 xp̄i se esse. hoc cogitet iterū ap̄d se q̄a sicut
 ipse xp̄i est. ita & nos. Nam si amplius aliquid
 gl̄atus fuero de potestate nr̄a quā dedit dñs
 in edificatiōe. & non in destructiōe ur̄am

non erubescā. **V**t autē non existimet tamquā ter-
rere uos p̄ eplam. qm̄ quidē eplē inuunt graues
sunt & fortes. presentia autē corporis infirma
& sermo contēptibilis. hoc ergo cogitet qui cui
modi est. q̄a quales sumus uerbo p̄ eplās absen-
tes. tales et presentes in facto. **N**on enī audem̄
inserere. aut cōparare nos quibusdā qui se ipsos
commendant. sed ipsi in nobis nosmet ipsos meten-
tes. & cōparentes nosmet ipsos nobis. **N**os autē
n̄ in inmensū glābim̄. sed scdm̄ mensurā regulę
quā mensus ē nobis d̄s. mensurā p̄tingendi usq̄
ad uos. **N**on enī quasi n̄ p̄tingentes ad uos. sup̄
extendimus nos. **V**sq̄ ad uos enī puenim̄ in euā-
gelii x̄pi. non in inmensū gloriāntes in alienis
laborib̄. **S**p̄e autē habentes crescentis fidei ur̄e
in uobis magnificari scdm̄ regulā nr̄am in habun-
dantiā etiā in illa que ultra uos s̄t euangeliza-
re. non in aliena regula in his que preparata s̄t
gloriarī. **Q**ui autē gloriatur. in d̄no gloriat̄. **N**on enī
qui se ipsū commendat ille p̄bat̄ est. sed quē deus
cōmendat. **V**tinā sustineretis modicū qd̄ in s̄pi-
entie mee. sed & subportare me. **E**muloꝝ enim
uos. dei emulatione. **R**espondi enī uos. uni uiro
uirginē castā exhibere x̄po. **V**imeo autē ne s̄t
serpens cui seduxit astutia sua. ita corrūpant̄
sensus ur̄i. & excidat̄ a simplicitate que ē in
x̄po. **N**ā si his q̄ uenit aliū x̄pm̄ predicat. quē
non p̄dicauim̄. aut aliū sp̄m̄ accipitis quē non

XI

accepistis. aut aliud euangelium quod non recepistis. rec-
 te pateremini. Existimo enim me nichil minus fecisse
 quam magnis apostolis. **N**am & si imperitus sermone. sed non
 ignorantia. In omnibus autem manifestatus sum uobis. Aut
 iniquum peccatum feci. me ipsum humilians. ut uos exal-
 tarem. quoniam gratis euangelium dei euangelizauimus uo-
 bis. **N**am et spoliamus ecclesias accipiens stipendium ad
 ministerium uerum. Et cum essem apud uos & egere. nul-
 lus onerosus fui. **N**am quod mihi deerat. suppleuerunt
 fratres qui uenerunt a macedonia. & in omnibus sine onere
 me uobis seruiui. & seruabo. **E**st ueritas christi
 in me. quoniam hec gladio non infringetur in me. in regione
 achate. **Q**uare. **Q**uia non diligo uos. **N**on scio quod au-
 tem facio & faciam. ut amputem occasionem eorum qui uo-
 lunt occasionem. ut in quo gloriantur inueniant sicut
 et nos. **V**am eiusmodi apostoli operarum subdoli. trans-
 figurantes se in apostolos christi. **E**t non mirum. Ipse enim
 satanas transfiguratur se in angelum lucis. **N**on est ergo
 mirum si ministri eius transfigurentur uelut ministri
 iusticie. quorum finis erit secundum opera ipsorum.
Ministerium dico. ne quis me putet insipientem esse. **A**li-
 qui uelut insipientem accipite me. ut & ego mo-
 dum dicam quid glorier. **Q**uod loquor non loquor se-
 cundum dominum. sed quasi in insipientiam in hac substan-
 tia glorie. quoniam multi gloriantur secundum carnem & ego
 glorior. **L**ibenter enim sufferas insipientes.
 cum sitis ipsi sapientes. **S**ustineas enim si quis uos
 in seruitute redigit. si quis deuorat. si quis accipit.

si quis extollit. si quis in facie uos cedit. Sed in
ignobilitate dico. quasi nos infirmi fuerimus
in hac parte. In quo quis audet. In insipientia
dico. audeo & ego. Hebrei sunt & ego. Mirabelite
st. Et ego. Semen abrahe sunt. Et ego. Amis
tri xpi sunt. Et ego. Ut minus sapiens dico. plus
ego. In laboribus plurimis. in carceribus habundanti-
us. in plagis supra modum. in mortibus frequen-
tius. Audeus quinquies quadragenas. una minus ace-
pi. Ter uirgis cesus sum. semel lapidatus sum. tres
naui fragum feci. Nocte & die. in profundum maris
sum. In itineribus sepe. periculis fluminum. pericu-
lis latronum. periculis ex genere. periculis ex
temporibus. periculis in ciuitate. periculis in solitudine
periculis in mari. periculis in falsis fratribus. In la-
bore & erupna. in uigiliis multis. In fame & sitie
in ieiuniis multis. in frigore & nuditate. preter
illa que extrinsecus sunt. instantia. mea cotidiana
solicitude omnium ecclesiarum. Quis infirmat. ego
non infirmor. quis scandalizat. & ego non
uor. Si gloriari oportet. que infirmitatis meae
sunt gloriabor. Deus & pater domini nostri ihesu christi scilicet
qui est benedictus in secula. quam non mentior. Da-
masci propositus gentis arethe regis. custodiebam
ciuitatem damascenorum. ut me comprehenderet.
Et per fenestram in sporta dimissus sum per murum. &
effugi manus eius. Si gloriari oportet. non
expedit quidem. Veniam autem ad uisiones. & reuela-

rationes dñi. Scio hominē in xp̄o, ^{ihu} ante annos quat-
 tuordecim. siue in corpore siue extra corpus nescio
 d̄s scit. raptū huiusmodi usq; ad tertium celū. Et scio
 huiusmodi hominē. siue in corpore siue extra cor-
 pus nescio d̄s scit. quā raptus ē in paradysū. &
 audiuit archana uerba que n̄ licebat homini loq̄.
 Pro eiusmodi glabor. p̄ me autē nichil. nisi in in-
 firmitatib; meis. **Nā** & si uoluerō glari. non ero
 insipiens. **Veritatē** enī dicā. **Parco** autē. ne quis
 me existimet supra id qđ uidet in me. aut audit
 aliqđ ex me. **Et** ne magnitudo reuelationū extol-
 let me. dat̄ est m̄ stimulus carnis meę angls sa-
 tane ut me colaphizet. **Propt̄** qđ ter dñm roga-
 ui ut discederet a me. & dixit m̄. **Sufficit** tibi
 gr̄a mea. **Nā** uirtus in infirmitate p̄fic̄. **Liben-**
 ter igitur glabor in infirmitatib; meis. ut in habi-
 tate in me uirtus xp̄i. **Propt̄** qđ placeo mihi in in-
 firmitatib; meis. in contumeliis. in necessitatib;. in p̄-
 secutionib;. in angustiis p̄ xp̄o. **Cū** enī infirmor.
 t̄ potens sū. **Fact̄** sū insipiens. uos me coegistis.
 Ego enī a uobis debui cōmendari. **Nichil** enī mi-
 nus fui ab his. qui s̄t supra modū apti. **Tamē**
 nichil sū. signa tamē aptatus mei facta sunt
 ap̄ uos in om̄i patientia signis & p̄digis & uir-
 tutib;. **Uđ** ē enī qđ minus habuistis p̄ ceteris
 sedes. nisi qđ ego ipse n̄ grauau uos. **Donatē**
 hanc in iur̄iā. **E**cce tertio hoc parat̄ sū ue-
 nire ad uos. & non ero grauis uobis. **Non** enī

quero que ur̄a sunt sed uos. nec debent filiū
parentib⁹ thesaurizare. sed parentes filius. Ego
autē libentissime impendā. & sup impendar ip
se p animab⁹ ur̄is. Licet plus uos diligens minus
diligar. sed esto. Ego uos n̄ grauauī. sed cū esse
astutus dolo uos cepi. Nūquid p aliquē corū quos
misi ad uos circūueni uos. Rogauī titū. & misi
cū eo frēm. Nūquid titus uos circūuenit. Nonne
eodē spū ambulauim⁹. Nonne eisdē uestigis.
Olim putatis qd excusem⁹ nos apd uos. corā deo
in xpo loquim⁹. Omnia autē km̄. ppter ur̄am
edificationē. Timeo enī ne forte cū uenero. non
quales uolo inueniā uos. & ego inueniar a uo
bis qualē non uultis. ne forte contentiones. emu
lationes. animositates. dissensiones. detractiones.
susurrations. inflationes. seditiones sint in ter
uos. ne iterū cū uenero. humiliet me d̄s apd
uos. & lugeā multos ex his q̄ ante peccauerunt
& non egerūt penitentiā sup in mundicia & form
catione. & impudicia quā gesserunt. **E**cce tertio
huc uenio ad uos. In ore duorū ut trū uē testiu.
stabit om̄e uerbū. Predixi & pdico ut p̄sens &
n̄c absens his q̄ ante peccauerūt & ceteris om̄ib⁹.
qm̄ si uenero iterū non parcā. An experimētū
queritis ei⁹. qui in me loquit⁹ xpc. Qui in uobis
non infirmat. sed p̄otētis ē in uos. Nā si cruci
fixus ē ex infirmitate. sed uerit ex uirtute dei.
Nā & nos infirmi sum⁹ in illo. sed uiuim⁹ cū eo

ex uirtute dei in uobis. Vosmet ipsos temptate. Si
 estis in fide. ipsi uos probate. An non cognoscitis uos
 ipsos. quia xpc ihc in uobis est. nisi forte repbi sitis.
 Spero autē qđ cognoscitis. quia nos non sumus
 repbi. Oramus autē dñm. ut nihil mali faciatis.
 n̄ ut nos probati paream. sed ut uos qđ bonū est
 faciatis. Nos autē repbi sumus. Non enī possu-
 mus aliqd aduersus ueritatē. sed pueritate.
 gaudem. enī. quando nos infirmi sumus. Vos
 autē potentes estis. hoc & oram. urām consum-
 mationē. Ideo hec absens scribo. ut n̄ presens
 durius agā sedm potestatem. quā dñs dedit m̄
 in edificationē. & n̄ in destructionē. De cetero
 fr̄es. gaudete pfecti estote. exortamini. idē sa-
 pite. pacē habete. & d̄s pacis & dilectionis erit
 uobiscū. Salutate in uicē. in osculo scō. Salutate
 uos om̄s sc̄i. Grā dñi nr̄i ih̄u xp̄i & caritas d̄i.
 & comunicatio sc̄i sp̄s. cū om̄ib. uobis amen.

EXPLICIT EP̄TOLA AD CORINTHIOS.

Galatē sunt greci. **INCIPIT PROLOGVS.**

Ghi uerbū ueritatis primū ab apto acce-
 perunt. sed post discessū eius temptati
 sunt a falsis aptis. ut in legē & circūcisionem
 uerterētur. Hos apt̄s reuocat ad fidē uerita-
 tis. scribens ab epheso. **EXPLICIT PROLOGVS.**
INCIPIUNT CAPITVLA.

Miror qđ sic tā cito transferimini.
 Deinde post annos quatuordecim.

Quā autē uenisse cephal.

Omnisensati galathe.

Frēs scđm hominē dico.

Dico autē quanto tēpore.

Frēs obsecro uos.

Ocite mihi qui sub lege.

Ecce ego paulus dico uobis.

Vos autē in libertate.

Frēs & p̄occupat⁹ fuerit homo.

Uidete qualibus litteris. **EXPLICIUNT EPISTOLAE**

INCIPIT EPISTOLA AD GALATHAS

PAULVS ap̄t̄s non ab hominib⁹ neq; p̄ hominē. sed p̄ ih̄m xp̄m & dñm patrē qui suscitauit eū a mortuis. & q̄ mecum sunt om̄s fr̄es eccl̄is galatie. gr̄a uobis & pax a dō patre et dño nr̄o ih̄u xp̄o. qui dedit semet ipsū p̄ peccatis nr̄is. ut eriperet nos de p̄senti s̄c̄lo nequā. scđm uoluntatē dei & patris nr̄i. cui ē gl̄a in s̄c̄la s̄c̄lorū amen. **M**iror qđ sic tā cito transferimini ab eo qui uos uocauit in gr̄am xp̄i. in aliud euangelium qđ non est aliud. nisi si aliqui qui uos conturbant & uolunt conuertere euangl̄m xp̄i. **S**ed licet nos aut angl̄s de celo euangelizet uobis. p̄ter qđ euangelizauim⁹ uobis anathema sit. **S**icut p̄dixi & nō iterū predico. si quis uobis euangelizauerit p̄ter id qđ accepistis. anathema sit. **M**odo enī hominib⁹ suadeo aut dō. **A**ut que

ro hominib⁹ placere. **S**i ad huc hominib⁹ placere.
 xpi seruus non essem. **V**otū enī uobis facio
 frēs euangeliū qđ euangelizatū est a me. quia
 non ē scđm hominē. neq; enī ego ab homine
 accepi illud neq; didici. sed p̄ reuelationē ihū
 xpi. **A**udistis enī conuersionē meā in iudaismō.
 qm̄ supra modū p̄sequebar eccliam dei &
 expugnabā illā. & p̄ficiebā in iudaismo supra
 multos coetaneos meos in genere meo. habun
 dantius emulator existens paternarū mearū
 traditionū. **C**ū autē placuit ei qui me segrega
 uit ex utero matris mee. & uocauit p̄ grām
 suā. ut reuelaret filiū suū in me. ut euangeli
 zare illū in gentib⁹. continuo n̄ ad quietem carni
 & sanguini. neq; ueni ierosolimā ad antecesso
 res meos aptos. sed abiī in arabia. & iterū re
 uersus sū damascū. **D**einde post annos tres ue
 ni ierosolimā uidere petrū. & mansi apđ eum
 diebus quindeci. **A**liū autē ap̄lorū uidi nemi
 nē. nisi iacobū frēm dñi. **Q**ue autē scribo uo
 bis. ecce corā dō quid n̄ mentior. **D**einde ueni
 in partes sirie & cilicie. **E**rā autē ignotus faci
 ei ecclis iudeis. que erant in xpo. **T**antū autē
 auditū habebant. qm̄ qui p̄sequebat^r nos ali
 quando. nē autē euangelizat fidē quā aliquan
 do expugnabat. & in me clarificabant dñm.
Deinde post annos xiiii. iterū ascendi ierosoli
 mā. cū barnaba assumpto & tito. **A**scendi autē

sedm reuelationē. & contuli cū illis euangelium dei
 qđ p̄dico in gentib⁹. scorsū autē his qui uide-
 bant. ne forte in uacuum currerēt aut cucurrisset.
 sed neq; tatus q̄ mecum erat cū esset gentilis. con-
 pulsus ē circūcidi. p̄pter introductos autē
 falsos fr̄es. q̄ sub introierēt explorare libertatē
 nr̄am quā habem⁹ in xp̄o ih̄u. ut nos in seruitu-
 tē redigerent. quib⁹ neq; ad horā cessimus subieci-
 onem. ut ueritas euangelii p̄maneat apđ uos. Ab
 his autē q̄ uidebant esse aliqd̄ quales aliquando
 fuerunt. nichil mea inter ē. **D**s̄ p̄sonā hominis n̄
 accipit. **M**ihi enī q̄ uidebant esse aliqd̄ nihil conta-
 lerūt. sed e contra cū uidissent qđ creditū est mihi
 euangelium p̄putū sicut petro circūcisionis. q̄ etū
 operat⁹ est petro in apostolatu circūcisionis. operat⁹
 ē & mihi inter gentes; & cū cognouissent grām quā
 data ē mihi. iacobus & cephas & iohes q̄ uidebant
 colūpne esse. dextral dederunt m̄ & barnabe soci-
 etatis. ut nos in gentes. ipsi autē in circūcisione.
 tantū ut pauperū memores essemus. qđ etiam
 sollicit⁹ sui hoc ipsū facere. **C**ū autē uenisset ce-
 phas antiochia in facie. et restitit. q̄a reprehensibilis
 erat. **P**rius enī quā uenirent qđā ab iacobo.
 cū gentib⁹ edebat. **C**ū autē uenissent subtrahē-
 bat & segregabat se. timens eos q̄ ex circūcisione
 erant. & simulationi ei consenserūt ceteri uideri
 ita ut barnabas duceret ab eis in illā simulatio-
 nē. **S**ed cū uidissem qđ non recte ambularent

ad ueritatē euangeli. dixi cephe corā om̄ib.
 Si tu cū iudeus sis. gentiliter uiuis & non iuda
 ice. q̄m̄ gentes cogis iudicare. Nos natura
 iudei. & n̄ ex gentib^{us} peccatores. Scientes autē
 qđ non iustificat̄ homo ex operib^{us} legis. nisi p̄ fi
 dē ih̄u xp̄i. & nos in xp̄o ih̄u credim^{us}. ut iusti
 ficem^{ur} ex fide xp̄i. & non ex operib^{us} legis. p̄pter
 qđ ex operib^{us} legis non iustificabit^{ur} om̄is caro.
 Qđ si querentes iustificari in xp̄o. inuenti su
 mus & ipsi peccatores. Nūquid xp̄c peccati mi
 nister est. Absit. Si enī quis destruxi. hec ite
 rū re edifico. preuaricatorē me constituo.
 Ego enī p̄ legē legi mortuus sū. ut dō uiuā.
 xp̄o confixus sū cruce. uiuo autē non iam
 ego. uiuit ū in me xp̄c. Qđ autē nunc uiuo
 in carne. infide uiuo filii dei. qui dilexit me.
 & tradidit semet ipsū p̄ me. Non abicio gr̄am
 dei. Si enī p̄ legē iusticia. ergo xp̄c gratis mor
 tuus ē. **Consensati galathe.** quis uos fascinauit
 n̄ credere ueritati. ante quorū oculos ih̄c xp̄c
 p̄scriptus est in uobis crucifixus. Hoc solū a uo
 bis uolo discere. Ex operib^{us} legis sp̄m̄ accepistis.
 an ex auditu fidei. Sic stulti estis ut cū sp̄u ce
 peritis. nō carne consummāmini. Tanta passi
 estis sine causa. Si tam̄ sine causa. Qui ḡ tribu
 it uobis sp̄m̄. & operat^{ur} uirtutes in uobis. ex o
 perib^{us} legis an ex auditu fidei. Sicut scriptū ē.
 Credidit abrahā dō. & reputatū est ei ad iustici

am. Cognosciteq̄ quia qui ex fide sunt. hi s̄ filii
abrahe. **P**rouidens autē scriptura q̄a ex fide
iustificat gentes d̄s. prenuntiavit abrahe quia
benedicentur in te om̄s gentes. **I**git̄ qui ex fide s̄
benedicent̄ cū fideli abrahā. **Q**uicūq; enī ex ope
rib' legis sunt. sub maledicto sunt. **S**criptū est e
nī. **M**aledictus om̄s q̄ non p̄manserit in om̄ib' que
scripta s̄ in libro legis. ut faciat ea. **U**d autē
in lege. nemo iustificat̄ ap̄ d̄m. manifestū est quia
iustus ex fide uiuit. **L**ex autē non ē ex fide. sed qui
fecerit ea uiuet in illis. **X**p̄c nōs redemit de male
dicto legis. factus p̄ nobis maledictū. q̄a scriptū est.
Maledict' om̄s qui pendet in ligno. ut in gentib'
benedictio abrahe fieret in x̄po ih̄u. ut pollicitati
onē sp̄e accipiam' p̄ fidē. **F**r̄es sc̄dm hominē dico
tam̄ hominis confirmatū testamentū nemo sper
nit aut sup̄ ordinat. **A**brahe dicte sunt p̄missiones
& semini eius. **N**on dicit & seminib' quasi in multis
sed quasi in uno. & semini tuo q̄ ē x̄p̄c. **H**oc autē
dico testamentū confirmatū a d̄o. que post qua
dringentos & triginta annos facta est lex. non
irritā facit ad euacuandā p̄missionē. **M**ā si ex legē
hereditas. iā non ex p̄missionē. **A**brahe autē. p̄ p̄
missionē donauit d̄s. **U**d igit̄ lex. **P**ropt̄ tran
sgressionē posita ē. donec ueniret semen cui p̄mi
serat ordinata p̄ anḡlos in manu mediatoris. **M**e
diator autē unius non ē. d̄s autē unus ē. **L**ex ḡ
aduersus p̄missa d̄i. **A**bsit. **S**i enī data esset lex

que posset uniuersificare. Vere ex lege esset iusticia.
 Sed conclusit scriptura omnia sub peccato. ut
 reuissio ex fide ihu xpi daretur credentibus.
Prius autem quam ueniret fides. sub lege custodieba-
 mur. conclusi in eadem fide. que reuelanda erat.
 Itaque lex pedagogus noster fuit in christo. ut ex fide iusti-
 ficemur. **A**t ubi uenit fides. iam non sumus sub
 pedagogo. Omnes enim filii dei estis per fidem in christo ihu.
 Quicunque enim in christo baptizati estis. christum induistis
 et. Non est iudeus neque grecus. neque seruus neque
 liber. non est masculinus neque femina. Omnes enim uos
 unum estis in christo ihu. Si autem uos christi. ergo abra-
 he semen estis. secundum promissionem heredes. **D**ico **III**
 autem quanto tempore heres paruulus est. nichil
 differt a seruo. cum sit dominus omnium. sed sub tuto-
 ribus et actoribus est. usque ad presinitum tempus a pa-
 tre. Ita et nos cum essemus paruuli. sub elemen-
 tis mundi eramus seruientes. **A**t ubi uenit pleni-
 tudo temporis. misit deus filium suum natum ex muliere
 factum sub lege. ut eos qui sub lege erant in-
 redimeret. ut ad optionem filiorum reciperemus.
Quia autem estis filii dei. misit deus spiritum filii sui in cor-
 da nostra clamantem abba pater. Itaque iam non est ser-
 uus. sed filius. Quod si filius. et heres per deum. Sed ad-
 huc quidem ignorantem deum. hiis qui natura non
 sunt dei seruabantur. **N**unc autem cum cognouerit-
 is deum. immo cognita sitis a deo. quomodo conuertimini
 in uerum. ad in firmamenta eterna elementa quibus

denuo seruire uultis. **D**ies obseruatis. & menses. &
tempora. & annos. Timeo uos ne forte sine causa la-
boraueri in uobis. **E**stote sicut ego. quia & ego sic
uos. **F**r̄es. obsecro uos nihil me lesistis. **S**citis autē
q̄a p̄ infirmitatē carnis euangelizauit uobis iā pri-
dē. & tēptationē ur̄am in carne mea n̄ spreuistis
neq; respuistis. sed sicut anḡlm̄ dī excepistis me sicut
xp̄m̄ ih̄m̄. **U**bi est ḡ beatudo ur̄a. **T**estimonū enī
phibeo uobis. q̄a si fieri posset. oculos ur̄os eruissetis
& dedissetis m̄. **E**rgo inimicus uobis fact⁹ sū uerū
dicens uobis. **E**mulant⁹ uos n̄ bene. sed excludere
uos uolunt ut illos emulēmini. **B**onū autē emula-
mini in bono semp. & non tantū cū presens sū ap̄
uos. **F**ilioli mei q̄s iterū parturio. donec forme-
t⁹ xp̄e in uobis. **V**ellē autē esse ap̄d uos m̄. & muta-
re uocē meā. qm̄ confundor in uobis. **D**icite m̄
q̄ sub lege uultis esse. legē non legistis. **S**criptū
est enī. qm̄ abrahā duos filios habuit. unū de ancilla.
& unū de libera. **S**ed qui de ancilla. sedm̄ car-
nē natus est. **Q**ui autē de libera. p̄reppmissionē.
Que s̄ p̄ allegoriā dicta. **H**ec enī sunt duo tes-
tamenta. **U**nū quidē a monte sina in seruitutē
generans. que est agar. **S**ina enī mons ē in ara-
bia. q̄ coniuuctus ē ei que nō est ierlm̄. & seruit
cū filiis suis. **I**lla autē que sur sū est ierlm̄ libe-
ra est. que ē mater nr̄a. **S**criptū est enī. **L**etari
sterilis que non parit. erumpet & clama que n̄
parturit. quia multi filii deserte magis quā

eius que habet unū. Nos autē frēs. sedm̄ isaac
 p̄missionis filij sumus. Sed quomodo tē q̄ sedm̄
 carnē natus fuerat p̄sequebat qui sp̄m̄. sedm̄. ita
 e nē. Sed qd̄ dicit scriptura. **E**cce ancillā. & fili
 ū ei. Non enī heres erit filius ancille. cū filio libe
 re. Itaq; frēs. non sum⁹ ancille filij. sed libere. quā
 libertate xp̄s nos liberauit. **S**tate ^{in fide} & nolite ite
 rū iugo seruitutis contineri. **E**cce ego paulus
 dico uobis. qm̄ si circūcidamini. xp̄s uobis nichil
 p̄derit. Testificor autē rurſū om̄i hōm̄i circūci
 denti se. qm̄ debitor ē uniuerse legis faciente.
 Euacuati estis a xp̄o. qui in lege iustificamini a
 grā exa distis. Nos autē sp̄u ex fide sp̄e iusticie
 expectam⁹. nā in xp̄o ih̄u. neq; circūcisio aliquid
 ualet neq; p̄putiū. sed fides que p̄ caritatē ope
 rat̄. Surrebatis bene. q̄s uos fascino uerita
 ti non obedire. Memini consenseritis. Persuasio hec
 non ē ex eo. qui uocauit uos. Modicū fermentū.
 totā massā corrūpit. Ego confido de uobis in
 dño. qd̄ nihil aliud sapietis. Qui autē contur
 bat uos. portabit iudiciū q̄cūq; est ille. Ego au
 tē frēs si circūcisionē ad huc predico. qd̄ ad huc
 p̄secutionē patior. **E**rgo euacuatiū est scandalū
 crucis. **V**tmā abscidant̄. qui uos conturbant. Vos
 enī in libertatē uocati estis frēs. tantū ne liber
 tatē in occasionē detis carnis. sed p̄ caritatē sp̄e
 seruite inuicē. Om̄is enī lex. in uno sermone
 implet̄. Diliges pximū tuū. sicut te ipsū. Qd̄ si

ipudicia

in uicē mor detis & comeditis. uidete ne ab inuicē consummamini. **D**ico autē. Spū ambulate. & desideria carnis non pficietis. Caro autē concupiscit aduersus spm. spē autē aduersus carnē. Hęc enī in uicē sibi aduersant. ut non quicūq; uultis illa faciat. **Q**d si spū ducimini. non estis sub lege. **M**anifesta autē sunt opera carnis. que sūt. Fornicatio. immunditia. luxuria. idololorū seruit. ueneficia. inimitie. contentiones. emulationes. ire. rixę. dissensiones. scelerē. inuidie. homicidia. ebrietates. cōmessationes & his similia. que predico uobis sicut predixi quī qui talia agunt. regnū dei nō consequentur. **F**ructus autē spē est. caritas. gaudiū. pax. longanimitas. patientia. bonitas. benignitas. mansuetudo. fidel. modestia. continentia. castitas. **A**d uersus huiusmodi. non ē lex. **Q**ui autē sumus xpī. carnē suā crucifixerūt. cū uicis & concupiscentis. **S**i uiuimus spū. spū & ambulem. **N**on efficiam inanis glē cupidi. in uicē puocantes in uicē in uidentel. **H**ęc. & si pōccupat fuerit homo in aliquo delicto. uos qui spirituales estis. huiusmodi instruite in spū lenitatis. considerans te ipsū. ne & tu tēpteris. **A**lter alterius onera portate. & sic ad implebitis legē xpī. **N**ā si quis existimat se aliqd esse. cū nihil sit. ipse se seducit. **O**pus autē suū pbet unusquisq; & sic in semet ipso tantū glam habebit. & non in altero.

VI.

INCIPIT EPISTOLA AD EPHESIOS.

PAVLVS apls xpi ihu p uoluntate
di scil omib' qui sunt ephesi & fidelib'
in xpo ihu. gra uobis & pax a do patre
nro & dno ihu xpo. Benedictus ds & pater dmi
nri ihu xpi. qui benedixit nos in omi benedictio-
ne spiritali in celestib' in xpo. sicut elegit nos
in ipso ante mundi constitutione ut essem' sci
& in maculati in conspectu eius. in caritate.
q' predestinauit nos in adoptione filioru p ihu
xpm in ipsu. scdm ppositu uoluntatis sue. in la-
de gl'e gr'e sue. in qua gratificauit nos in dile-
to filio suo. in quo habemus redemptioe p sangui-
ne eius remissionem peccatoru scdm diuitias gr'e
sue. que sup habundauit in nobis. in omi sap-
entia & prudentia. ut notu faceret nobis sa-
cramentu uoluntatis sue. scdm bonu placitu
eius. qd pposuit in eo in dispensatione plenitu-
dinis t'poru. in staurare omnia in xpo que in
celis & que in terra st in ipso. In quo etia sorte
nos uocati sum'. predestinati scdm ppositu eu-
qui omnia operat' scdm consiliu uoluntatis sue.
ut simus in laude gl'e ei'. qui ante sperauimus in
xpo. In quo & uos cu audissetis uerbu ueritatis
euangelii salutis ure. in quo & credentes signi-
ficati estis spu pmissionis sco. q' est pignus hereditatis
nre. in redemptioe acquisitionis. in laude gl'e
eius. **P**ropterea & ego audiens fide uram qu

in xpo ihu. & dilectione in omni scos. non cesso
 gratias agens. p uobis memoria ur̄i faciens in o-
 rationib⁹ meis. ut d̄s dñi nr̄i ihu xpi pater
 dei. robor. & sp̄m sapientie & reuelationis in
 agnitione eius illuminatos ^{habe} oculos cordis ur̄i.
 ut sciatis. que sit spes uocationis eius. que diuitie
 hereditatis eius in sc̄is. & que sit **S**up emi-
 nens magnitudo uirtutis ei⁹. in nos qui credidi-
 mus sc̄dm operatione potentie uirtutis ei⁹. qua
 operat⁹ est in xpo. suscitans illū a mortuis. & con-
 stituens ad dexterā suā in celestibus. supra om̄em
 principatū. & potestate. & uirtute. & dominatio-
 nem. & om̄e nom qd nom **V**erū non solū in hoc sc̄o
 sed & in futuro. & om̄ia subiecit sub pedib⁹ eius.
 & ipsū dedit caput supra om̄em eccliam que ē
 corpus ipsius plenitudo ei⁹ qui om̄ia in om̄ib⁹
 adimplet. **E**t uos cū essetis mortui delictis.
 & peccatis ur̄is. in quib⁹ aliquando ambulastis sc̄dm
 sc̄dm mundi huius. sc̄dm principē potestatis aē-
 ris huius. sp̄o q̄ n̄ operatur in filios diffidentie.
 in quib⁹ & nos om̄s aliquando conuersati sumus
 in desideris carnis nr̄e. facientes uoluntate
 carnis & cogitationū. & eramus natura filii ire.
 sicut & ceteri. **D**s autē qui diues est in mi-
 sericordia. ppter nimiam caritate suā qua dilexit nos
 cū essemus mortui peccatis. conuiuificauit nos
 in xpo. **I**uus gr̄a estis saluati. & conresuscitauit
 & consedere fecit in celestib⁹ in xpo ihu. ut

ostenderet in seclis sup ueniens habundantes
diuitias gr̄e sue in bonitate sup nos in xp̄o ih̄u.
Gra enī estis saluati p̄ fidē. & hoc non est
uobis. Dei ^{enī} donū est n̄ ex operib⁹. ut neq̄s gl̄etur.
Ipsi⁹ enī sumus factura creati in xp̄o ih̄u in
operib⁹ bonis que p̄parauit d̄s. ut in illis am-
bulem⁹. **P**ropter qd̄ memores estote. qd̄ ali-
quando uos gentes eratis in carne. qui dicim⁹
in p̄pitiū ab ea que dicit̄ circūcisio in carne
manu facta. qui⁹ eratis illo tēpore sine xp̄o.
alienati a conuersatione isrl̄. & hospites tes-
tamentorū p̄missionis sp̄e non habentes. & sine
dō in hoc mundo. **N**unc autē in xp̄o ih̄u uos
qui aliquando eratis longe. facti estis p̄pe
in sanguine xp̄i. Ipse ē enī pax nr̄a qui fe-
cit utraq; unū. & mediū parietē macerie
soluens immunitas in carne sua. **D**egē man-
datorū decretis euacuans ut duos condat
in semetipsū unū nouū hominē faciens pa-
cē ut reconciliet ambos in uno corpore dō.
p̄ crucē. interficiens immunitā in semetipso.
& ueniens euangelizauit pacē uobis qui lon-
ge fuistis. & pacē his q̄ p̄pe. qm̄ p̄ ipsū habe-
m⁹ accessū ambo in uno sp̄i. **Q**uid patrē. **E**r-
go iā non estis hospites & aduene. sed estis ci-
ues sc̄orū & domestici dei. **S**up edificamini
sup fundamentū ap̄lorū & p̄phetarū. Ipso
summo angulari lapide xp̄o ih̄u. In quo

omnis edificatio constructa. crescit in templum
scilicet in domino. In quo & uos coedificamini in
habitu dei. in spiritu sancto. **H**uius rei gratia
ego paulus uinctus christi ihesu pro uobis gentibus.
si tamen audistis dispensationem gratie dei que
data est mihi in uobis. quam secundum reuelationem
notum mihi factum est sacramentum sicut supra
scripsi in breui. pro ut potestis legentes in telle
gere prudentiam meam in misterio christi. quod
aliis generationibus non est agnatum filiis hominum.
sicuti nec reuelatum est sanctis apostolis eius & prophetis
in spiritu. esse gentes coheredes & concorporales
& conparticipes promissionis eius in christo ihesu. per
euangelium cuius factus sum minister secundum donum
gratie dei que data est mihi secundum operationem
uirtutis eius. **M**ihi omnium sanctorum minimo da
ta est gratia hec in gentibus euangelizare inuestiga
biles diuitias christi. & illuminare omnes. que sit
dispensatio sacramenti absconditi a seculis in deo.
qui omnia creauit ut in notescat principibus &
potestatibus in celestibus pro ecclesiam multiformis sa
pientie dei. secundum predestinationem sanctorum quam fe
cit in christo ihesu domino nostro. in quo habemus fi
denciam & accessum in confidentiam pro fidem eius.
Propter quod peto ne deficiatis in tribulatio
nibus meis pro uobis que est gloria uestra. huius rei gratia
flecto genua mea ad patrem domini nostri ihesu christi.
ex quo omnis paternitas in celis & in terra

nominiatur. ut det uobis scđm diuitias grę
sue uirtutē corroborari p spm eius in interi
ori homine. habitare xp̄m p fidē in cordibus
ur̄is. in caritate radicati & fundati. ut possi
tis cōprehendere cū om̄ib' sc̄is. que sit latitu
do. & longitudo. & sublimitas. & pfundū. scire
etiā sup eminentē scientiē caritatē xp̄i. ut
impleamini in om̄em plenitudinē dei. **E**i autē
q̄ potens ē om̄ia facere sup habundanter quā
petim' aut intellegim'. scđm uirtutē que ope
rat' in nobis. ipsi gr̄a in ecclā & in xp̄o ih̄u. in
om̄s generationes sc̄li sc̄lorū am̄. **O**bscero
itaq; uos fr̄es ego uinctus in dño. ut digne am
buletis uocatione qua uocati estis. cū om̄i hu
militate & mansuetudine. cū patientia sub
portantes inuicē in caritate. solliciti seruare
unitatē sp̄s in uinculo pacis. **U**nū corpus. &
unus sp̄s. sicut uocati estis in una spe uocati
onis ur̄is. **U**nus dñs. una fides. unū baptisma.
unus d̄s & pater om̄ium qui sup om̄ia & per
om̄s & in om̄ib' nobis. **V**nicuiq; autē nrm
data est gr̄a. scđm mensurā donationis xp̄i.
Hop̄tē qđ dicit. **A**scendens in altū captiuam
duxit captiuitatē. dedit dona hominibus.
Qđ autē ascendit. qđ ē. nisi qđ descendit
primū in inferiores partes terre. **Q**ui des
cendit ipse ē. & qđ ascendit sup om̄s celos ut ad
impleret om̄ia. & ipse dedit q̄sdā quidē ap̄los.

quōsdā autē pphetas . alios uero euangelistas . ali
 os autē pastores & doctores ad cōsummatio
 nē scōrū . in opus ministerū in edificationē cor
 poris xp̄i . donec occurrām om̄s in unitatē
 fidei & agnitionis filii dei . in unū pfectū in
 mensurā etatis plenitudinis xp̄i . **V**t iā non
 simus paruuli fluctuantes . & circūferam̄ om̄i
 uento doctrine . in nequitia hominū in astutia
 ad circūuentionē erroris . **V**eritatē autē faci
 entes in caritate . crescām in illo p om̄ia qui ē
 caput xp̄c . **E**x quo totū corpus compactū &
 connexū p om̄em uincturā sub ministratiōis .
 scdm̄ operationē in mensurā uniuscuiusq; mem
 bri . augmentū corporis facit . in edificationē
 sui in caritate . **H**oc igit̄ dico & testificor in
 dño . ut iā non ambuletis sicut & gentes am
 bulant in uanitate sensus sui . tenebris obscu
 ratū habentes intellectū . alienati a uita dei
 p ignorantia que est in illis . ppter cecitatem
 cordis ipsorū . qui desperantes semet ipsos tra
 diderūt in pudicitie in operationē in mundicie
 om̄is in auaritia . **U**os autē non ita didicistis
 xp̄m . **S**i tam̄ illū audistis . & in ipso edocti es
 tis . sicut ē ueritas in ihū . **D**eponite uos scdm̄
 pristinā conuersationē ueterē hominē . qui
 corrūpitur scdm̄ desideria erroris . **R**enoua
 mini autē sp̄ū mentis ur̄e . & induite nouū
 hominē qui scdm̄ dñm̄ creat̄ est in iusticia

& sc̄itate ueritatis. Propter q̄d deponentes
mendaciū . loquimini ueritatē unusq̄sq; cū pri
mo suo . q̄m sum⁹ inuicē membra . **I** rascimini
& nolite peccare . Sol non occidat sup iracun
diā ur̄am . Nolite locū dare diabolo . Qui fu
rabat . iā non furet ; magis autē laboret ope
rando manib⁹ suis q̄d bonū est . ut habeat
unde tribuat necessitatē patienti . Om̄is ser
mo malus ex ore ur̄o non p̄cedat . sed si quis
bonus ad edificationē fidei ut det gr̄am audi
entib⁹ ; & nolite contristare sp̄m sc̄m dei . in
quo signati estis in diē redēptionis . Om̄is a
maritudo . & ira . & indignatio . & clamor . &
blasphemia tollatur a uobis . cū om̄i malicia .
Estote autē inuicē benigni misericordes . donan
tes inuicē sicut & d̄s in xp̄o donauit uobis .
V Estote ḡ imitatores dei sicut filiū carissimū .
& ambulate in dilectione sicut & xp̄e dilexit
nos . & tradidit se ipsū p̄ nobis oblationē . & hos
tiā dō in odorē suauitatis . Fornicatio autē &
om̄is inmundicia aut auaritia nec nominetur
in uobis sicut decet sc̄os . Aut turpitudō . aut
stultiloquiū . aut scurilitas que ad rē non pu
net . sed magis gr̄arū actio . Hoc enī sc̄itate in
tellegentes . q̄d om̄is fornicator aut immundus
aut auarus q̄d est idolorū seruitus . non habet
hereditatē in regno xp̄i & dei . **N**emo uos se
ducat in manib⁹ uerbis . Propt̄ hęc enī uenit ira

dei in filios diffidentis. **N**olite igitur effici particeps eorum. Eratis enim aliquando tenebrę. nunc autem lux in domino. ut filii lucis ambulate. **F**ructus enim lucis est in omni bonitate. iniusticia & ueritate. **P**robantes quid sit beneplacitum deo. & nolite communicare operibus in fructuosis tenebrarum. magis autem redarguite. **Q**uę enim in occulto fiunt ab ipsis. turpe est & dicere. **O**mnia autem quę arguuntur. alumine manifestantur. **O**mne quod manifestatur lumen est. **P**ropterea quod dicit. **S**urgite qui dormitis. & exurge a mortuis. & inlumina-
 bit te xpc. **V**idete itaque fratres quomodo caute ambuletis. non quasi insipientes. sed ut sapientes. **R**edimentes tempus. quoniam dies mali sunt. **P**ropterea nolite fieri imprudentes. sed intel-
 legentes quę sit uoluntas dei. **E**t nolite inebriari uino in quo est luxuria. sed implemini spiritu loquentes uobismet ipsis. in psalmis & hymnis & canticis spiritualibus cantantes & psallentes in cordibus uestris domino. **H**armonice agentes semper pro uobis in nomine domini nostri ihu xpi. deo & patri. **S**ubiecti inuicem in timore xpi. **M**ulieres uiris suis subditę sint sicut domino. quoniam uir caput est mulieris. sicut xpc caput est ecclesię. ipse saluator corporis eius. sed ut ecclesia subiecta est xpi. ita & mulieris uiris suis in omnibus. **U**iri diligite uxores uestras. sicut & xpc dilexit ecclesiam. & se ipsum tradidit pro ea ut illam sanctificaret mun-

dans lauacro aque in uerbo uite . ut exhiberet
sibi gloriosā eccliam n̄ habentē maculā aut ru-
gā . aut aliquid eiusmodi ! sed ut sit scā & in ma-
culata . Ita & uiri debent diligere uxores suas !
ut corpora sua . **U**ui suā uxore dilit . se ipsum
dilit . **N**emo enī unquā carnē suā odio habu-
it . sed nutrit & fouet eā sicut & xpc eccliam .
q̄a membra sum⁹ corporis eius . de carne eius .
& de ossib⁹ eius . **P**ropt̄ hoc relinquet homo pa-
trē & matrē suā . & adherabit uxori sue . & e-
runt duo in carne una . **S**acramentū hoc
magnum ē . **E**go autē dico in xpo **V**in ecclia . **V**erū
tamen & uos singuli unusquisq; suā uxore sicut
se ipsū diligit . **U**xor autē . timeat urū suū .
v **F**ilioli obedite parentib⁹ ur̄is in dño . hoc enim
iustū ē . **H**onora patrē tuū & matrē tuā . qđ est
mandatū primū in pmissione . ut bene sit tibi .
& sis longeuus sup terrā . **E**t patres nolite ad
iracundiā puocare filios ur̄os ! sed educate il-
los in disciplina & correptione dñi . **S**erui obe-
dite dñis carnalib⁹ cū timore & tremore ! in
simplicitate **V**aldis ur̄i sicut dño xpo . **N**on ad
oculū seruientes . quasi hominib⁹ placentes ! s;
ut serui xpi facientes uoluntatē dei ex animo
cū bona uoluntate seruientes sicut dño & n̄
hominib⁹ . **S**cientes qm̄ unusq; qđcūq; fecerit
bonū hoc percipiet a dño . siue seruus sit . siue li-
ber . **E**t uos dñi eadē facite illis remittentes

minas. scientes quia illorū & uest' dñs ē in celis.
 & psonarū acceptio n̄ est apd̄ eū. De cetero
 fr̄es confortamini in dño. & in potentia virtu-
 tis eius. Induite uos armatura dei. ut possitis
 stare aduersus insidias diaboli. Quia non ē
 nobis conluctatio aduersus carnē et sangu-
 nē. sed aduersus principes & potestates ad-
 uersus mundi rectores tenebrarū harū.
 contra spiritalia nequiti in celestib'. Propte-
 rea accipite armaturā dei. ut possitis resiste-
 re in die malo. & in om̄ib' pfecti stare. State ḡ
 succincti lumbos ur̄os in ueritate. & induite
 lorica iusticie. & calciati pedes in preparatio-
 ne euangelii pacis. In om̄ib' sumentes scutum fidei
 in quo possitis om̄ia tela nequissimi ignea ex-
 tinguerē. & galeā salutis assumite. qđ ē uerbū
 dei. Per om̄em orationē & obsecrationē. orantes
 om̄i tēpore in spū. & in ipso uigilantes in om̄i
 instantia & obsecrationē p om̄ib' sc̄is & p me.
 ut detur m̄ sermo in aptione oris mei cū fidu-
 cia notū facere misterū euangelii. p quo lega-
 tione fulgor incatena. ita ut in ipso audeā p ut
 oportet me loqui. **V**t autē & uos sciatis que
 circa me sunt. qđ agā. om̄ia nota uobis faciet
 thibicus carissimus frat̄. & fidelis minister
 in dño. que misi ad uos in hoc ipsū ut cognos-
 catis que circa nos sunt. ut consoletur corda
 ur̄a. Pax fr̄ib' & caritas cū fide. deo patre

nro. & dno ihu xpo. Gra cu omib' qui diligunt
dnm nrm ihm xpm in incorruptione amen.

P **EXPLICIT EPLA AD PHESIOS.**
hilippenses **INCIPIT PROLOGVS.**
sunt macedones. Hi accepto uerbo uerita-
tis p'stiterunt in fide. nec receperunt falsos
aptos. hos conlaudat aptus scribens eis a roma
de carcere p epafroditu. **EXPLICIT PROLOGVS.**
INCIPIUNT CAPITVLA.

Gras ago do meo:

Scire autē uos uolo frēs.

Si qua ergo consolatio in xpo.

Itaq; km̄i mei.

Necessarium autē.

Frēs. ego me n̄ arbitror.

Itaq; frēs mei km̄i.

Gaudius autē in dno. **EXPLICITIUNT CAPLA.**

INCIPIT EPLA AD PHILIPPENSES.

P **A**VLVS & timotheus serui xpi ihu.
omibus scis. in xpo ihu qui st philippis.
cu epis & diaconib'. Gra uobis & pax. a
do patre nro. & dno ihu xpo. **G**ras ago deo
meo. in omi memoria ur̄i semp in cunctis oratio-
nib' meis. p omib' uobis cu gaudio deprecatione
faciens. sup com̄icatione ur̄a in euangelio
xpi. a prima die usq; nunc. confidens hoc ipsu.
qa qui cepit in uobis opus bonu pficiet usq;
in die xpi ihu. Sicut e iustu hoc sentire pro

omnib' uobis. eo qd' habeā uos in corde & in uin-
 culis meis. & in defensione & in confirmatione
 euangelii socios gaudii mei omis uos esse. Testis
 enī mihi d's. quomodo cupiā, uos in uisceribus
 xpi ihu. Et hoc oro ut caritas ur̄a magis ac
 magis habundet in scientia & in omni sensu. ut
 pbetis potiora ut sitis sinceris. & sine offensa
 in diē xpi. repleti fructu iusticie. p̄ ihm xpm
 in glām & laudē dei. **S**cire autē uolo uos fr̄es
 quia que circa me sunt magis ad p̄fectū uenerūt
 euangelii. ita ut uincula mea fierent manifes-
 ta in xpo. In omni pretorio & in ceteris omnib'
 ut plures e fr̄ib' in dño confidentes in uincu-
 lis meis habundantius auderent sine timore
 uerbū dei loqui. **Q**uidā quidē & p̄pter inui-
 diā & contentionē. quidā autē & p̄pter bonā
 uoluntatē xpm predicant. quidā ex caritate.
 scientes qm̄ in defensione euangelii positus sū.
Quidā autē ex contentione xpm annuntiant.
 non sincere. Existimantes pressurā. resuscitare
 uinculis meis. **Q**uid enī dū omnimodo siue p̄
 occasionē siue p̄ uirtutē xpc annuntiet. Et
 in hoc gaudeo. sed & gaudebo. Scio enī quia
 hoc m̄ preueniet ad salutē p̄ ur̄am orationem
 & subministrationē sp̄e ihu xpi scdm̄ expecta-
 tionē & sp̄e meā. quia in illo n̄ confundar. s;
 in omni fiducia sicut semp & n̄c magnificabit̄
 xpc in corpore meo. siue p̄ uitā, siue p̄ mortē.

Mihi enim uiuere xp̄o ē. & mori lucrū. Quā si
uiuere in carne hic in fructus operis ē. &
quid eligā ignoro. Loartor autē eduoꝝ deside
riū habens dissolui & cū xp̄o esse. multo ma
gis melius. Permanere autē in carne. necessa
riū est ppter uos. Et hoc confidens. scio quia
manebo & p manebo om̄ibꝝ uobis ad pfectum
ur̄m & gaudiū fidei. ut gratulatio ur̄a habun
det in xp̄o ih̄u p meū aduentū nerū ad uos.
Tantū digne euangelio xp̄i conuersamini. ut
siue cū uenero & uidero uos. siue absens au
diā de uobis q̄a statis in uno sp̄u. unanimes ē
laborantes fidei euangelū. & in nullo terrea
mini ab aduersariis. quę ē illis causa pdicionis.
uobis autē salutis. Et hoc a dño qui uobis do
natū est p xp̄o. n̄ solū ut meū credatis. sed ut
etiā p illo patiamini. idē certamen habentes
quale & uidistis in me. & n̄ audistis de me. Si
qua ḡ consolatio in xp̄o. si qđ solatiū caritatis.
si qua societas sp̄e. si que uiscera miserationis.
implete gaudiū meū ut idē sapiatis. eandē ca
ritatē habentes. unanimes id ipsū sentientes;
nihil p contentionē neq; per inanē glām. sed
in humilitate superiores sibi inuicē arbitran
tes. non que sua sunt singuli considerantes
sed ea que aliorū. Hoc enī sentite in uobis.
qđ & xp̄o ih̄u. Qui cū in forma dei esset. non
rapinā arbitrat⁹ ē esse se equalē dō. s; semet

ipſū exinamuit ^{forma} ſerui accipiens. in ſimilitudinē ho-
 minū factus & habitu inuentus ut homo. hu-
 miliavit ſe ipſū factus obediens uſq; ad mortē.
 mortē autē crucis. Propt̄ qđ & d̄s illū exalta-
 uit. & donauit illi nom̄ qđ ē ſup om̄e nomen.
 ut in nomine ih̄u om̄e genu ſelectatur celeſtiū
 terreſtriū & infernorū. Et om̄is lingua confi-
 teat̄. quia d̄ns ih̄c xp̄c in gl̄a eſt dei patris.

Itaq; fr̄es mei ſicut ſemp̄ obedistiſ ut in preſen-
 tia mei tantū. ſed multō magis nunc in abſen-
 tia mea cū metu & tremore ur̄am ſalutē ope-
 ramini. **D**s̄ eſt enī qui operat̄ in uobis. & uelle
 & p̄ficere p̄ bona uoluntate. **O**m̄ia autē facite
 ſine murmuratiōib; & heſitatiōib;. ut ſicut
 ſine querela. & ſimplices filii dei ſine repre-
 henſione in medio nationis prauę & p̄uerſę.
 inter quos lucetis ſicut luminaria in mundo.
 uerbū uite continentēs ad gl̄am meā indie xp̄i.

Quia non in uacuiū cucurri. neq; in uacuiū labo-
 raui. ſed & ſi immolor ſup̄ra ſacrificiū & obſequi-
 ſi fidei ur̄e gaudeo & congratulor om̄ib; uobis.
 Id ipſū autē & uos gaudete. & congratulamini
 in. **S**pero autē in d̄no ih̄u timotheū cito me
 mittere ad uos. **E**t ego bono animo ſim. cogni-
 tiſ que circa uos ſunt. **M**em̄nē enī habeo tam
 unanimē. qui ſincera affectione p̄ uobis ſollici-
 tiſ ſit. **O**m̄s enī que ſunt ſua querunt. non
 que ſunt ih̄u xp̄i. **E**xperimentū autē eiſ cog-

noscent. qm̄ sicut patri filius mecum seruuit in euangelio. Nunc igit̄ spero me mittere ad uos. mox ut uidero que circa me sūt. **C**onfido autē in dño. qm̄ & ipse ueniā ad uos cito. **N**ecessariū autē existimaui epafroditū fr̄em & cooperatore & emulatore meū. ur̄m autē apl̄m. & ministrū necessitatis meę mittere ad uos. qm̄ quidē om̄s uos desiderabat & mestus erat p̄terea qđ audieratis illū infirmatū. **N**ā & infirmatus est usq; ad mortē. sed d̄s misericors ē eius. **N**on solū autē eius. uerū etiā & mei. ne tristitia sup̄ tristitiā haberē. **R**estinantius ḡ misi illū. ut uiso eo iterū gaudeatis. & ego sine tristitia sim. **R**ecipite itaq; illū cū om̄i gaudio in dño. & eiusmodi cū honore habetote. qm̄ p̄ter op̄ xpi usq; ad mortē accessit. tradens animā suā ut impletet id qđ ex uobis deerat erga meū obsequiū. **D**e cetero fr̄es mei gaudete in dño. **E**adē uobis scribere mihi quidē non pigrū. uobis autē necessariū. **V**idete canes. uidete malos operarios. uidete conuersionē. **N**os etiā sum̄ circūcisio q̄ spū dō seruim̄. & gl̄amur in xpo ih̄u & non in carne fiduciā habemus. quāquā ego habeā confidentiā in carne. **S**iquis alius uidetur confidere in carne. ego magis circūcisus octaua die ex genere isrl̄. de tribu beniamin hebreus ex hebreis. scđm̄ legē phariseus scđm̄. emulationē p̄sequens ecclesiā dei scđm̄ iusticiā

que in lege est conuersatus sine querela; sed que in
 fuerunt lucra. hec arbitrat^{ur} sum propter christum de-
 trimenta. Verūtamen existimo omnia detrimen-
 tum esse. propter eminentem scientiam ihesu christi domini mei.
 propter que omnia detrimentum feci. & arbitror ut
 stercora. ut christum lucrifaciam ut & inueniam ab illo
 non habens meam iusticiam que ex lege est. sed illam que
 ex fide est christi que ex deo est; iusticia infide ad
 cognoscendum illum. & uirtutem resurrectionis eius.
 & societatem passionum illius configurat^{ur} morti eius.
 si quomodo occurrā ad resurrectionem que ex
 mortuis est. Non quod iam acceperim. aut iam perfectus
 sim. sequor autem si comprehendam in quo & compre-
 hensus sum a christo ihesu. Fratres. ego me non arbitror
 comprehendisse. Unū autem que quidem retro sunt obliuiscens.
 ad ea uero que sunt priora extendens me ip-
 sum. ad destinatum persequor ad brauium supne uocatio-
 nis dei in christo ihesu. Quicūque ergo perfecti sumus
 hoc sentiamus. & si quid aliter sapitis. & hoc uobis
 deus reuelabit. Verūtamen ad quod peruenimus. ut
 eadem sapiamus. & ut in eadem permaneamus regula.
 imitatores mei estote fratres. & obseruate eos qui
 ita ambulant. sicut habetis formam nostram. Multi
 enim ambulant. quos sepe dicebam uobis. Nunc autem
 confitens dico. inimicos crucis christi; quorum finis in
 terrenis. quorum deus uenter est. & gloria in confusione
 ipsorum qui terrena sapiunt. Nostra autem conuer-
 satio in celis est. Unde etiam saluatorem expectamus

dn̄m ih̄m xp̄m . qui reformauit corpus humilitatis nr̄e . configuratū corpori claritatis sue . sc̄dm operationē qua possit etiā subicere sibi om̄ia .

IIIIC Itaq; fr̄es mei km̄i & desiderantissimi . gaudiū meū & corona mea . sic stete in dn̄o km̄i . Euehodiam rogo & syntichen deprecor . id ipsū sapere in dn̄o . Etia rogo & te germane compar . adiuua illos que mecū laborauerunt in euangelio . cū clemente & ceteris adiutorib' meis . quorū nomina sunt in libro uite . Gaudete in dn̄o semp' . iterū dico gaudete . Modestia ur̄a nota sit om̄ib' hominib' . dn̄s p̄pe ē . Nichil solliciti sitis . sed in om̄i oratione & obsecratione . cū gr̄arū actione petitiones ur̄e innotescant apd' dn̄m . Et pax dei que exsuperat om̄em sensū . custodiat corda ur̄a & intellegentias ur̄as in xp̄o ih̄u . **D**e cetero fr̄es . quecūq; sunt uera . quecūq; pudica . quecūq; uita . quecūq; sc̄a . quecūq; amabilia . quecūq; bone fame . si qua uirtus . si qua laus discipline . hec cogitate que & didicistis & accepistis & audistis & uidistis in me . Hec agite . & d̄s pacis erit uobiscū . **G**ausus sū autē in dn̄o uehementē . quātandē aliquando refluuistis p̄ me sentire . siccut & sentiebatis . Occupati autē eratis . non quasi p̄pter penuriā dico . Ego enī didici inq̄bus sū sufficiens esse . Scio & humiliari . scio & habundare . ubiq; & in om̄ib' institutus sū & faciarī . & esurire . & habundare . & penur

am pati. Omnia possū in eo qui me confortat. ue-
 ritatem benefecistis cōmunicantes tribulatio-
 ni mee. **S**citis autē & uos philippenses qđ in
 principio euangelii . quando pfectus sū a macedo-
 nia . nulla mihi ecclesia cōmunicauit in ratio-
 ne dati & accepti nisi uos soli. Quia & thessalo-
 nicā semel & bis in usū mihi misistis / non quia
 quero datū . s; requiro fructū habundantē in
 ratione urā. **H**abeo autē omnia & habundo. **R**e-
 pleris sū autē acceptis ab epaphrodito que
 misistis odorē suauitatis . hostiā acceptā placen-
 tē deo. **D**s autē n̄s impleat omē desiderium
 ur̄m / scđm diuitias suas in glā in xp̄o ih̄u . Deo
 autē & patri n̄ro glā in sc̄ta sc̄torū am̄ . Salu-
 tate om̄em sc̄m in xp̄o ih̄u . Salutant uos qui
 mecum sunt fr̄es . Salutant uos om̄s sc̄i / maxime
 autē qui de cesaris domo sunt . Gr̄a dñi n̄ri ih̄u
 xp̄i cū sp̄u ur̄o am̄ . **EXPLICIT EPIŒLA**

AD PHILIPPENSES . INCIPIT ELOGVS .

Colosenses & hi sicut laodicenses s̄t asiam .
 & ipsi preuenti erant ab pseudo apt̄s .
 nec ad hos ipse accessit apt̄s / sed hos p̄ eplam
 recorrigit . Audierunt enī uerbū ab arcippo q̄
 e ministeriū in eos accepit . Ergo apt̄s iā ligatus
 scribit eis ab epheso p̄ thichicū diaconē . & onesi-
 mū acolitū . **EXPLICIT ELOGVS .**

Gr̄as agimus deo . **INCIPIONVT CAPTA**
 Ideo & nos ex qua die audiuimus .

Qui ē imago dei inuisibilis.

Et uos cū essetis aliquando.

Volo enī uos scire.

Uidete ne q̄s uos decipiat.

Si mortui essetis cū xp̄o.

Mortificate ergo.

Induite uos ergo.

Mulieres subdite estote uiris.

P **EXPLICIUNT CAPITULA**
INCIPIT EPISTOLA AD SOLOSENSES.
A **V** **L** **S** ap̄t̄s xp̄i ih̄u p̄ uoluntate
dei. & timotheus fr̄at̄ his qui sunt colo
sis. sc̄is & fidelib' fr̄ibus in xp̄o ih̄u. Gr̄a uobis
& pax a dō patre nr̄o. Gr̄as agimus dō. & pa
tri dñi nr̄i ih̄u xp̄i semp̄ p̄ uobis orantes. au
dientes fidē ur̄am in xp̄o ih̄u. & dilectionē
quā habetis in sc̄is om̄s. p̄pter sp̄e que repōsi
ta est uobis in c̄lis. quā audistis in uerbo ue
ritatis euangelii qd̄ puenit ad uos. sicut &
in uniuerso mundo est. & fructificat & crescit
sicut & in uobis. ex ea qua audistis die & cog
nouistis gr̄am dei in ueritate sicut didicistis
ab epaphra k̄m̄o conseruo nr̄o. q̄ & fidelis p̄ uo
bis minister xp̄i ih̄u. qui etiā manifestauit no
bis dilectionē ur̄am in sp̄u. Ideo & nos ex qua
die audiuimus. non cessamus p̄ uobis orantes
& postulantes. ut impleamini agnitione uolun
tatis eius. in om̄i sapientia & in intellectu sp̄i

tali. ut ambuletis digne deo p̄ om̄ia placentes.
 in om̄i opere bono fructificantes. & crescentes
 in scientia dei. in om̄i uirtute confortati sc̄dm
 potentia claritatis ei⁹. in om̄i patientia & longani-
 mitate cū gaudio. br̄as agentes dō ^{et} patri q̄ dig-
 nos nos fecit in partē sortis sc̄orū in lumine.
 Qui eripuit nos de potestate tenebrarū. & trans-
 tulit in regnū filii dilectionis sue. in quo habem⁹
 redēptionē remissionē peccatorū. qui ē imago
 dei inuisibilis. primogenit⁹ om̄is creature. quia
 in ipso condita sunt uniuersa in celis & in terra
 uisibilia & inuisibilia. siue throni. siue domina-
 tiones. siue principat⁹. siue potestates. om̄ia p̄
 ipsū & in ipso creata sunt. & ipse ē ante om̄s. &
 om̄ia in ipso constant. & ipse ē caput corporis ec-
 desie. qui ē principiū primogenit⁹ ex mortuis.
 ut sit ipse in om̄ib⁹ primatū tenens. quia in ipso
 complacuit om̄em plenitudinē ^{diuinitatis} habitare. & per
 eū reconciliari. om̄ia in ipsū pacificans p̄ sangui-
 nē crucis ei⁹. siue que in terris. siue que in celis
 sunt. Et uos cū essetis aliquando alienati. & in
 mei sensu in operib⁹ malis. n̄c autē reconcilia-
 uit in corpore carnis ei⁹. p̄ mortē exhibere uos
 sc̄os & immaculatos & in reprehensibiles corā
 ipso. Si tam̄ p̄maneat in fide fundati & stabi-
 les. ^{in uobis} a spe euangelii qd̄ audistis. qd̄ predicatū ē
 in uniuersa creatura que sub celo ē. cuius fact⁹
 sū ego paulus minister. qui n̄c gaudeo in passio-

2
nib⁹ p uobis. & adimpleo ea que defunt passionū
xpi in carne mea p corpore ei⁹ qd̄ est eccl̄a. cu
ius fact⁹ sū ego minister scđm dispensationē
dei. que data ē mihi in uobis. ut impleā uerbū
dei mysteriū qd̄ absconditū fuit a sc̄lis & gene
rationib⁹. nunc autē manifestū est sc̄is eius quibus
uoluit d̄s notas facere diuitias gl̄e sue. sacramen
ti huius in gentib⁹ qd̄ est xpe in uobis spes gl̄e
que nos annuntiam⁹. corripientes om̄em hominē.
& docentes om̄em hominē in om̄i sapientia. ut
exhibeam⁹ om̄em hominē pfectū in xpo ihū. In quo
& laboro certando scđm operationē eius. quā ope
rat⁹ in me in uirtute. **V**olo enī uos scire qualē
solicitudinē habeā p uobis & p his qui sunt la
odicie. & quicūq; non uiderunt faciē meā in
carne. ut consolentur corda ipsorū instructi
in caritate. & in om̄s diuitias plenitudinis intel
lectus in agnitionē mysterii dei patris xpi ihū.
in quo s̄t om̄s thesauri sapientię & scientię ab
sconditi. Hoc autē dico. ut nemo uos decipiat
in sublimitate sermonū. **N**ā & si corpore absens
sū. sed spū uobiscū sū. gaudens & uidens ordinē
ur̄m. & firmamentū ei⁹ que in xpo ē fidei ur̄e.
Sicut accepistis xpm̄ dñm nr̄m in ipso am
bulate radicati & sup edificati in ipso. & confirma
ti fide sicut & didicistis habundantes in illo in
gr̄arū actione. **U**idete ne quis uos decipiat
p philosophiā & inanē fallaciā. scđm traditionē

hominū scđm elementa mundi. & non scđm
 xp̄m. quia in ipso habitat om̄is plenitudo diu-
 nitatis corporaliter. & estis in illo repleti qui
 ē caput om̄is principatus & potestatis. in quo
 & circūcisi estis circūcisione non manufacta.
 in exspoliatione corporis carnis. in circūcisi-
 one xp̄i. Consepulti enī in baptismo in quo &
 resurrexistis p̄ fidē operationis dei. qui suscita-
 uit illū a mortuis. & uos cū essetis mortui
 in delictis & p̄putio carnis ur̄e. conuiuifica-
 uit cū illo. donans uobis om̄ia delicta. de-
 lens qđ aduersus nos erat cyrōgraphū de-
 creti qđ erat contrariū nobis. & ipsū tulit
 de medio affligens illud cruci. & exspolians
 principatus & potestates traduxit confidentē
 palā triumphans illos in semetipso. Nemo ḡ
 uos iudicet in cibo. aut in potu. aut in parte
 diei festi. aut neomenie. aut sabbatorū que
 sunt umbra futurorū corpus autē xp̄i.

Nemo uos seducat uolens in humilitate & ^{et} uos seducere
 religione angelorū. que non uidit ambulans ^{et} psuadere
 frustra inflatus sensu carnis sue. & non te-
 nens caput ex quo totū corpus p̄nexus &
 conuentiones sub ministratū & constructū
 crescit in augmentū dei. **S**i mortui estis.
 cū xp̄o ab elementis huius mundi. que ad
 huc tāquā uiuentes in mundo decernitis.
 Ne tetigeritis. neq; gustaueritis. neq; c̄tre-

Omnia dat deus non hō g' ratiōis

taueritis que sunt omnia in interitu ipso usu
sedm p̄cepta & doctrinas hominū. que sunt
rationē quidē habentia sapientiē in sup̄sticio
ne & humilitate. & ad non parcendū corpo
ri non in honore aliquo ad saturitatē carnis.
uy. Igit̄ si consurrexistis cū xp̄o que sur̄sū sunt
querite. ubi xp̄c est in dexterā dei sedens!
L que sur̄sū sunt sapite n̄ que sup̄ terrā. **Mor**
tui enī estis! & uita ur̄a abscondita ē cū xp̄o
H in dō. Lū enī xp̄c apparuerit uita ur̄a. tē
& uos apparebitis cū ipso in gl̄a. **Mortificate**
ḡ mēbra ur̄a que sunt sup̄ terrā. fornicationē.
immunditiā. libidinē. cōcupiscentiā malā. & aua
ritiā que est simulacrorū seruitus. **Propter**
que uenit ira dī sup̄ filios incredulitat̄. in
quib' & uos ambulastis aliquando cū uiueretis
in illis. **Nunc** autē deponite & uos omnia. irā.
indignationē. malitiā. blasphemā. turpē sermo
nē de ore ur̄o. **Nolite** mentiri inuicē; exspolian
tes uos ueterē hominē cū actib' eius. & induen
tes nouū. eū qui renouatur in agnitionē sedm
imaginē eius qui creauit eū; ubi non ē mascu
lus & femina. gentilis & iudeus. circūcisio &
p̄putiū. barbarus & sc̄tha. seruus & liber. &
omnia & in omib' xp̄c. **Induite** uos ḡ sicut elec
ti dī sc̄i & dilecti uiscera misericordiē. benignitatē.
humilitatē. modestiā. patientiā. subportantes
inuicē & donantes uobis metipsis. **Siquis** ad

uersus aliquē habet querelā. sicut & dñs dona-
 uit ita & uos; sup omnia autē hec caritatē ha-
 bentes. qđ est uinculū pfectionis. & pax xp̄i
 exultat in cordib' ur̄is. in qua & uocati estis
 in uno corpore & grati estote. **V**erbū xp̄i
 habitet in uobis habundantes omni sapientia.
 docentes & cōmonentes uosmetipsos psalmis.
 ymnis. canticis. spiritalib'. in grā cantantes
 in cordib' ur̄is dō. **O**mne qđcūq; facitis in uer-
 bo aut in opere omnia in nomine dñi ihū xp̄i.
 grās agentes deo & patri p ipsū. **M**ulieres sub-
 dite estote uiris. sicut oportet in dño. **V**iri dili-
 gite uxores ur̄as. & nolite amari esse ad illas.
Fili obedite parentib' p omnia. hoc enī placitū
 est dño. **P**atres. nolite ad indignationē puocare
 filios ur̄os. ut non pusillanimes fiant. **S**erui o-
 bedite p omnia dominis carnalib'. **N**on ad oculū
 seruientes. quasi hominib' placentes. sed in sim-
 plicitate cordis timentes dñm. **Q**đcūq; facitis
 ex animo operamini sicut dño. & non hominib'.
 scientes qđ a dño accipietis retributionē here-
 ditatis. **D**ño xp̄o seruite. **Q**ui enī in iuriam
 facit. recipiet id qđ inique gessit. & non est
 psonarū acceptio apđ dñm. **D**ñi qđ iustū est. **U**.
 & equū seruis prestat e. scientes. qm̄ & uos
 dñm habetis in celo. **O**racioni instate. uigilan-
 tes in ea. in grārū actione. **O**rantes simul &
 p nobis. ut d̄s aperiat nobis hostiū sermonis

ad loquendū mysteriū xp̄i. ppter qđ etiā uen-
 tus sū ut manifestē illū. ita ut oportet me
 loqui. **I**n sapientia ambulate ad eos qui foris
 sunt. tēpus redimentes. **S**ermo uester semp
 in gr̄e sale sit conditus. ut sciatis quomodo
 oporteat uos unicuiq; respondere. **Q**ue
 circa me sunt om̄ia uobis nota faciet tychi-
 cus carissimus frat̄. & fidelis minister & c̄
 seruus in dño. quē misi ad uos ad hoc ipsū
 ut cognoscat que circa uos s̄t. & consoletur
 corda ur̄a. cū onesimo carissimo & fideli fr̄e
 qui ē ex uobis. om̄ia que hic agunt̄ nota faci-
 et uobis. **S**alutat uos aristarcus concaptiuus
 m̄s. & marcus consobrinus barnabe. de quo
 accepistis mandata. **S**i uenerit ad uos excipite
 illū. & ih̄c qui dicit̄ iustus. q̄ s̄t ex circūcisio-
 ne. **H**i soli sunt adiutores mei in regno dei. q̄
 m̄ fuerunt solatio. **S**alutat uos epaphras q̄
 ex uobis ē seruus xp̄i ih̄u semp sollicit̄ p uobis
 in orationib; ut sitis pfecti & pleni in om̄i uo-
 luntate dei. **T**estimoniū enī illi phibeo. q̄ habet
 multū laborē p uobis. & p his qui sunt laodi-
 cie & q̄ herāpoli. **S**alutat uos lucas medicus
 carissimus. & demas. **S**alutate fr̄es qui sunt
 laodicie & nimp̄hā. & que in domo ei; eccliam.
Et cū lecta fuerit ap̄d uos epistola. facite ut
 hec in laodicensiū ecclia legatur. & ea que
 laodicensiū ē uobis legat̄. **E**t dicite arcippo.

Vide ministeriū qđ accepisti in dño. ut illud im-
pleas. Saluatio mea manu pauli. memores
estote vinculorū meorū. grā dñi ihū uobis
cū amen. **EXPLICIT EPIŒLA AD SOLOSENSES.**

INCIPIT PROLOGVS.

Thessalonicenses s̄t macedones in xp̄o ihū.
qui accepto uerbo ueritatis p̄stiterunt
in fide. etiā in p̄secutione ciuū suorū. prete-
rea nec receperunt falsos aptos. nec ea que
a falsis aptis dicebant̄. Hos conlaudat apt̄s.

scribens eis ab athenis p̄ tichicū & onesimū.

EXPLICIT PROLOGVS. INCIPIONT CAPLA.

Grās agimus dō.

Nam & eū ipsi scitis fr̄es.

Vos enī imitatores.

Propt̄ non qđ non suscipientes.

De cetero ergo fr̄es.

De caritate autē.

Uolum⁹ autē uos ignorare fr̄es.

De temporibus autē.

Rogam⁹ autē uos fr̄es.

Ip̄s autē d̄s pacis. **EXPLICIONT CAPLA.**

INCIPIT EPIŒLA. I. AD THESSALONICENSIS

Paulus & siluanus & timotheus eccl̄e
thessalonicensiū in dō patre & dño ihū
xp̄o. grā uobis & par. **G**rās agim⁹ dō semp
p̄ om̄ib⁹ uobis. memoriā facientes in orationib⁹
nr̄is. sine intermissione memores estote fidei.

ur̄e. & laboris & caritatis & sustentie spei dñi
nr̄i ih̄u xp̄i ante dñm & patrē nr̄m. **S**cientel
fr̄es dilecti a dō electionē ur̄am. quia euange-
liū nr̄m non fuit ad uos in sermone tantū. s;
in uirtute & in sp̄u sc̄o. & in plenitudine mul-
ta. sicut scitis quales fuerimus in uobis p̄t̄ uos.
Et uos imitatores nr̄i facti estis. & dñi. exci-
pientes uerbū in tribulatione multa cū gaudio
sp̄s sc̄i. ita ut facti sitis forma om̄ib' credentib'
in macedonia & in achaia. **A** uobis enī diffama-
tus ē sermo dñi non solū in macedonia & in acha-
ia. s; in om̄i loco fides ur̄a que ē ad dñm p̄fecta
ē. ita ut non sit nobis necesse quequā loqui.
Ipsi enī de nobis annuntiant qualē introitū ha-
buerim' ad uos. & quomodo conuersi estis ad dñm
a simulachris seruire dō uiuo & uero. & expecta-
re filiū ei' de celis. quē suscitauit ex mortuis
ih̄m. qui eripuit nos ab ira uentura. **N**ā ipsi
scitis fr̄es introitū nr̄m ad uos q̄a non manus fu-
it. s; ante passi & contumelios affecti sicut scitis
in philippis. fiducia habum' in dō nr̄o loqui
ad uos euangelium dei in multa sollicitudine.
Exhortatio enī nr̄a non de errore neq; de in-
munditia neq; in dolo. sed sicut p̄bati simus a
dō ut crederet' nobis euangelium. ita loquim'
n̄i quasi hominib' placentes. sed deo qui p̄bat
corda nr̄a; neq; aliquando fuim' in sermone
adulationis sicut scitis. neq; in occasione aua-

ritate dñs testis ē. nōce querentes ab hominib⁹
glām neq; a uobis. neq; ab alijs cū possemus ó-
neri uobis esse ut xp̄i apli. sed facti sumus par-
uuli in medio ur̄m. tāquā si nutrix foueat
filios suos. ita desiderantes uos. cupide uole-
bam⁹ tradere uobis non solū euangeliū dei.
s; etiā animas nr̄as. qm̄ km̄i nobis facti estis.

Memores enī estis fr̄es labor⁹ nr̄i. & fati-
gationis nocte & die operantes ne quē ur̄m
grauerem⁹ predicauim⁹ in uobis euangeliū
dei. Vos testes estis & dñs. quā scē & iuste &
sine querela uobis qui credidistis fuimus. sicut
scitis. qualiter unū quēq; ur̄m tāquā pater
filios suos. dep̄cantes uos & consolantes testifi-
cati sum⁹ ut ambularetis digne dō. q̄ uocauit
uos in suū regnū & glām. Ideo & nos gratias
agim⁹ dō sine intermissione. qm̄ cū accepisse-
tis a nobis uerbū auditus dei. accepistis illud
nō ut uerbū hominū. s; sicut ē uere uerbū
dei. qui operat⁹ in uobis qui credidistis. Vos
enī imitatores facti estis fr̄es ecclesiarū dei
que sunt in iudea in xp̄o ihū. q̄a eadē passi es-
tis & uos a contribulib⁹ ur̄is sicut & ipsi a iude-
is. qui & dñm occiderunt ihm̄ & pphetas &
nos p̄secuti sunt. & dō nō placent. & om̄ib⁹ ho-
minib⁹ aduersant⁹. phibentes nos gentib⁹ loqui.
ut salue fiant. ut impleant peccata sua semp;
p̄uenit enī ira dei sup̄ illos usq; in finē. Nos

autē fr̄es desolati a uobis ad tēpus ore aspec-
tu non corde. habundantius festinauimus
faciē ur̄am uidere cū multo desiderio. qm̄
quidē uolum⁹ uenire ad uos. ego quidē paulus
semel & iterū. sed impediuit nos satanas. Quis
ē enī spes aut gaudiū aut corona gl̄e. Non
ne uos ante dñm nr̄m ih̄m xp̄m estis in ad-
uentu eius. **V**os enī estis gl̄a nr̄a & gaudiū.
W Propt̄ qđ non sustinentes amplius. placuit no-
bis remanere athenis solis. & misimus timo-
theū fr̄em nr̄m & ministrū dei in euangelio
xp̄i ad confirmandos uos. & exortandos p̄ fi-
de ur̄a. ut nemo moueat̄ in tribulationibus
istis. Ipsi enī scitis. qđ in hoc positi sumus.
Nā & cū apđ uos essemus. p̄dicabamus uobis
passuros nos tribulationes. sicut & factū est
& scitis. Propterea & ego amplius n̄ sustinentes.
misi ad cognoscendā fidē ur̄am. ne forte tēpta-
uerit uos his q̄ tēptat. & inanis fiat labor nr̄.
Nunc autē ueniente timotheo ad nos a uobis.
& annuntiante nobis fidē & caritatē ur̄am. &
quia memoriā nr̄i habetis bonā semp̄ deside-
rantes nos uidere sicut nos quoq; uos. idō con-
solati sum⁹ fr̄es in uobis in omni necessitate &
tribulatione nr̄a p̄ ur̄am fidē. qm̄ nunc uiui-
mus si uos statis in dō. Quā enī gr̄arū actio-
nē possum⁹ dō retribuere p̄ uobis. in omni gau-
dio. quo gaudem⁹ p̄pter uos ante dñm nr̄m.

nocte & die habundantius orantes. ut uideam⁹
faciē ur̄am. & comple⁹ amul ea que de sunt fide
ur̄e. Ipse autē d̄s & pater nr̄ & dñs ih̄c. xp̄c
dirigat uia nr̄am ad uos; uos autē dñs multi
plicet & habundare faciat caritatē in inuicē
& in om̄s. quē admodū & nos in uobis ad confir
manda corda ur̄a sine querela in sc̄itate an
te dñm & patrē nr̄m. in aduentu dñi nr̄i ih̄u
xp̄i cū om̄ib⁹ sc̄is et̄ am̄. **D**e cetero ḡ fr̄es **III**
rogam⁹ uos & obsecram⁹ in dño ih̄u. ut que
admodū accepistis a nobis. quomodo uos oport
eat ambulare & placere dō. sic & ambule
tis. ut habundetis magis. Scitis enī que p̄cep
ta dederī uobis. p̄ dñm nr̄m ih̄m. Hec ē enī
uoluntas dei sc̄ificatio ur̄a. ut abstineatis uos
a fornicatione. ut sciat unusquisq; ur̄m suum
uas possidere in sc̄ificatione & honore. non in
passione desiderū sicut & gentes que ignorant
dñm. ut ne q̄s sup̄ grediatur neq; circū ueni
at in negotio fr̄em suū. qm̄ uindex ē dñs de
his om̄ib⁹ sicut p̄diximus uobis & testificati
sumus. Non enī uocauit nos d̄s in inmundi
ciā. sed in sc̄ificationē. Itaq; qui hęc spernit
n̄ hominē spernit s; dñm. qui etiā dedit sp̄m
suū sc̄m in nobis. **D**e caritate autē frat̄nitatis.
n̄ necesse habuim⁹ scribere uobis. Ipsi enī uos
ad dō didicistis ut diligatis inuicē; & enī facitis
illud in om̄s fr̄es & in uniuersa macedonia.

Rogamus autē uos frēs ut habundetis magis &
operā detis ut quieti sitis. & ut ur̄m negotiū
agatis. & operemini manib⁹ ur̄is sicut p̄cepimus
uobis. & ut honeste ambuletis ad eos qui foris
sunt. & nullius aliqd desideretis. **N**olum⁹ autē
uos ignorare frēs de dormientib⁹. ut n̄ contris-
temini sicut & ceteri qui sp̄e non habent. **S**i enī
credim⁹ qd̄ ih̄c mortuus ē & resurrexit. itā
& d̄s eos qui dormiunt p̄ ih̄m adducet cū eo.
Hoc enī uobis dicimus in uerbo dñi. quia nos
q̄ uiuim⁹ q̄ residui sum⁹ in aduentu dñi. non p̄-
ueniemus eos q̄ dormiunt. qm̄ ipse dñs in iussu
& in uoce archangeli. & in tuba dei descendet
de celo. & mortui qui in xp̄o sunt resurgent
pr̄mi. **D**emde nos qui uiuim⁹ qui relinquit̄
simul rapiemur cū illis in nubib⁹ obuiā dño in
aera. & sic semp cū dño erim⁹. **I**taq; consolami-
ni inuicē. in uerbis istis. **T**e tēporib⁹ autē
v. & momentis frēs n̄ indigetis ut scribam⁹ uobis.
ipsi enī diligent̄ scitis. quia dies dñi sicut fur
in nocte ita ueniet. **U**ñ enī dixerint pax &
securitas. tunc repentinus eis sup ueniet in-
teritus. sicut dolor in utero habentis. & non
effugient. **V**os autē frēs non estis in tenebris.
ut uos dies ille tāquā fur comprehendat.
Om̄s enī uos filii lucis estis. & filii dei. **N**on es-
tis noctis neq; tenebrarū. **I**git̄ non dormiam⁹
sicut & ceteri. sed uigilem⁹ & sobriū sum⁹. **Q**ui

em dormiunt nocte dormiunt. & qui ebrii sūt
 nocte ebrii sunt. **Nos** autē qui diei sum⁹ sobrii
 sum⁹. **Induti** loriceā fidei & caritatis & galeā spē
 salutis. qm̄ non posuit nos d̄s in nr̄a. s; in adqui
 sitionē salutis. p̄ dñm nr̄m ih̄m xp̄m qui mor
 tuis ē p̄ nobis. ut sius iuglem⁹ siue dormiamus.
 simul cū illo uiuam⁹. **Propt̄** qđ consolamur in
 uicē. & edificate alterutrū sicut & facitis. **Ro
 gamus** autē uos fr̄es. ut noueritis eos qui labo
 rant in ter uos & presunt uobis in dño. & mo
 nent uos ut habeatis illos habundantius in
 caritate. p̄p̄t opus illorū pacē habete cum
 eis. **Aggam⁹** autē uos fr̄es. corripite inquietos.
 consolamini pusillanimes. suscipite infirmos.
 patientes estote ad om̄s. Videte ne q̄s malū
 p̄ malo alicui reddat. sed semp qđ bonū est
 sectamini & in uicē & in om̄s. Semp gaudete.
 sine intermissione orate. in om̄ib⁹ gr̄as agite.
Hec em̄ uoluntas dī ē in xp̄o ih̄u. in om̄ib⁹ uo
 bis. **Sp̄m** nolite extinguere. p̄phetias nolite sper
 nere. **Om̄ia** autē p̄bate. qđ bonū ē tenete. ab
 om̄i specie mala abstinete uos. **Ipsē** autē d̄s pacis
 sc̄ificet uos p̄ om̄ia. ut integer spē ur̄ & anima &
 corpus sine querela in aduentu dñi nr̄i ih̄u xp̄i
 seruet. **Fidelis** ē qui uocauit uos. q̄ & om̄ia faci
 et. **Fr̄es.** orate p̄ nobis. **Salutate** fr̄es om̄s in os
 culo sc̄o. **Aduro** uos p̄ dñm. ut legat̄ epl̄a hec
 om̄ib⁹ sc̄is fr̄ib⁹. **Gr̄a** dñi nr̄i ih̄u xp̄i uobiscū am̄.

EXPLICIT EPISTOLA AD THESSALONICENSIS.

Ad thessalonicenses **INCIPIT PROLOGVS.**

Secundam scribitur epistolam apostolorum et notum facit
eis de temporibus nouissimis et de aduersari de-
iectione. Scribitur hanc epistolam ab athenis per titum
et onesimum. **EXPLICIT PROLOGVS.**

INCIPIUNT CAPITVLA.

Gras agere debemus deo.

Rogamus autem uos fratres.

Nos autem debemus gratias agere deo.

Itaque fratres stete et tenete.

Denuntiamus uobis fratres.

Vos autem fratres nolite deficere.

P**INCIPIT EPISTOLA SECUNDA AD THESSALONICENSIS**
PAULUS et siluanus et timotheus
desig thessalonicensium in deo patre nostro
et domino ihesu christo. gratia uobis et pax a deo patre
nostro et domino ihesu christo. **G**ras agere debemus
deo semper pro uobis fratres ita ut dignum est. quoniam super-
crescit fides uestra. et habundat caritas unius-
cuiusque omnium uestrum in inuicem. ita ut et nos
ipsi in uobis gaudeamus in ecclesiis dei pro patientia
uestra. et fide in omnibus persecutionibus uestris. et tribu-
lationibus quas sustinetis in exemplum iusti iudic-
ii dei. ut digni habeamini in regno dei pro quo
et patimini. si tamen iustum est apud deum retribuere
tribulationem his qui uos tribulant. et uo-
bis qui tribulamini requiem nobiscum in reue-

lacione dñi ihū . de celo cū angliis uirtutis ei⁹ in
 flamma ignis . dantis uindictā his qui nō nouerunt
 dñm . & qui nō obediēti euangelio dñi nr̄i ihū
 xp̄i . qui penas dabunt in interitu eternali afa
 cie dñi & glā uirtutis ei⁹ . cū uenerit glorificari
 in sc̄is suis . & ammirabilis fieri in om̄ib⁹ qui cre
 diderunt . quia creditū est testimoniū nr̄m sup
 uos in die illo . In quo etiā oram⁹ semp p uobis . ut
 uos dignos habeat . ut dignet⁹ uos uocatione sua
 d̄s noster . & impleat om̄em uoluntatē bonitatis
 & opus fidei in uirtute . ut clarificet⁹ nom̄ dñi
 nr̄i ihū xp̄i in uobis . & uos meo sc̄dm gr̄am dei
 nr̄i & dñi ihū xp̄i . **R**ogam⁹ autē uos fr̄es p
 aduentū dñi nr̄i ihū xp̄i . & nr̄e congregatio
 nis in ipsū . ut non cito moueamini a ur̄o sensu
 neq; terreamini . neq; p sp̄m . neq; p sermonē . neq;
 p eplam tāquā p nos missā . quasi instet dies
 dñi ; ne quis uos seducat ullomodo . Qūm nisi ue
 nerit discessio primū . & reuelatus fuerit homo
 peccati filius pdicionis . q̄ aduersat⁹ & extollit⁹
 sup om̄e qd̄ dicit⁹ d̄s aut qd̄ colit⁹ . ita ut in tē
 plo d̄i sedeat ostendens se tāquā sit d̄s . Non
 retinetis qd̄ cū ad huc essem apd̄ uos hęc dice
 bā uobis . & nunc qd̄ scitis ut reuelet⁹ in suo tē
 pore . Nā misterū nō operat⁹ iniquitatis tantū
 ut q̄ tenet nō teneat . donec de medio fiat ; &
 tunc reuelabit⁹ ille iniquus quē dñs ih̄s int̄
 fiet sp̄u oris sui . & destruet in illustratione

detineat

aduentus sui. eū cuius est aduentus scđm ope-
rationē satane. in omī uirtute. & signis. & pđi-
gñs mendacib⁹. & in omī seductione iniquita-
tis. his qui pereunt eo qđ caritatē uerita-
tis non receperunt ut salui fierent. **I**deo
mittet illis d̄s operationē erroris. ut cre-
dant mendatio. ut iudicent om̄s q̄ n̄ credide-
runt ueritati. sed consenserunt iniquitati.

Nos autē debem⁹ grās agere dō semp. p uobis
fr̄es dilecti a dō. qđ elegerit uos d̄s primitias
in salutē in sc̄ificatione sp̄s & fide ueritatis.
in qua & uocauit uos p euangelū nr̄m in ad-
quisitionē gl̄e dñi nr̄i ih̄u xp̄i. **I**taq; fr̄es
state & tenete traditiones quas didicistis. si-
ue p sermonē. siue p epl̄am nr̄am. Ipse autē
dñs nr̄ ih̄s xp̄s. & d̄s pater nr̄. qui dilexit nos
& dedit consolationē eternā & sp̄s bonā in
grā exhortetur corda ur̄a. & confirmet in
iii omī opere & sermone bono. **D**e cetero fr̄es
orate p nobis. ut sermo dei currat & clari-
ficet sicut & apđ uos. & ut liberem⁹ ab impor-
tunis & malis hominib⁹. **N**on enī omīū est fi-
des. **F**idelis autē dñs ē. qui confirmabit uos &
custodiet a malo. **C**onfidimus autē fr̄es de uo-
bis in dño. qm̄ que p̄cepimus. & facitis & faci-
tus. **D**ñs autē dirigat corda ur̄a in caritate
dei. & patientia xp̄i. **D**enuntiam⁹ autē uo-
bis fr̄es in nomine dñi nr̄i ih̄u xp̄i. ut subtra-

batis uos ab omni fr̄e ambulante in ordinate.
 & non sc̄dm̄ traditionē quā acceperunt a no
 bis. Ipsi enī sc̄it̄is quē admodū oporteat uos
 imitari nos. qm̄ non inquieti fuimus in ter
 uos. neq; gratis panē manducauim⁹ ab aliquo.
 sed in labore & fatigatione nocte & die ope
 rantes. ne quē ur̄m̄ grau rem⁹. Non quasi
 non habuerim⁹ potestatē. sed ut nosmetip
 sos formā darem⁹ uobis ad imitandū nos.
 Nā & cū essem⁹ ap̄d uos. hoc denuntiabam⁹
 uobis. qm̄ si quis n̄ uult operari. nec mandu
 cet. Audiuim⁹ enī inter uos quosdā ambu
 lare in quiete. nichil operantes sed curiose a
 gentes. H̄is autē qui eiusmodi s̄t̄ denuntiam⁹
 & obsecramus in dño ihū xp̄o. ut cū silen
 tio operantes suū panē manducet. **V**os
 autē fr̄es. nolite deficere benefacientes in
 xp̄o ihū dño nr̄o. Qd̄ si quis n̄ obedierit
 uerbo nr̄o. p̄ epl̄am hunc notate. & ne cō
 misceamini cū illo ut confundat⁹. & nolite
 quasi inimicū existimare. s; corripite ut
 fr̄em. Ipse autē dñs pacis det uobis pacē
 sempiternā in om̄i loco; dñs cū om̄ibus
 uobis. Saluatio mea manu pauli. qd̄ ē
 signū in om̄i epl̄a ita scribo. gr̄a dñi
 nr̄i ihū xp̄i cū om̄ibus uobis amen.
**EXPLICIT EPLA SC̄DA AD THESSALO
 NICENSES. INCIPIT P̄ LOGVS**

Timotheū instruit & docet de ordinatione
episcopat' & diaconii & om̄is ecclesiastice disci-
pline. **EXPLICIT PLOGVS. INCIPIUNT CAPLA:**

Sicut rogavi te ut remaneres.

Fidelis sermo & om̄i.

Obsecro igitur.

Volo ḡ uiros orare.

Fidelis sermo.

Hec tibi scribo fili.

Fidelis sermo & om̄i acceptione.

Uidue eligat̄ non minus xl annis.

Qui bene presunt p̄bi.

Siquis aliter docet.

Tu autē homo.

Divinitibus huius seti. **EXPLICIUNT CAPLA:**

INCIPIT EPLA. I. AD TIMOTHEŪ.

PAULVS ap̄t̄s xp̄i ih̄u sc̄dm̄ imperium
d̄i saluatoris nr̄i & xp̄i ih̄u sp̄ci nr̄e.

timotheo dilecto filio in fide. gr̄a miseric̄dia.

& pax a d̄o patre & xp̄o ih̄u d̄no nr̄o. **S**i

cut rogavi te ut remaneres ephesi. cū nr̄e

in macedoniā. ut denuntiares quibusdā

ne aliter docerent neq; intenderent fabu-

lis & genealogiis in terminatis. que questi-

ones prestant magis quā edificatiōē d̄i

que est in fide. finis autē precepti ē cari-

tal de corde puro & conscientia bona &

fide non ficta. A quibusdā aberrantes in

conuersi sunt in uaniloquiū uolentes esse legis
 doctores. non intellegentes neq; que locunt.
 neq; de quib; adfirmant. Scimus autē q̄a bo
 na ē lex. siq̄s ea legitime utatur. Sciens hoc
 q̄a iusto lex non ē posita. sed in iustis & non sub
 ditis. impijs & peccatorib;. secleratis & conta
 minatis. patricidis & matricidis. homicidis. for
 nicarijs. masculorū concubitorib;. plagarijs.
 mendacib;. piuris. Et siq̄d aliud sane doctrine
 aduersat. que ē scđm euangeliū gl̄e beati qđ
 creditū ē mihi. gr̄as ago qui me confortauit
 in xp̄o ih̄u dño nr̄o. Quia fidelē me existima
 uit ponens in ministerio. q̄ prius fui blasphe
 mus & p̄secutor & contumeliosus. sed misericō
 dia dei consecutus sū. quia ignorans feci in incre
 dultate. Sup̄ habundauit autē gr̄a dñi nr̄i.
 cū fide & dilectione que ē in xp̄o ih̄u. **F**ide
 lis sermo & om̄i acceptione dignus. q̄a xp̄s ih̄s
 uenit in hunc mundū peccatores saluos face
 re. quorū primus ego sū. s; ideo misericō
 dia consecutus sū. ut in me primo ostenderet xp̄s ih̄s
 om̄em patientiā. ad informationē eorū qui
 credituri sunt illi in uitā eternā. Regi autē
 sc̄lorū immortalis. inuisibili. soli dō. honor &
 gl̄a. in sc̄la sc̄lorū am̄. Hoc preceptū commen
 do tibi fili timothee. scđm precedentes in
 p̄phetias. ut milites in illis bonā militiā. ha
 bens fidē & bonā conscientiā. quā quidam

repellentel circa fidē naufragauerunt. Ex quibus
est himeneus & alexander. quos tradidi satane
ut discant non blasphemare. **O**bscuro igitur
primū omniū fieri obsecrationes. orationes. pos-
tulationes. gr̄arū actiones. p̄ omib⁹ hominib⁹.
p̄ regibus. & omib⁹ qui insublimitate sunt. ut
quietā & tranquillā uitā agamus in omni pie-
tate & castitate. **H**oc enī bonū ē & acceptū
corā saluatore nr̄o deo. quī omīs homines uult
saluos fieri. & ad agnitiōē ueritatis uenire.
Unus enī d̄s. unus & mediator dī & hominū ho-
mo xp̄c ih̄c. qui dedit redēptionē semet ipsū
p̄ omib⁹. testimoniū temporib⁹ suis. in quo posit⁹
sū ego. predicator & ap̄t̄s. **V**eritatē dico non
mentior. doctor gentiū in fide & ueritate.
Volo ḡ uiros orare in omni loco. leuantes
puras manus sine ira & disceptatione. similiter
& mulieres in habitu ornato cū uerecundia &
sobrietate. ornantes se n̄ in tortis crinib⁹. aut
auro. aut margaritis uel ueste preciosa. sed
qd̄ decet mulieres pmittentes pietatē p̄ opera
bona. **M**ulier in silentio discat. cū omni subiec-
tione. **D**ocere autē mulieri non pmitto. neq;
dominari in uirū. sed esse in silentio. **A**dā enī
primus format⁹ ē. deinde eua. sed adā non ē
seductus. mulier autē seducta in preuarica-
tione fuit. **S**aluabitur autē p̄ filiorū genera-
tione. si pmanserint in fide & dilectione & sc̄i

ficatione cū sobrietate. **F**idelis sermo. Siquis
 episcopatū desiderat. bonū opus desiderat.
 Oportet ergo episcopū in reprehensibilē esse. u-
 nius uxoris uirū. sobriū. prudentē. ornatū.
 pudicū. hospitalē. doctore. non uinolentū.
 non percussore. sed modestū. non litigiosū. non
 cupidū. suę domui bene ppositū. filios habentē
 subditos cū omī castitate. Siquis autē domui suę
 p esse nescit. quom ecclē dei diligentia habebit.
 Non neophitū. ne insupbia elat in iudicium
 incidat diaboli. Oportet autē illū & testimo-
 niū habere bonū ab his qui foris sunt. ut non
 in obprobriū incidat & laqueū diaboli. Dia-
 nos similit. pudicos. n̄ bilingues. n̄ multo uino
 deditos. n̄ turpe lucrū sectantes. habentes
 misterii fidei in conscientia pura. Et hi autē
 pbent primū. & sic ministrent nullū crimen
 habentes. **M**ulieres similit pudicas. non detra-
 hentes. sobrias. fideles in omib. **D**iacones sint
 unius uxoris uiri. qui filius suis bene p sunt
 & suis domib. Qui enī bene ministraverunt gra-
 dū sibi bonū adquireunt. & multā fidutiā in
 fide que ē in xpō ihū. **H**ec tibi scribo fili ti-
 mothee. sperans me uenire ad te cito. Si au-
 tē tardauero. ut scias quomodo oporteat
 te in domo dei conuersari. que ē ecclā dī ui-
 ui. **C**olumna & firmamentū ueritatis. & ma-
 nifeste magnū ē pietatis sacramentū. quod

manifestatū est in carne. iustificatū ē in spū.
Apparuit anglis. predicatū est gentib⁹. credi-
tū est in mundo. assūptū est in glā. **S**p̄c autē
manifeste dicit. q̄a in nouissimis tēporib⁹ disce-
dent quidā a fide. ad tendentes spiritib⁹ erro-
ris & doctrinis demoniorū in hypocrisi lo-
quentiū mendatiū. & cauteriatā habentiū.
suā conscientiā phibentiū nubere. abstinere
a cibis. quos d̄s creauit ad percipiendū cū grā
rū actione fidelib⁹. & his qui cognouerunt
ueritatē. Quia om̄is creatura dei bona & ni-
hil reiiciendū. qd̄ cū grā rū actione percipitur.
Scificat̄ enī p̄ uerbū dei & orationē. **H**ec p̄po-
nens fr̄ib⁹. bonus eris minister xp̄i ih̄u. enu-
tritus uerbis fidei. & bone doctrine quā ad-
secutus es. **I**neptas autē & aniles fabulas de-
uita. **E**xerce autē te ipsū ad pietatē. **N**ā cor-
poralis exercitatio admodicū utilis est. pie-
tas autē ad om̄ia utilis ē. p̄missionē habens
uite quę n̄c est & future. **F**idelis sermo.
& om̄i acceptione dignus. **I**n hoc enī laboram⁹.
& male dicim⁹. q̄a speram⁹ in d̄m uiuū qui ē
saluator om̄iū hominū. maxime fidelīū. **R**e-
cipe hęc & doce. **N**emo adolescentiā tuā con-
tēpnat. sed exemplū esto fidelīū in uerbo. in
conuersatione. in caritate. in fide. in castitate.
Dū uenio ad tēde lectioni. exhortationi.
doctrinē. **N**oli negligere grām quę inte ē.

que data ē tibi p̄ p̄phetiā cū impositione manu-
 ū presbiterū. **H**ec meditare. in his esto. ut p̄-
 factus tuus manifestus sit om̄ib⁹. **A**ttende
 tibi. & doctrine. insta in illis. **H**oc enī faciens.
 & te ipsū saluū facies. & eos qui te audiunt.
Senore ne increpaueris. s; obsecra ut patrē.
 iuuenes ut fr̄es. anus ut matres. iuuenulas
 ut sorores. in om̄i castitate. **V**iduas honora.
 que uere uidue sunt. **S**i qua autē uidua fili-
 os aut nepotes habet. discat primū domum
 suā regere. & mutuā uicē reddere parenti-
 bus. **H**oc enī acceptū ē corā dō. **Q**ue autē uere
 uidua ē & desolata. sperat in dñm & instat ob-
 secrationib⁹ & orationib⁹ nocte ac die. **N**am
 que in deliciis ē uiuens mortua ē. **E**t hoc pre-
 cepe. ut in reprehensibiles sint. **S**iquis autē
 suorū & maxime domesticorū curā non ha-
 bet fidē negauit. & ē infideli deterior. **V**i-
 dua eligatur non minus sexaginta annorū.
 que fuerit unius uiri uxor. in operib⁹ bonis.
 testimoniū habens si filios educauit. si hospi-
 tio recepit. si scōrū pedes lauit. si tribula-
 tionē patientib⁹ subministrauit. si om̄e o-
 pus bonū subsequuta ē. **A**dolescentiores au-
 tē uiduas deuota. **E**ū enī luxuriare fue-
 rint. in xp̄o nubere uolunt. **H**abentes
 dāpnationē. q̄a primā fidē irritā fece-
 runt. **S**imul autē & otiose discunt cir-

curre domos. non solū otiose s; & uerbose. & cu-
riose loquentes que non oportet. Volo ḡ iu-
nioreſ nubere. filios pcreare. matres famili-
as esse. nullā occasionē dare aduersario ma-
ledicti grā. **I**ā enī quedā conuerſe sunt re-
tro satanan. Siqſ fidelis habet uiduas. sub-
ministrat illis & non grauetur ecclā. ut his
que uere uidue sunt sufficiat. **Q**ui bene pre-
sunt presbiteri duplici honore digni habeantur.
maxime qui laborant in uerbo & doctri-
na. **D**icit enī scriptura. Non infrenabis os bo-
ui trituranti. & dignus ē operarius mercede
sua. **A**duersus presbiterū accusationē noli
recipere. nisi sub duob; & trib; testib;. **P**eccan-
tes corā omīb; argue. ut & ceteri timorem
habeant. **T**estor autē corā dō & xpō ihū. &
electis anglis. ut hec custodias; sine p̄iudicio
nihil faciens. in aliā partē declinando; manus
cito nemini inposueris. neq; cōmunicaueris
peccatis alienis; te ipsū castū custodi. **N**oli ad
huc aquā bibere. sed uino modico utere
p̄pter stomachū tuū. & frequentes tuas in-
firmitates. **Q**uorundā hominū peccata ma-
nifesta sunt precedentia ad iudiciū. quos-
dā autē & subsequunt. **S**imiliter & facta
bona manifesta sunt. & que aliter se ha-
bent abscondi non possunt. **Q**uicūq; sunt
sub iugo serui. dominos suos omī honore

dignos arbitrentur ne nom̄ dñi & doctrina
 blasphemet̄. Qui autē fideles habent dominos
 n̄ contempnant. q̄a fr̄es sunt. sed magis serui
 ant q̄a fideles sunt. & dilecti q̄a beneficiū par
 ticipes sunt. Hec doce. & exhortare. **S**i q̄s
 aliter docet & n̄ ad quiescit sanis sermonib⁹
 dñi nr̄i ih̄u xp̄i. & ei qui scdm̄ pietatē est
 doctrine supbus, nihil sciens. s; languens circa
 questiones & pugnas uerborū ex q̄bus ori
 untur inuidie. contentiones. blasphemie. sus
 piciones male. conflictationes. hominū mente
 corruptorū. & qui a ueritate priuati sunt
 existimantiū questū esse pietatē. Est autē
 questus magnus. pietas cū sufficientia. Ni
 hil enī intulimus in hunc mundū. hanc du
 biū q̄a nec auferre qd̄ possum⁹. Habentes
 autē alimenta. & quib⁹ regam⁹. his conten
 ti sumus. Nā qui uolunt diuites fieri inci
 dunt in tēptationē & laqueū diaboli & de
 sideria multa. & in uilia & nocua que mer
 gunt homines in interitū & pdicionē. Radix
 enī om̄iū malorū est cupiditas. Quā quidā
 appetentes errauerunt a fide. & in serue
 runt se dolorib⁹ multis. **T**u autē o homo
 dī hec fuge. sectare ū iusticiā. pietatē. fidē.
 caritatē. patientiā. mansuetudinē. certa
 bonā certam̄ fidei. adprehende uitā ster
 nā in qua uocat⁹ es. & confessus bonā con

sessione corā multis testib⁹. Incipio tibi corā
dō qui uiuificat omnia & xp̄o ih̄u qui testimo-
niū reddidit sub pontio pilato bonā confessio-
nē. ut seruet mandatiū sine macula inrepre-
hensibile usq; in aduentū dñi nr̄i ih̄u xp̄i. quē
suis tēporib⁹ ostendet. beatus & solus po-
tens rex regū & dñs dominantū. qui solus
habet in mortalitatē. & lucē habitat in acces-
sibile. quē nullus hominū uidit. s; nec uidere
potest. cui honor & imperiū sempiternū am̄.

Omnib⁹ huius sc̄i precipe n̄ sublimē sapere.
neq; sperare in incerto diuitiarū. sed in deo
uiuo. qui prestat nobis omnia habunde. ad
fruentū bene agere. diuites fieri in operib⁹
bonis. facile tribuere. cōmunicare. thesau-
rizare sibi fundamentū bonū in futurū.
ut adprehendant uerā uitā. **O** timothēe de-
positū custodi. deuitans p̄fanal uocū noui-
tates. & oppositiones falsi nominis scientiē.
quā quidā p̄mitentes circa fidē exciderūt.
Gr̄a tecū amen. **EXPLICIT EPISTOLA I. AD TI-**

MOTHEO. INCIPIT PROLOGVS.

Timothēo scribit de exortatione martirū
& om̄is regule ueritatis. & qd futurū sit tē-
porib⁹ nouissimis. & de sua passione scribens
ei ab urbe roma de carcere. **EXPLICIT**

PROLOGVS. INCIPIUNT CAPITVLA.

Noli itaq; erubescere.

Sis hoc qđ auersi sunt a me:

Nemo militans deo.

Hec cōmoneo testificans corā dō.

Hoc autē scito qđ in nouissimis.

Testificor corā dō & xpō ihū.

Festina ad me uenire cito.

INCIPIT EPISTOLA SECUNDA AD THYMOtheu.

DAVIDVS apls xpī ihū p uoluntatē dī
 scđm pmissionē uite que ē in xpō ihū.
 timotheo carissimo filio! Grā misericōdia & par
 adō patre & xpō ihū dño nrō. Grās ago dō
 cui seruo appgentorib' meis in conscientia
 pura. qđ sine intermissione habeā tu me
 moriā in orationib' meis nocte ac die. deside
 rans te uidere! memor lacrimarū tuarū ut
 gaudio implear. recordationē accipiens eius
 fidei que ē in te non ficta. que & habitauit
 primū in auia tua loyde. & matre tua cūmce.
 uertus sū autē qđ & in te. Propt' quā causā
 admoneo te. ut resuscites grām dei que ē in
 te p impositionē manū mearū. Non enī de
 dit nobis dō spm timoris. sed uirtutis. & dilec
 tionis. & sobrietatis. **W**oli itaq; erubescere
 testimoniū dñi nrī. neq; me uimetū ei'. sed
 conlabora euanglio scđm uirtutē dei. q nos
 liberauit & uocauit uocatione scā. non scđm
 opera nrā. sed scđm ppositū suū. & grām que
 data ē nobis in xpō ihū ante tēpora scđaria.

4.3
Manifesta^{ta} est autē nunc p̄ illuminationē sal-
uatoris nr̄i ih̄u xp̄i. qui destruxit quidem
mortē. / illuminauit autē uitā & in corrup-
tionē. p̄ euangelū in quo positus sū ego pr̄-
dicator & ap̄t̄s & magister gentiū. Ob quam
causā etiā hec patior. / s; non confundor. Scio
enī cui credidi & certus sū. / quia potens ē
depositū meū seruare in illū diē. Formā ha-
bens sanorū uerborū. que a me audisti. in
fide & dilectione in xp̄o ih̄u. Bonū depositū
custodi. p̄ sp̄m sc̄m qui habitat in nobis.

Scis^{enim} hoc qđ auersi sunt a me om̄s qui in a-
sia sunt. / ex quib; ē philetus & hermo genes.
Det misericordiam dñs onesifori domui. / quia se-
pe me refrigerauit. & catenā meā non eru-
buit. / sed cū romā uenisset. sollicite me questi-
uit & inuenit. Det illi dñs inuenire misericordiam
a dño in illa die. Et quanta ephesi ministravit
tu melius nosti. **T**u ergo fili mi confortare in
gr̄a que ē in xp̄o ih̄u. / & que audisti a me p̄
multos testes. hec cōmenda fidelib; hominib;
q̄ idonei erunt & alios docere. labora sicut
bonus miles xp̄i ih̄u. **N**emo militans dō im-
plicat se negotiis secularib;. / ut ei placeat
cui se pbauit. **N**ā & qui certat in agone. / n̄
coronat̄ nisi legitime certauerit. Laboran-
tē agricolā. oportet primū de fructib; ac-
cipere. **I**ntellige que dico. Dabit enī tibi

dñs in omib' intellectū. Memor esto dñm ihm
 xp̄m resurrexisse a mortuis. ex semine dauid.
 sedm euangeliū meū. in quo laboro usq; ad
 uincula quasi male operans. sed uerbū dei
 non ē alligatū. Ideo omnia sustineo ppter elec-
 tos. ut & ipsi salutē consequantur que ē in xp̄o
 ihū cū glā celesti. **F**idelis sermo. Nā si con-
 mortui sumus. & conuiuem'. Si sustinemus &
 conregnabim'. si negauerim'. & ille negabit nos.
 Si non credim' ille fidelis pmanet. negare se
 ipsū non potest. Hęc cōmonco testificans corā
 dō. Noli uerbis contendere. nihil utile ē ni-
 si ad subuersionē audientū. Sollicite^{an} curate
 ipsū phabilē exhibere dō. operariū inēfusibi-
 lē recte tractantē uerbū ueritatis; p̄fana au-
 tē & uaniloqua & uerborū nouitates deuota.
 Multū enī p̄ficiēt ad impietatē. & sermo
 corū ut cancer serpit. Ex quib' ē h̄mencul
 & filetus qui a ueritate exciderunt dicen-
 tes resurrectionē iā esse factā. & subuerte-
 runt quorundā fidē; s; firmū fundamentū
 dī stat. habens signaculū hoc. Cognouit dñs
 qui s̄t eius. Et discedat ab iniquitate. om̄s
 qui nominat nom̄ dñi. In magna autē do-
 mo n̄ solū sunt uasa aurea & argentea. s;
 lignea & fictilia; & quedā quidē in honore.
 quedā autē in contumeliā. Siquis ḡ emun-
 dauerit se ab istis. erit uas in honore sc̄ifica.

tū . & utile dño ad om̄e opus bonū paratū .

Iuuentia autē desideria fuge . Sectare ū iusticiā . fidē . caritatē . parē cū his qui inuocant

dñm de corde puro . Stultas autē & sine disciplina questiones deuita . sciens quia generant lites . Seruū autē dñi n̄ oportet litigare .

s; mansuetū esse ad om̄s . docibile . patientē . cū modestia corripientē eos qui resistunt ueritati . nequando det illis d̄s penitentiā ad cognoscendā ueritatē . & resipiscant a diaboli laqueis . a quo captiui tenent̄ ad ipsius uoluntatē .

III

Hoc autē scito qđ in nouissimis dieb; instabunt tēpora periculosa . & erunt homines se ipsos amantes . cupidi . elati . superbi . blasphemī . parentib; inobedientes . ingrati . scelesti . sine affectione . sine pace . criminatores . incontinentes . inimici . sine benignitate . p̄ditores . p̄terui . timidi . uoluptatū amatores . magis quā dei . habentes speciē quidē pietatis . uirtutē autē ei; abnegantes . Et hos deuita . Ex his enī sunt q; penetrant domos . & captiuas ducunt mulierculas . oneratas peccatis . que ducunt̄ uariū desideria . semp̄ discentes . & nūquā ad scientiā ueritatis puenientes . Quē admodū autē iamnes & mambres resistērunt moysi . ita & hi resistunt ueritati . homines corrupti mente . reprobi circa fidē . Sed ultra non p̄ficient .

Insipientia enim eorum manifesta erit omnibus. sic
 & illorum fuit. Tu autem adsecutus es meam doctri-
 nam. institutionem. propositum. fidem. longanimitatem.
 dilectionem. patientiam. persecutiones. passiones. qua-
 lia in facta sunt antiochie. & conu. lystris. qua-
 les persecutiones sustinui. & ex omnibus eripuit me
 dominus. Et omnes qui uolunt pie uiuere in christo ihesu.
 persecutionem patientur. **M**ali autem homines & se-
 ductores proficiunt in peius. errantes & in erro-
 rem mittentes. Tu uero permane in his. que didicisti.
 & credita sunt tibi. sciens a quo didiceris. & quia
 ab infantia sacras litteras nosti. que te possunt
 instruere ad salutem perfidem que est in christo ihesu.
Omnes ^{enim} scriptura diuinitus inspirata utilis est
 ad docendum. ad arguendum. ad corripiendum.
 ad erudiendum in iusticia. ut perfectus sit ho-
 mo dei ad omne opus bonum instructus. **T**es- **DEAC**
 tificor coram deo & christo ihesu. qui iudicaturus
 est uiuos ac mortuos. & per aduentum ipsius &
 regnum eius. predica uerbum in ista oportune
 inportune. argue. obsecra. increpa. in omni
 patientia & doctrina. **E**rit enim tempus cum sa-
 nam doctrinam non sustinebunt. sed ad sua desi-
 deria coaceruabunt sibi magistros pruri-
 entes auribus. **E**t a ueritate quidem auditum a-
 uertent. ad fabulas autem conuertentur. Tu uero
 uigila. in omnibus labora. **O**pus fac euangeliste.
 ministerium tuum imple. sobrius esto. Ego enim

iā delibor! & tēpus resolutionis meę instat. Bo-
 nū certam certavi! cursū consumaui! fidē ser-
 uavi. **I**n reliquo reposita ē mihi corona iusti-
 cię! quā reddet mihi dñs. in illa die iustus
 iudex. **N**on solū autē mihi! s; & his qui dili-
 gunt aduentū eius. **F**estina uenire ad me
 cito; demas enī me dereliquit. diligens hoc
 scelin. & abiit thessalonicā! crescens in galaciā
 titus in dalmatiā! lucas ē mecū solus. **M**ar-
 cū adsume. & adduc tecū. Est enī mihi uti-
 lis in ministeriū. **T**rebicū autē misi ephesū.
Tenulā quā reliqui troade apd carpū ueni-
 ens affer tecū & libros! maxime autē mem-
 branas. **A**lexander & multi multa mala mihi
 ostendit. **R**eddat illi dñs scdm optat eius.
Quē & tu deuita. Valde enī restitit uerbis
 nr̄is. **I**n prima mea defensione nemo mihi
 affuit. s; om̄s me dereliquerūt. **N**on illis
 imputet. **D**ñs enī mihi adstuit & conforta-
 uit me. ut p̄ me p̄dicatio impleret. & audi-
 ant om̄s gentes. **E**t liberat⁹ sū de ore leonis!
 liberauit me dñs ab om̄i opere malo. & sal-
 uū faciet in regnū suū celeste! cui ē gl̄a in
 sc̄la sc̄lorū am̄. **S**aluta priseā & aquilā! &
 onesifori domū. **P**rastus remansit corinthi.
Trosimū autē reliqui infirmū mileti. **F**esti-
 na ante hiemē uenire. **S**alutat⁹ eubolus.
 & prudens! & linus. & claudia. & fr̄es om̄s.

Dñs ih̄c xp̄c cū spū tuo. Gr̄a nobiscū amen.

T **EXPLICIT EP̄LA SC̄A AD TIMOTHEŪ.**

G itū commune facit **INCIPIT PROLOGVS.**

& instruit de cōstitutione presbiterū. & de spiritali cōuersatione. & hereticis uitandis. qui in scripturis iudaicis credunt. a nicopoli scribit.

EXPLICIT PROLOGVS. INCIPIUNT CAPITVLA.

Huius rei gr̄a reliqui te.

Om̄ia munda mundis.

Tu autē loquere.

Apparuit gr̄a dei.

Ammonē illos principib⁹.

Fidelis sermo est. **EXPLICIUNT CAPITVLA.**

INCIPIT EP̄STOLA AD TIMŪM.

P **A** **V** **L** **O** **S** seruis dī apls autē xp̄i ih̄u secundū fidē electorū dei & agnitiōē ueritatis. que sc̄dm pietatē ē in sp̄e uite eterne. quā pmisit qui non mentit̄ d̄s ante tēpora sc̄laria. manifestauit autē tēporib⁹ suis uerbū suū. in predicatione que credita ē mihi sc̄dm preceptū saluatoris nr̄i dei. tuo dilecto filio secundū cōmunē fidē. gr̄a & pax a dō patre. & xp̄o ih̄u saluatore nr̄o. Huius rei gr̄a reliqui te crete. ut ea que desunt corrigas. & constituas penitentes presbiteros. sicut & ego tibi disposui. Siquis sine crimine ē. & unus uxoris uir. filios habens fideles n̄ in accusatio- ne luxurię aut n̄ subditos. Oportet enī ep̄is

copū sine crimine esse. sicut dei dispensator ē. non
supbū. non iracundū. non uiolentū. non p̄cusso-
rē. non turp̄s lucr̄i cupidū. sed hospitalē. benignū.
sobriū. iustū. sc̄m. continentē. amplecten-
tē. eū qui sc̄dm doctrinā est fidelē sermonē. ut
potens sit exhortari in doctrina sana. & eos
qui contra dicunt arguere. **S**unt enī multi
inobedientes. uaniloqui & seductores. maxi-
me autē qui de circūcisione s̄t. quos oportet
redargui. qui uniuersas domus subuertunt.
docentes que n̄ oportet turpis lucr̄i gr̄a. Dixit
quidā illis pprius eorū p̄pheta. cretenses semp
mendaces. male bestie uehtris pigri. Testimoni-
ū hoc uerū ē. Quā obcausā increpa illos du-
re ut sani sint in fide. non intendentes iuda-
eis fabulis. & mandatis hominū auersantiū se
a ueritate. **O**m̄ia munda mundis. co inqui-
natis autē & infidelib⁹ nihil ē mundū. sed inq̄-
nate s̄t eorū. & mens & conscientia. **C**onfitem̄
se nosse d̄m. factis autē negant. eū sint ab homi-
nati & incredibiles. & ad om̄e opus bonū rep-
bi. **T**u autē loquere que decet sanā doctrinā.
senes ut sobrii sint. spudici. prudentes. sam̄ in fi-
de. in dilectione. in patientia. **A**nus similiter in ha-
bitu sc̄o. non criminatrices. non uino multo ser-
uientes. benedocentes ut prudentiā doceant. ad-
olescentulas ut uiros suos ament. filios suos di-
ligant. prudentes. castas. sobrias. domus curam

habentes. benignas subditas suis uiris. ut non blasphemetur uerbum dei. Iuuenes similiter hortare. ut sobrii sint. In omnibus te ipsum prebe exemplum bonorum operum. In doctrina in integritate in grauitate uerbum sanum in reprehensibile. ut his qui ex aduerso est uereatur nihil habens malum dicere de nobis. **S**eruos dominis suis subditos esse in omnibus placentes. non contradicentes. non fraudantes. sed in omnibus fidem bonam ostendentes. ut doctrinam saluatoris dei nostri ornent in omnibus. Apparuit enim gratia dei saluatoris nostri omnibus hominibus erudiens nos. ut abnegantes impietatem. et scelerata desideria. sobrie. et iuste. et pie uiuamus in hoc seculo. expectantes beatam spem et aduentum glorie magni dei. et saluatoris nostri ihesu christi. Qui dedit semetipsum pro nobis. ut nos redimeret ab omni iniquitate. et mundaret sibi populum acceptabilem sectatorem bonorum operum. **H**ec loquere et exhortare. et argue cum omni imperio. **N**emo te contempnat. **A**mmone illos principibus et uiripotestatibus subditos esse. dicto obedire ad omne opus bonum paratos esse. neminem blasphemare. non litigiosos esse. sed modestos. omnem ostendentes mansuetudinem ad omnes homines. **F**ramus autem et nos quando insipientes. et in eruditi errantes. seruientes desideriis. et uoluptatibus uariis in malitia et inuidia agentes.

odibiles odientes inuicē. Cū autē benignitas
 & humanitas apparuit saluatoris nr̄i dei. n̄
 ex operib' iusticie que fecim' nos. s; scđm suam
 misericordiam saluos nos fecit. p̄ lauacrū regenera-
 tionis & renouationis sp̄e sc̄i quē effudit in
 nos habunde. p̄ ih̄m xp̄m saluatorē nr̄m. ut
 iustificati gr̄a ipsius heredes simus scđm sp̄e ui-
 te eterne. **F**idelis sermo ē & de his uolo te
 confirmare. ut curent bonis operib' p̄ esse qui
 credunt dō. **H**ec s̄t bona & utilia hominib'. **Stul-**
tas autē questionēs. & genealogias. & cōtentionēs.
 & pugnas legis deuota. Sunt enī inutiles & ua-
 ne. **H**ereticū hominē post unā & scđam correp-
 tionē deuota. sciens q̄a subuersus ē q̄ eiusmodi
 ē. & delinquit cū sit p̄prio iudicio cōdēpnatus.
 Cū misero ad te artēman aut tythicū. festina
 ad me uenire nicopolim; ibi enī statui hiemare.
 Neman legis peritū. & appollo sollicite p̄mitte!
 ut nihil illis desit. **D**iscant autē & nr̄i bonis
 operib' p̄esse ad usus necessarios. ut n̄ sint in-
 fructuosi. **S**alutant te q̄ mecum sunt omēs. **S**aluta
 eos q̄ nos amant infide. **G**r̄a dī cū omib' uobis aōi.

EXPLICIT EPISTOLA AD TITUM.

Philemoni familiares litteras **INCIPIT PROLOGUS.**
 mittat p̄onesimo seruo ei'. scribit autē ei ab
 ur̄be roma de carcere. **INCIPIT CAPITULUM.**

Gr̄as ago dō meo semp̄.

Propter qd' multā fidē.

Ego paulus scripsi mea manu. **EXPLICIT EPISTOLA**
INCIPIT EPISTOLA AD PHILEMONEM.

PAULVS vinctus ihū xpī & timotheus
 frat̄. philemoni dilecto & adiutori nr̄o.
 & appie sorori carissime. & arcippo conmilite
 ni nr̄o. & ecclē que in domo tua ē. grā vobis
 & pax a dō patre nr̄o. & dño ihū xpō. **G**rās
 ago dō meo semp̄ memoriā tu faciens in orati
 onib⁹ meis. audiens caritatē tuā. & fidē quā
 habes in dño ihū & in om̄s scōs. ut cōmunicatio
 fidei tue euident̄ fiat in agnitiōē om̄s boni
 in xpō ihū. **G**audiū enī magnū habui & cōsolati
 onē in caritatē tuā quia iuscera scōrū requi
 euer̄t p̄ te frat̄. **P**ropt̄ qđ multā fiducia
 habens in xpō ihū imperandi tibi qđ ad rē p̄
 tinet. p̄t̄ caritatē magis obsecro. cū sis talis
 ut paulus senex. nē autē & vinctus ihū xpī.
Obsecro p̄ meo filio quē genui in uinculis onesi
 mo. q̄ tibi aliquando in utilis fuit. nē autē &
 tibi & mihi utilis. quē remisi tibi. **T**u autē illū
 id est mea uiscera suscipe. carissimū. quē ego
 uoluerā mecū detinere. ut p̄ te m̄ ministraret
 in uinculis euangelii. **S**ine consilio autē tuo ni
 hil uolui facere. ut t̄ne uelut ex necessitate
 bonū tuū esset s; uoluntariū. **F**orsitan enī idō
 discessit ad horā atē. ut eternū illū reciperes.
 ita non sic ut ierūt. **P**ropter hōc uolui t̄mā fr̄em max
 ime mihi. quantomagis tibi & in carne & in dño.

Si ergo habes me sociū. suscipe illū sicut
 suer. Si autē aliquid nocuit tibi. aut debet.
 hoc mihi imputa. **E**go paulus scripsi mea
 manu. ego reddā ut non dicā tibi. qđ ecce ipsū
 m̄ debes. Ita frat̄ ego te fruatur in dño. refice
 viscera mea in dño. confidens in obedientia tua
 scripsi tibi. sciens qm̄ & sup id qđ dico facies. si
 mul autē & para mihi hospitium. Nā spero p̄ ora
 tiones ur̄as donari me uobis. Salutat te epa
 phras ēcaptiuus m̄s in xp̄o ih̄u. marcus. aristar
 cus. demas. lucas. adiutores mei. gr̄a dñi nr̄i

Ih̄u xp̄i cū sp̄u ur̄o aꝑc̄ h̄ꝑ. **EXPLICIT EPLA
 AD PHILEMONEM. INCIPIT PROLOGVS.**

In primis dicendū est. cur ap̄t̄ in hac eplā scri
 bendo n̄ seruauerit morē suū. ut uel uocabu
 lū nominis sui ut ordinis describeret dignitatē.
 Hęc causa ē. qđ ad eos scribens q̄ ex circūcisione
 crediderunt quasi gentiū ap̄t̄s & n̄ hebreorū.
 Sciens quoq; eorū supbiā. suāq; humilitatē. ipse
 demonstratis. meritū officii sui noluit ante ferre.
 Nā simili modo etiā iohes ap̄t̄s p̄pter humilita
 tē in eplā sua nom̄ suū eadē ratione non p̄tulit.
 Hanc ḡ eplā fertur ap̄t̄s ad hebreos ēscrip
 tā hebraica lingua misisse. Quis sensū & or
 dinē retinens. lucas euangelista. post excessū
 beati pauli ap̄t̄i greco sermone conscripsit.

EXPLICIT PROLOGVS. INCIPIUNT CAPITULA.
Multi furie & multis modis.

Ad quē autē angelorū dixit.

Eum autē qui modico celestis.

Vnde frēs scī uocationis celestis.

Unde frēs ne forte sit in aliquo.

Timeam⁹ ḡ ne forte relicta pollicitatione.

Adeam⁹ ḡ cū fiducia ad thronū.

Quia pp̄t̄ intermittentēs.

Confidimus autē in uobis.

Hic enī melchisedech.

Si ḡ consumatio tantū meliores.

Capitulū autē supra que dicunt̄.

Habunt quidē & prius.

Vmbra enī habens lex honorū.

Habentes itaq; frēs fiducia.

Terribilis autē quedā expectatio.

Est autē fides sperandarū.

Ideoq; nos tantū habentes.

Pacē sequimini cū om̄ib⁹.

Itaq; regnū dei immobile suscipientes.

Ih̄c xp̄e heri & hodie ipse & in sc̄la.

Dōs autē pacis qui eduxit de mortuis.

INCIPIT EPISTOLA AD HEBREOS.

MULTIBARVS multisq; modis olī d̄s loquens patrib⁹ nr̄is in prophetis. nouis sine dieb⁹ istis locutus ē nobis in filio. quē constituit heredē uniuersorū. p̄ quē fecit & sc̄la. Qui cū sit splendor gl̄e & figura substantię eius. portansq; om̄ia uerbo uirtutis.

ſue purgationē peccatorū faciens. ſedet ad dex-
terā maiestatis in excelsis; tanto melior anglis
effectus. quanto differentius p̄ illis nom̄ herē-
ditauit. **Q**ui enī dixit aliquando angelorū. fili-
us m̄s es tu. ego hodie genui te. **E**t rurſū. Ego
ero illi in patrē. & ipſe erit mihi in filiū. **E**t
cū iterū introducit primogenitū in orbē. terre
dicit. **E**t adorent eū om̄s angli dī. **E**t ad angloſ
quidē dicit. Qui facit angloſ ſuoſ ſp̄e. & miniſ-
troſ ſuoſ flammā ignis. **A**d filiū autē. **T**hronuſ
tuuſ d̄s in ſclm ſclī. & uirga equitatis uirga
regni tui. **D**ilexiſti iuſticiā & odiſti iniquitatē.
p̄pterea unxit te d̄s d̄s tuuſ. oleo exultationis
preparticib̄ tuiſ. **E**t tu in principio dñe ter-
rā fundaxiſti. & opera manuū tuarū ſunt celli.
Ipi perib̄. tu autē p̄manebiſ. **E**t om̄s ut uos-
timentū uetereſcent. & uelut amictū mutabiſ
coſ & mutabunt. tu autē idem ipſe eſ. & am̄-
tū tuū non deficient. **A**d quē autē anglorū dixit
aliquando. ſede adextriſ meiſ. quo uſq; ponā
inimicoſ tuoſ ſcabellū pedū tuorū. **N**onne
om̄iſ ſunt adminiſtrator p̄ ſp̄e p̄ miniſteriu
miſſi. p̄pt̄ coſ qui hereditariē capient ſalutiſ.
Propterea habundantiuſ oportet obſeruare
noſ ea que audiuim̄. ne forte ^{per}ſeffluam̄. **S**i enī
qui p̄ angloſ dictuſ ē ſermo. factuſ ē firmuſ.
& om̄iſ p̄cuaricatio & inobediētia accepit
iuſtā mercediſ retributionē. quomodo noſ

effugiem? si tantā neglexerim? salutē. **Q**ue cū
 mirū accepisset enarrari p̄ dñm. ab eis qui audi-
 erunt in nos confirmata est contestante dō sig-
 nis & portentis. & uariis uirtutib? & sp̄e sc̄i distri-
 butionib?. sedm suā uoluntatē. **N**on enī anglis
 subiecit d̄s orbē terre. futurū ei de quo loqui
 m̄. Testatus ē autē in quodā locō q̄s dicens.
Quā ē homo qd̄ memores eius. aut filius homi-
 nis qm̄ uisitas eū. **M**inisti eū p̄ uoluntate
 ab anglis. gl̄a & honore coronasti eū. & constitu-
 isti eū sup̄ opera manūū tuarū. **O**mnia subie-
 cisti sub pedib? eius. **I**n eo enī qd̄ ei omnia sub-
 iecit. nihil dimisit n̄ subiectū ei. **N**unc autē
 nec dū uidem? omnia subiecta ei. **E**um autē
 qui modico quā angli minoratus ē. uidemus
 ihm̄ p̄pter passionē mortis gl̄a & honore co-
 ronatu. ut gr̄a dei p̄ om̄ib? gustaret mortē.
 Decebat enī eū p̄pter quē omnia & p̄ quē om-
 nia. qui multos filios in gl̄am adduxerat auc-
 torē salutis eorū p̄ passiones consummare. **Q**ui
 enī sc̄ificat & qui sc̄ificatur. ex uno om̄s. **P**rop-
 t̄ quā causā non confundit̄ fr̄es eos uocare
 dicens. **N**untiabo nom̄ tuū fr̄ib? meis. in
 medio eccl̄e. **L**audabo te. **E**t iterū. **E**go ero
 ficiens in eū. **E**t iterū. **E**cce ego & pueri mei.
 quos mihi dedit d̄s. **Q**uia ergo pueri com-
 municauerūt carni & sanguini. & ipse simili-
 ter participauit isdē. ut p̄ mortē destrue-

ret eū qui habebat mortis imperiū, id est di-
abolū! & liberaret eos q̄ timore mortis p̄ totā
uitā obnoxii erant seruituti. Nusquā enī an-
gelos apprehendit. s; sem̄ abrahe app̄hendit.
Vnde debuit p̄ om̄ia fr̄ib' simulari. ut miseri-
cors fieret & fidelis pontifex ad dñm. ut reppi-
tiaret delicta ppli. In eo enī in quo passus ē
ipse tēptatus. potens ē & eis qui tēptantur
auxiliari. **V**nde fr̄es sc̄i uocationis celestis
participes. considerate aplm̄ & pontificē confessi-
onis nr̄e, ih̄m̄ q̄ fidelis ē ei qui fecit illū. sicut
& moȳses in om̄i domo illius. Amplioris enī gl̄e
iste p̄re moȳse dignus habitus ē. quanto ampli-
orē honorē **H**abet domus q̄ fabricauit illā. Om-
nis nāq; domus fabricat̄ ab aliquo. Qui autē om̄i-
a creauit d̄s. **E**t moȳses quidē fidelis erat
in tota domo ei' tāquā famulus. in testimonium
eorū que dicenda erant. **X**p̄c uero tāquā filius
in domo sua. que domus sumus nos. si fidutiā
& gl̄am̄ sp̄ei usq; ad finē firmā retineam'. Qua
p̄pter h̄c dicit sp̄c sc̄s. **H**odie si uocē ei' audieri-
tis. nolite obdurare corda ur̄a. sicut in exa-
cerbatione sedm̄ diē tēptationis in deserto. u-
bi tēptauerunt m̄o patres ur̄i. pbauerunt
& uiderūt opera mea. quadragesimā annis. **P**rop-
ter qd̄ infensus sūi generationi huic. &
dixi semp̄ errant corde. ipsi uero n̄ cogno-
uerūt uias meas sicut iuravi in ira mea. si in

troibunt in requiē meā. **U**idete fr̄es ne
 forte fit in aliquo ur̄m cor malū increduli-
 tatis discedendi a dō uiuo. s; adhortamini uos
 metipsos p̄ singulos dies. donec hodie cognomi-
 nat̄. ut non obduret̄ q̄s ex uobis fallacia pec-
 cati. Participes enī xp̄i effecti sumus. si tamē
 m̄tū substantiē ei⁹ usq; ad finē firmū retinea-
 m⁹ dū dicit̄. Hodie si uocē ei⁹ audieritis. nolite ob-
 durare corda ur̄a. quē admodū in illa exacer-
 batione. Quidā enī audientes exacerbauerunt.
 s; non uniuersi q̄ p̄fecti sunt ab egypto p̄ moysen.
 Quib⁹ autē infensus ē quadraginta annis.
 Nonne illis qui peccauerūt. quorū cadauera
 p̄strata sūt in deserto. Quib⁹ autē iurauit non
 introire in requiē ipsius. nisi illis q̄ increduli
 fuerunt. Et uidemus q̄a non potuerunt in-
 troire. p̄pter incredulitatē. **T**ameam⁹ ḡ ne for-
 te relicta pollicitatione. introeundi in requiē
 ei⁹ existimet̄ aliquis ex nobis de esse. Et enī & no-
 bis nuntiātū est quē admodū & illis. s; non p̄-
 fuit illis sermo audit⁹. non admixtus fidei ex
 his que audierūt. **I**ngrediem̄ enī in requiem
 qui crediderūt. quē admodū dixit. sicut iurauit
 in ira mea si introibunt in requiē meā. Et quidē
 operib⁹ ab institutione mundi p̄fectis. dixit enī
 quodā loco de die septima sic. Et requieuit
 d̄s die septima ab om̄ib⁹ operibus suis. Et in is-
 to rur̄sū. si introibunt in requiē meā. Quā

g̃ sup̃ est quosdā intrare in illā. Et hi q̃bus prio-
rib̃ annuntiātū ē: non inuiderunt ppt̃ incredu-
litate. Iterū terminat diē quendā in dauid di-
cendo. post tantū tēporis sicut supra dictū est.
hodie si uocē eius audieritis. nolite obdurare
corda ur̃a. quē admodū in illa exacerbatione.
Nā si eis requiē ih̃e prestasset. nūquā de alia lo-
queret̃ post hac die. Itaq; relinquit̃ sabbatissimus
pp̃lo dei. Qui enī ingressus ē in requiē ei⁹. etiā
ipse requieuit ab operib⁹ suis. sicut a stus d̃s. Tes-
tatem⁹ g̃ ingredi in illā requiē. ut ne in id ipsū
quis incidat in incredulitatis exemplū. **V**iuus
enī est dī sermo & efficax & penetrabilior om̃i
gladio ancipiti. & p̃tingens usq; ad diuisionē ani-
me ac sp̃e. compagū quoq; & medullarū & discre-
tor cogitationū & intentionū cordis. & non est
ulla creatura inuisibilis in conspectu ei⁹. Om̃ia
autē nuda & ap̃ta sunt oculi ei⁹. **A**d quē nobis
sermo. **H**abentes g̃ pontificē magnū qui pene-
trant celos ih̃m filiū dei. teneamus confessio-
nē ei⁹. **N**on enī habemus pontificē qui non pos-
sit cōpati infirmitatib⁹ nr̃is. tēptatū autē
p̃ om̃ia p̃ similitudine absq; peccato. **A**deam⁹
g̃ cū fiducia ad thronū gr̃e^{eius} ut misericordiam con-
sequam⁹. & gr̃am inueniam⁹ in auxilio oportu-
vno. **O**m̃is namq; pontifex ex hominib⁹ assūptus
p̃ hominib⁹ constituit̃ in his que sunt ad d̃m.
ut offerat dona & sacrificia p̃ peccatis. Qui

condolere possit his qui ignorant & errant.
 quoniam & ipse circumdatus est infirmitate; & propter
 a debet quem admodum pro peccato. ita etiam pro se
 metipso offerre pro peccatis; nec quisquam sumit
 sibi honorem. sed qui uocatur a deo tamquam aaron.

Sic & christus non semetipsum clarificauit ut ponti-
 fex fieret. sed qui locutus est ad eum. filius meus es tu
 ego hodie genui te. quem admodum & in alio loco
 dicit. Tu es sacerdos in eternum secundum ordinem
 melchisedech. Qui in diebus carnis sue preces sup-
 plicationesque ad eum qui possit illum saluum facere
 a morte cum clamore ualido & lacrimis offerens.

exauditus pro sua reuerentia. Et quidem cum esset
 filius dei. didicit ex his que passus est obedientiam.
 & consummatus factus est omnibus obtemperantibus sibi
 causa salutis eterne. appellatus a deo pontifex iux-
 ta ordinem melchisedech. De quo nobis grandis
 sermo & interpretabilis ad dicendum. quoniam inbecil-
 les facti estis ad audiendum. Et tamen cum deberetis
 magistri esse propter tempus. rursum indigetis ut uos do-
 ceamus. que sint elementa exordii sermonum dei.
 Et facti estis quibus lacte opus sit. non solido cibo.
 Omnis enim qui lactis est particeps. expertus est sermo-
 nis iusticie; paruulus enim est. Perfectorum autem est
 solidus cibus. eorum qui pro consuetudine exercita-
 tos habent sensus ad discretionem boni ac mali.

Quia propter intermittentes inchoationis christi ser-
 mone ad perfectionem feramur. non rursum iacentes

fundamentū penitentie ab operib⁹ mortuis. & fidei ad dñm. baptisimatū. doctrine. impositionis quoq; manū. ac resurrectionis mortuorū. & iudicii eterni. **E**t hoc faciem⁹. si quidē p̄mise rit d̄s. **I**mpossibile ē enī eos qui semel s̄t inluminati. gustauerūt etiā donū celestis. & participes s̄t facti sp̄e sc̄i. gustauerūt nihilominus bonū dei uerbū uirtutesq; sc̄i uenturi & p̄lapsi sunt. renouari rursū ad penitentiā. rursū crucifigentes sibimetipsis filiū dei. & ostentui habentes. **T**erra enī sepe uenientē sup̄ se bibens ymbre & generans herbā oportunū illis aq̄b⁹ colit. accipit b̄nedictionē a dō. **P**roferens autē sp̄mal ac tribulos rēpba ē & maledicto p̄xima. cuius c̄summatio in combustionē ueniet.

Confidim⁹ autē de uobis dilectissimi. meliora & uiciniora salutī tāte si ita loquim⁹. **N**on enī iniustus ē d̄s ut obliuiscat⁹ operis ur̄i. & dilectionis quā ostendistis in nomine ipsius. quia ministrastis sc̄is & ministratis. **C**upim⁹ autē unū quēq; ur̄m eandē ostentare sollicitudinē ad expletionē spei usq; in finē. ut n̄ segnes efficiamur. uerū imitatores eorū qui fide & patientia hereditabūt p̄missiones. **A**brabe nāq; p̄mittens d̄s. qm̄ neminē habuit p̄ quē iuraret maiorē. iurauit p̄ semetipsū dicens. nisi benedicens benedicā te. & multiplicans multiplicabo te. **E**t se longanimit̄ ferens. adeptus ē rēpmissionem.

Homines enim per maiorem sui iurant. & omnis contra-
 uersio eorum finis. ad confirmationem est iuramen-
 tum. In quo habundantius uolens deus ostendere pol-
 licitationis hereditatem immobilitatem consilium sui in-
 ter posuit ius iurandum. ut per duas res immobiles
 quibus impossibile est mentiri deum. fortissimum solacium
 habeamus. qui confugimus ad tenendam propositam spe-
 quam sicut anchoram habemus anime tutam ac firmam
 & incedentem usque ad interiora uelaminis. ubi per-
 cursor pro nobis intravit ihesus. secundum ordinem melchisedech
 pontifex factus in eternum. **H**ic enim mel- viij
 chisedech rex salem sacerdos dei summi qui obuia-
 uit abrahe regresso a cede regum. & benedixit ei.
 cui decimas omnium diuisit abraham. Primum quidem
 qui interpretatur rex iusticie. deinde autem
 & rex salem. quod est rex pacis. sine patre sine ma-
 tre sine genealogia. neque initium dierum. neque fine-
 uite habens. assimilatur autem filio dei. manet sacer-
 dos in perpetuum. Intuemini autem quantus sit hic
 cui & decimas dedit. de precipuis abraham patri-
 archa. Et quidem de filiis leui sacerdotum accipien-
 tes. mandatum habebant decimas sumere a populo
 secundum legem. id est a fratribus suis. quamquam & ipsi exie-
 runt de lumbis abrahe. Quis autem generatio non
 annumeratur in eis. decimas superstit ab abraham.
 & hunc qui habebat repermissiones benedixit.
 Sine ulla autem contradictione. quod minus est a
 meliore benedicitur. Et hic quidem decimas mori-

entes homines accipiunt. ibi autē contestat̄ quā
uiuūt. Et ut ita dictū sit. p̄ abrahā & leuī qui
decimas accepit decimatus ē. Ad huc enī in lum-
bilis patris erat. quando obuiauit ei melchise-
dech. **S**i ḡ cōsumatio p̄ sacerdotiū leuiticū
erat. p̄p̄ts enī sub ipso legē accepit. q̄d ad huc
necessariū fuit sc̄dm ordinē melchisedech alii
surgere sacerdotē. & non sc̄dm ordinē aaron di-
ci. Translato enī sacerdotio. necesse ē ut ex le-
gis translatio fiat. In quo enī hec dicunt̄. de alia
tribu ē. de qua nullus altario presto fuit. Ma-
nifestū est enī q̄d ex iuda ortus sit dñs noster.
in qua tribu nihil sacerdotib⁹ moyses locutus ē.
& amplius ad huc manifestū est. Si sc̄dm mel-
chisedech similitudinē exsurrexit alius sacer-
dos qui non sc̄dm legē mandata carnalis fact⁹
est s; sc̄dm uirtutē uite insolubilis. Contesta-
tur enī qm̄ tu es sacerdos in eternū. sc̄dm or-
dinē melchisedech. Rep̄batio quidē fit p̄ceden-
tis mandati. p̄p̄t̄ infirmitatē eius & in utili-
tatē. nihil enī ad p̄fectū adduxit lex. Intro-
ductio ū melioris spei. p̄ quā proximam⁹ ad dñm.
Et quantū est non sine iure iurando. Alii
quidē sine iure iurando sacerdotes facti sūt.
hic autē ^{cū} iure iurando p̄ eū qui dixit ad illū.
iurauit dñs & non penitebit eū tu es sacerdos
in eternū. In tantū melioris testamenti spon-
sor factus ē ih̄s. Et alii quidē plures facti

sunt sacerdotes. idcirco quod morte prohiberent
 permanere. hic autem eo quod maneat in eternum.
 sempiternum habet sacerdotium. Unde et saluare
 in perpetuum potest. accedens per semetipsum ad deum
 semper uiuens ad interpellandum pro nobis. Talis
 enim decebat ut nobis esset pontifex. scilicet inno-
 cens. inpollutus. segregatus a peccatoribus. et
 excellentior celis factus. qui non habet necessitatem
 cotidie quem admodum sacerdotes prius pro
 suis delictis hostias offerre. deinde pro populi.
 Hoc enim fecit semel se offerendo. Rex enim ho-
 mines constituit sacerdotes infirmitatem ha-
 bentes. sermo autem iuris iurandi qui post legem
 est filium in eternum. **C**apitulum autem super ea) perfectum.
vii.
 que dicuntur. Italem habemus pontificem qui con-
 sedit in dextera sedis magnitudinis in celis.
 sanctorum minister et tabernaculi ueri quod fixum
 est et non hominum. Omnis enim pontifex ad offeren-
 da munera **H**ostias constituitur. unde necesse
 est et hunc habere aliquid quod offerat. Si ergo esset
 super terram. nec esset sacerdos. cum essent qui of-
 ferrent secundum legem munera. qui exemplari et
 umbre deseruiunt celestium. Sicut responsum est
 moysi. cum consummaret tabernaculum. Vide
 inquit omnia facta secundum exemplar quod tibi
 ostensum est in monte. Nunc autem melius sortitus
 est ministerium. quanto et melioris testamenti
 mediator est. quod in melioribus repermissionibus

sanctitū est. **N**ā si illud prius culpa uacasset!
non utiq; sedi locus inquireret. **V**ituperans
enī eos dicit. **E**cce dies uenient dicit dñs. &
consummabo sup domū isrl̄. & sup domū iuda
testamentū nouū. non sedm̄ testamentū quod
feci patrib' eorū indie qua adp̄bendi manū
illorū ut educerē illos de terra egypti. qm̄
ipsi n̄ p̄manserunt in testamento meo. **E**t ego
neglexi eos dicit dñs. **Q**uia hoc testamentū
qd̄ disponā domui isrl̄. post dies illos dicit
dñs dando leges meas in mentes eorū & in cor
da eorū sup scribā eas. & ero eis in dñm. & ipsi
erunt m̄ in pptm̄! & n̄ docebit unusquisq; pri
mū suū. & unusquisq; fr̄em suū dicens **R**ecognoſce
dñm. qm̄ om̄s scient me a minore usq; ad ma
iorē eorū. q̄a p̄pitius ero in iniquitatib' eorū.
& peccatorū illorū iā non memorabor. **D**icendo
autē nouū. ueterant prius. **Q**d̄ autē antiqua
W ē & senescit p̄pe ad interitū ē. **H**abuit qdē
& prius iustificationes culturę. & sc̄m selare.
Tabernaculū enī factū est primū. in quo me
rant candelabra & mensa. & p̄positio panū
qd̄ dicit̄ sc̄a. **P**ost uelamentū autē. sedm̄ taber
naculū qd̄ dicit̄ sc̄a sc̄orū. aureū habens tur
ribulū. & arcā testamenti circūtectā ex om̄i
parte auro. in qua urnā aurea habens man
na. & uirga aaron que fronduerat. & tabu
le testamenti supq; eā cherubin gl̄e obumbran

ua. ppitiatoriū. de quib⁹ modo non ē dicendū
 p̄ singula. **H**is ū ita cōpositis. in priori quidē
 tabernaculo semp̄ introibant sacerdotes sacrifici
 orū officia consūmantēs. **I**n sc̄dō autē semel in an
 no solus pontifex n̄ sine sanguine. quē offerret
 p̄ sua & p̄ ppli ignorantia. hoc significante spū
 sc̄o nondū p̄palatā esse sc̄orū uā. ad huc prio
 re tabernaculo habente statū. Quē parabola
 est tēporis instantis. Iuxta quā munera & hos
 tia offeruntur. quę n̄ possunt iuxta cōscientiam
 p̄fectū facere seruientē. solūmodo in cibis & in
 potib⁹ & uariis baptismis & iusticiis carnalib⁹
 usq; ad tēplis correctionis impositas. **X**p̄c autē
 adsistens pontifex futurorū bonorū. p̄ amplius
 & p̄fectius tabernaculū non manu factū. id
 est n̄ huius creationis. neq; p̄ sanguinē hircorū
 & uiculorū. s; p̄ p̄priū sanguinē. introuit semel
 in sc̄ā. eterna redēptione inuenta. **S**i enī san
 guis hircorū & taurorū. & cinis uitule asper
 sus inquinatōs sc̄ificat ad emundationē carnis.
 quanto magis sanguis xp̄i. q̄ p̄ sp̄m sc̄m semet
 ipsū obtulit in maculatū dō. emundauit cō
 scientiā nr̄am ab operib⁹ mortuis. ad seruien
 dū dō uiuenti. **E**t idō noui testamenti me
 diator est. ut morte intercedente in redēp
 tionē earū p̄reuaricationū. quę erant sub
 priore testamento remissionē accipiant. qui
 uocati sunt. eterne hereditatis. **U**bi enim

testamentū. mors necesse ē intercedat testatoris.
Testamentū enī in mortuis confirmatū ē. alio
 qui non dū ualet dū uiuit q̄ testat' ē. Vnde
 nec primū quidē sine sanguine dedicatū est.
Lecto enī omī mandato legis. a moyse uniuers
 so ppto. accipiens sanguinē uitulorū & hircorū
 cū aqua & lana coccinea & yso. ipsum
 quoq; librū. & omēm pplm asperfit dicens.
Hic sanguis testamenti qđ mandauit ad uos
 d's; etiā tabernaculū & omīa uasa ministerū
 sanguine similit' asperfit. & omīa pene in san
 guine mundant'. scđm legē. & sine sanguinis
 effusione. n̄ fit remissio peccatorū. Necesse est
 ḡ exemplaria quidē celestū his mundari.
 ipsa autē celestia meliorib' hostiis. quā istis.
Non enī in manu factis scīs. ih̄c inuouit exem
 plaria uerorū. s; in ipsū celū ut appareat
 uultus dei p nobis. neq; ut sepe offerat semet
 ipsū. quē admodū pontifex intrat in scā p sin
 gulos annos in sanguine alieno. Alioquin oport
 tebat eū frequent' pati ab origine mundi.
Nunc autē semel in consumatione seculorū
 ad destitutionē peccati. p hostiā suā apparuit.
Et quē admodū statutū est hominib' semel
 mori. post hoc autē iudiciū. sic & xp̄c semel
 oblatus ē ad multorū exhaurienda peccata.
 scđo sine peccato apparebit. expectantib' se
 in salutē pfidē. **V**mbra enī habens lex bo

norū futurorū . non ipsā imaginē rerū . p̄ singulos annos eisdē ipsis hostiis quas offerunt in desinentē . numquā potest accedentes p̄fectos facere . Alioquin cessarent offerri . idō qđ nul- lā haberent ultra conscientiā peccati . cultores semel mundati . s̄ . in ipsis cōmemoratio peccato- rū p̄ singulos annos fit . In possibile enim ē sanguine taurorū aut hircorū auferri pecca- ta . Idō ingrediens mundū dicit . **H**ostiā & ob- lationē noluisti . corpus autē aptasti mihi . **H**olo- caustomata & p̄ peccato n̄ placuerūt . tunc dixi . **E**cce uenio . in capite libri scriptū ē de me . ut faciā d̄s uoluntatē tuā . Superius dicens . qđ hostias & oblationes & holocaustomata & p̄ peccato noluisti . nec placita sunt tibi que se- cundū legē offerunt̄ . tunc dixi ecce uenio . ut faciā d̄s uoluntatē tuā . **A**uferit primū . ut sequens statuatur . In qua uoluntate sc̄ificati sumus p̄ oblationē corporis xp̄i ih̄u . semel . Et om̄is quidē sacerdos presto ē cotidie mi- nistrans & easdē sepe offerens hostias . que nūquā possunt auferre peccata . **H**ic autē unā p̄ peccatis offerens hostiā . in sempiternū sedit in dextera dei . de cetero expectant̄ donec ponant̄ inimici eius scabellā pedum ei . **V**na enī oblatione consummavit insem- piter nū consumatos . Contestat̄ autē nos & sp̄e sc̄s . post quā enī dixit . **H**oc autem

testamentū qđ testabor ad illos. post dies illos
dicit dñs. dando leges meas in cordib' corū. &
in mentib' corū sup scribā eas. & peccatorum
& iniquitatū corū iā non recordabor amplius.
tibi autē horū remissio. iā non oblatio p pecca-
to. **H**abentes itaq; fr̄es fiducia in introitu
scōrū in sanguine xp̄i. quā initiavit nobis uia
nouā & uiuentē p uelamen. id est carnē suā. &
sacerdotē magnū sup domū dei. accedamus uero
corde ad dñm in plenitudine fidei aspersi corda
a conscientia mala. & abluti corpus aqua mun-
da. teneam' spei nr̄e confessionē in declinabilē
Fidelis ē enī qui repmisit. Et consideremus
in uicē in puocationē caritatis & bonorū ope-
rū. non deferentes collectionē nr̄am. sicut ē
consuetudinis quib' dā. s; consolantes. & tanto
magis quanto uideritis appropinquantē diē.
Voluntarie enī peccantib' nobis post acceptā
noticiā ueritatis. iā non relinquit' p peccatis
hostia. **T**erribilis autē quedā expectatio
iudicii. & ignis emulatio. quę consūptura ē
aduersarios. Irrita quis faciens legē moȳsi.
sine ulla miseratione. duob' uel trib' testibus
moritur. quāto magis putatis deteriora me-
reri supplicia. qui filiū dei cecidit. & san-
guinē testamenti pollutū duxerit. in quo sc̄i-
ficatus ē. & spiritui gr̄e cōtumeliā fecerit.
Scimus enī qui dixit. **M**ibi uindictā. ego red-

dā. **E**t iterū. Quia iudicabit dñs pplm suū.
 Horrendū est incidere. in manus dī uuentis.
 Rememoramini autē pristinos dies. quib⁹ in
 luminati magnū certamen sustinistis pas
 sionū. & in altero quidē obprobriis & tribulati
 onib⁹ spectaculū facti. in altero autē soci ta
 liter conuersantū effecti. **N**ā & uinctis con
 passi estis. & rapinā bonorū ur̄orū cū gaudio
 suscepistis. cognoscentes uos habere meliore &
 manentē substantiā. **N**olite itaq; amittere
 cōfidentia ur̄am. que magnā habet remunera
 tionē. **P**atientia enī uobis necessaria ē. ut uo
 luntatē dī facientes. reportetis p̄missionem.
 Ad huc enī modicū aliquantulū. qui uentu
 rus ē ueniet. & n̄ tardabit. **I**ustus autē meus.
 ex fide uiuit. **Q**uod si subtraxerit se. non place
 bit animę meę. **N**os autē non sumus subtrac
 tionis filiū in p̄dicionē. s; fidei in adquisitio
 nē anime. **E**st autē fides sperandarū sub
 stantia rerū. argumentū non apparentū. XJ.
In hac enī testimoniū consecuti sūt senes. **F**ide
 intelligim⁹ aptata esse sc̄la uerbo dei. ut ex
 inuisibilib⁹ uisibilia fierent. **F**ide plurimā
 hostiā abel quā cain obtulit dō. p̄ quā testi
 moniū consecut⁹ ē esse iustus. testimoniū p̄hi
 bente munerib⁹ eius dō. & p̄ illā defunctus
 ad huc loquit⁹. **F**ide enoch translatus est
 ne uideret mortē. & non inueniebatur

quia transtulit illū dō. Ante translationē
enī. testimoniū habuit placuisse dō. Sine fide
autē impossibile ē placere dō. Credere enī
oportet accedentē ad dñm. quia ē. & in quiren-
tib⁹ se remunerator fit. Vide noe responso
accepto. de his que ad huc n̄ uidebant⁹. me-
tuens aptauit archā in salutē domus sue. p̄
quā dāpnauit mundū. & iusticię que p̄ fidē ē.
heres ē institut⁹. Vide q̄ uocat⁹ abrahā. obedi-
uit in locū exire. quē accepturus erat in he-
reditatē. & exiit nesciens quo iret. Vide mo-
ratus ē in terra repmissionis. tāquā in alie-
na. in casulis habitando eū isaac & iacob.
coheredib⁹ repmissionis eiusdē. Expectabat
enī fundamenta habentē ciuitatē. cuius ar-
tífex & conditor dō. Vide & ipsā sara sterilis
uirtutē in conceptionē feminis accepit. etiā
preter tēpus etatis. qm̄ fidelē credidit esse
eū qui repmiserat. Propter qd̄ ab uno or-
ti s̄. & hoc e mortuo tāquā sidera celi in
multitudine. & sicut harena que ē ad orā
maris in numerabilis. Iuxta fidē defuncti
sunt om̄s isti. non acceptis repmissionib⁹. sed
álonge eas aspicientes & salutantes & confi-
tentēs. quia peregrini & hospites sunt sup̄
terrā. Qui enī hec dicunt. significant se pa-
triā inquirere. & si quidē illius meminif-
sent de qua exierunt. habebant utiq; tēpus

reuertendi. Nunc autē meliorē appetunt
 id est celestē. Idō non confundit̄ d̄s uocari d̄s
 eorū. **P**arauit enī illis ciuitatē. **H**ide optulit
 abrahā isaac cū tēptaretur. & unigenitū offe-
 rebat qui susceperat reppmissiones. ad quē dictū
 est. quia in isaac uocabit̄ tibi semen. arbitrans
 q̄a & amotius suscitare potens ē d̄s. Vnde eū
 & in parabolā accepit. **H**ide & de futuris bene
 dixit isaac. iacob & esau. **H**ide iacob moriens sin-
 gulos filiorū ioseph benedixit. & adorauit fastigi-
 ū iurge eius. **H**ide ioseph moriens de p̄fectione
 filiorū isrl̄ memoratus est. & de ossibus suis
 mandauit. **H**ide moȳses natus occultatus est
 mensibus tribus. a parentib⁹ suis. eo qđ uidissent
 elegantē infantē. & non timuerunt regis edic-
 tū. **H**ide moȳses grandis fact⁹. negauit se ēē
 filiū filie pharaonis. magis eligens affligi cum
 p̄p̄to dei. quā temporalis peccati habere iocun-
 ditatē. maiores diuitias estimans thesauro
 egyptiorū impperiū xp̄i. **A**spiciebat enī in
 remunerationē. **H**ide reliquit egiptū non ue-
 ritus animositatē regis. inuisibile enī tāquā
 uidens sustinuit. **H**ide celebrauit pascha &
 sanguinis effusionē. ne qui uastabat primiti-
 ua tangeret eos. **H**ide transierunt mare ru-
 brū tamquā p̄ aridā terrā. qđ expti egypti
 deuorati sunt. **H**ide muri hiericho corru-
 runt circuitu dierū septē. **H**ide rahab me-

retrix n̄ perit cū incredulis! excipiens explora-
tores cū pace. Et q̄d ad huc dicā. Deficiet enī
me tēpus enarrantē de gedeon. barach. samson.
gepthe. dauid. samuel. & pphetis. q̄ p̄fidē deuice-
runt regna. operati sunt iusticiā. adepti s̄t rep-
missiones. Obturauerūt ora leonū! extinxerūt
impetū ignis. effugerunt acie gladii. conualu-
erunt de infirmitate. Fortes facti s̄t in bello.
castra uerterunt exterorū. acceperunt mul-
eres de resurrectione mortuos suos. An au-
tē distenti sunt n̄ suscipientes redēptionē. ut
meliorē inuenirent resurrectionē. An uero
ludibria & uerbera expti! insup & uincula
& carceres. lapidati sunt! secti s̄t! tēptati sunt!
in occisione gladii mortui s̄t. Circuierunt in
melotis! in pellib' caprimis. egentes. angustati.
afflicti. quib' dignus non erat mundus. in soli-
tudinib' errantes. & montib'. & speluncis. & in
cauernis terre. Et hi om̄s testimonia fidei pro-
bati ^{non} acceperūt repmissionē. dō p nobis melius
aliq̄d puidente. ne sine nobis consumarentur.

M Adōq; & nos tantā habentes inpositā nubē tes-
tū deponentes om̄e pondus & circūstant nos
peccatū p patientiā curamus ppositū nobis cer-
tamen. aspicientes mauctorē fidei & c̄summa-
torē ih̄m. q̄ pposito sibi gaudio sustinuit cru-
cē. confusione contēpta. atq; in dextera sedis
dei sedet. Recogitate enī eū qui talē sustinu-

ita peccatoribus aduersus semet ipsū contradic-
 tionē. ut nō fatigemini animis ur̄is deficientes.
 Non dū enī usq; ad sanguinē restitistis aduer-
 sus peccatū repugnantēs. & obliti estis consola-
 tionis. quę uobis tamquā filiis loquit̄ dicens.
 Fili mi noli negligere disciplinā dñi. neq; fati-
 geris eū ab eo argueris. quē enī diligit dñs
 castigat. flagellat autē om̄em quē recipit.
 In disciplina pseuerate. tāquā filius uobis of-
 fert d̄s. Quis enī filius quē non corripit pa-
 ter. Qd̄ si extra disciplinā estis. cuius partici-
 pes facti s̄t om̄s. ergo adulteri mi. & nō filii es-
 tis. Deinde patres quidē carnis nr̄e habuim̄
 eruditores. & reuerabam̄ eos. non multoma-
 gis ob tēperabim̄ patri sp̄m̄ & uiuemus. Et
 illi quidē intēpore paucorū dierū sedm̄ uo-
 luntatē suā erudiebant nos. hic autē ad id
 qd̄ utile ē in recipiendo seificationē ei. Om̄is
 autē disciplina in p̄senti quidē uidet̄ non esse
 gaudii. sed meroris. Postea autē. fructū pacatissimum
 exerentis p̄ eā reddat iusticie. Propt̄ qd̄ remissas manus &
 soluta genua erigite. & gressus rectos facite pedib; ur̄is.
 ut nō claudicans q̄s erret. magis autē sanetur. Pacē sequi-
 mini eū om̄ib; & seimonā. sine qua nemo uidebit dñm.
 Contēplantes ne q̄s desit gr̄e dī. ne radix amaritudinis
 sursum germinans impediatur. & p̄ illā inq̄nentur multi.
 Ne q̄s fornicator aut p̄sanus ut esau. q̄ p̄t unā escam
 uendidit p̄mittua sua. Scitote enī. qm̄ & postea cupiens

hereditare benedictionē. reprobatus ē. Non enī inuenit
penitentię locū. quāquā cū lacrimis inquisisset eā. Non
enī accessistis ad tractabile & accessilem ignē. & turbi-
nem & calignē & pcellā & tube sonū & uocē uerboꝝ.
Quā qui audierūt. excusauerūt se ne eis fierē uerbum.
Non enī portabant qđ dicebat. Et subestua tetigerit
montē. lapidabitur. Et ita terribile erat qđ uidebat.
Moyses dixit. Exterritus sū & tremebund⁹. S. acces-
sistis ad syon montē & ciuitatē dī uiuentis hierlm
celestē. & multoꝝ miliū angeloꝝ frequentia. & eccle-
siam pmituoz. qui consēpti sunt in celis. & iudicem
omniū dñi. & spē iustoꝝ pfectoꝝ. & testamti noui
mediatorē ih̄m. & sanguinis aspersionē meli⁹ loquentē
quā abel. Yide te. ne recusētis loquentē. Si enī illi
n̄ effugerūt recusantes eū qđ sup trāam loquebatur.
multo magis nos qđ de celis loquentē nobis auertimus.
Cui uox mouit terrā tunc. nō autē reprimittit dicent.
Adhuc semel & ego mouebo n̄ solū terrā. s. & celum.
Qđ autē adhuc semel dicit. declarat mobiliū transla-
tionē tamquā factoꝝ. ut maneat ea que sūt immobilia.
Itaq; regnū immobile suscipientes. habem⁹ grām p qua
seruiam⁹ placentes dō. cū metu & reuerentia. Et enim
XII. dñs nr̄. ignis consumens ē. Caritas fraternitatis maneat
in uob⁹. & hospitālitate nolite obliuisci. Et hanc enī pla-
cuerūt qđdam. angelis hospicio receptis. Semtote uine-
torū tamquā simuli uncti. & laborantiū tamquā et
ipsi in corpe morantes. Honorabile conubiū om̄ib⁹. &
thorus immaculat⁹. Fornicatores enī & adulteros. in

dicabit dñs. Sint mores sine auaricia. contenti presentibus. Non te deseram neque derelinquam. Ita ut confidenter dicam. Dñs in adiutor est. non timebo quod faciat in homo. Memintote prepositorum uestrorum. qui uobis locuti sunt uerbum dei. Quorum intuentes exitum conuersationis. imitamini fidem. Ihesus christus heri et hodie. ipse et in secula. Doctrinis uariis et peregrinis. nolite abduci. Optimum enim est gratia stabiliri cor non escis. que non profuerit ambulanti. in eis. habemus altare. de quo edere non habent potestatem qui tabernaculo deseruiunt. Quorum enim animalium inferitur sanguis pro peccato in secula pro pontificem. horum corpora cremantur extra castra. Propter quod et ihesus ut sanctificare pro suo sanguine populum. extra portam. passus est. Exeamus igitur ad eum extra castra. inopiis eius portantes. Non enim habemus hic manentem ciuitatem. sed futuram inquirimus. Pro ipsius ergo offeramus hostiam laudis semper deo. id est fructum labiorum confitentium nomini eius. Beneficentiae autem et communis. nolite obliuisci. Talibus enim hostias. promeret deus. Obedite prepositis uestris. et subiaceat eis. Ipsi enim pugnant. quasi ratio. pro animabus uestris reddaturi. ut cum gaudio hoc faciant. et non gementes. Hoc enim non expedit uobis. Orate pro nobis. Confidimus enim quia bonam conscientiam habemus. in omnibus bene uolentes conuersari. Amplius autem deprecor uos hoc facere. ut celerius restituar uobis. Deus autem pacis qui eduxit de mortuis. pastorem magnam omnium in sanguine testamenti eterni dominum nostrum ihesum christum aptet uos in omni bono. ut faciatis uoluntatem eius. faciens in uobis quod bene placeat coram se

p. ih̄m xpm. In gloria. in secula seculorū amen. Rēge
autē uos fr̄s. ut sufferatis uerbū solacii. Item p̄ pauca
scripsi uobis. Cognoscite fratrem nr̄m timotheū dimissū.
cū quo si celerius uenerit. uidebo uos. Salutate omnes
prepositos ur̄os. & omnes sc̄os. Salutant uos de italia.
Gratia cū om̄ib; uobis AMEN

Aevum medium.
Scriptores ecclesiast.

N°. 442

34 (Eccl. 242, antea 292t.) Membr. 4°. 95 ff. Saec. XII.

Epistolae Pauli cum argumentis.

Fol. 1b Incipit argumentum in epistola ad Romanos. Epistole pauli ad romanos causa hec est, cet. Fol. 4a Incipit argumentum solius epistole ad Romanos. Romani sunt qui, cet. Fol. 5b Incipiunt capitula. Fol. 7b Incipit Epistola Sancti Pauli ad Romanos. Fol. 84a Incipit Epistola ad Hebreos.

„Liber Monasterii S. Pauli in Traiecto.”

34

Epistolae Pauli cum argumentis.

Prologus I (fol. 1b) cuius initium: *Epistole pauli ad romanos causa hec est*, est RAHNGI, o. s. BEN. (saec. X). Sequitur (fol. 2b) prologus II incipiens: *Primum queritur quare post evangelia*, qui est PELAGI (saec. IV—V) sicut et prologus III incipiens (fol. 4a): *Romani sunt qui ex iudeis*. Codex ceteroquin non habet glosas nec commentaria, sed solum Epistolarum Paulinarum textum. De prologis I—III vide Denifle, *Quellenbelege*, S. 332 et 8.

Tegumento interiori agglutinatum erat instrumenti apographum, quo Stephanus, SS. Johannis et Pauli presbyter cardinalis, nomine Papae committit abbati monasterii Egmondensis, ut Johannem de Hillinghen, eiusdem monasterii monachum, qui licet censuris constrictus ad ordines tamen minores et subdiaconatum bona fide se fecit promoveri, absolvat cum eoque dispenset. „Datum Avinioni non. Novembr. Pontificatus domini Clementis Pp. VI anno decimo” (1351 Nov. 5).

